

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ο'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1993

ΑΡΙΘ. 14

ΤΟ «Ε' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΠΙΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΩΣ» EN SANTIAGO DE COMPOSTELA

Β'

Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ Συνεδρίου οἱ παρευρισκόμενοι Ἠγέται τῶν ἐν Santiago de Compostela τοπικῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἀρχῶν ἀπηύθυναν πρὸς τοὺς συνέδρους χαιρετισμὸν καὶ εὐχάς. Ὡσαύτως ἀνεγνώσθησαν καὶ τὰ πρὸς αὐτοὺς Μηνύματα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, τῆς

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Ἄσκητου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Α.Μ. τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου Β', τοῦ Προκαθημένου τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας Πάπα Παύλου - Ἰωάννου Β' κ.ἄ.

Τὸ πρὸς τὸ Συνέδριον Μήνυμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου.

Τὸ πρὸς τοὺς μετασχόντας τοῦ «Ε' Παγκοσμίου Συνεδρίου Πίστεως καὶ Τάξεως» βαρυσήμαντον Μήνυμα τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, ὅπερ ἀνεγνώσθη εἰς ἀγγλικὴν μετάφρασιν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας κ. Στυλιανοῦ, ἔχει ἐν τῷ ἐλληνικῷ πρωτοτύπῳ ὡς ἑξῆς:

«Τῇ ἀξιολύτῳ *Dr Mary Tanner*, Προέδρῳ τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» καὶ τοῖς ἀξιολύτοις ἐκπροσώποις καὶ μέλεσι τῆς 5ης Παγκοσμίου Συνελεύσεως Πίστεως καὶ Τάξεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν συγκληθεῖ-

σης ἐν Santiago de Compostela τῆς Ἰσπανίας ἀπὸ 3ης μέχρι 14ης Αὐγούστου 1993, χάρις καὶ εὐλογία ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

»Χαιρετίζομεν τὴν σπουδαίαν ταύτην Συνέλευσιν περὶ Πίστεως καὶ Τάξεως ἐπὶ τοῦ ἰδιαιτέρως σημαντικοῦ θέματος: «Κοινωνία ἐν πίστει, ζωῇ καὶ μαρτυρίᾳ» ἐν πνεύματι ἱκανοποιήσεως καὶ ἐλπίδος. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, ἥτις συμμετέσχεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν καὶ διηκόνησε συνεχῶς τὸν οἰκουμενικὸν σκοπὸν καὶ τὸ ὄραμα τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, οὐ παύσεται ἐνδιαφερομένη διὰ τὰς προσπάθειάς τῆς Πίστεως καὶ Τάξεως ἐν ταῖς προσευχαῖς καὶ διὰ τῆς συμβολῆς τῆς ἀντιπροσωπείας αὐτῆς, ἥτις διὰ τὴν Συνέλευσιν ταύτην τελεῖ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας Στυλιανοῦ.

»Ἡ Ε' Παγκόσμιος Συνέλευσις τῆς Πίστεως καὶ Τάξεως συνέρχεται μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα ἐτῶν ἀπὸ τῆς προηγουμένης εἰς μίαν κρίσιμον στιγμήν τῆς ἱστορίας ἡμῶν. Ἡ οἰκουμενικὴ κίνησις διέρχεται, ὡς ἔχει παρατηρηθῆ, ἐπὶ τινα χρόνον κρίσιμον μεταβατικὴν περίοδον εἰς τε τὸ ὄραμα καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς ἐν μέσῳ ἐπισημαίνουσιν ἐν τῷ κόσμῳ δραματικῶν καὶ ἱστορικῶν μεταβολῶν.

»Ἐν τούτοις, ἡ πίστις ἡμῶν καὶ ἡ ἐμπειρία ἡμῶν διὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ ὁδοιπορικοῦ δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν ἀπαισιοδοξίαν, πολλῶ δὲ μᾶλλον προτρέπει ἡμᾶς, ἵνα συνεχίσωμεν καὶ ἐντείνωμεν τὰς προσπάθειάς ἡμῶν, ὅπως ἀνεύρωμεν ὁδοὺς ὑποστηρίξεως τῆς οἰκουμενικῆς δραστηριότητος, διότι ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τώρα πολλῶ μᾶλλον ἢ ἀναγκαία.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 468 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

» Ἀναγνωρίζομεν μεθ' ἱκανοποιήσεως ὅτι ἀπὸ τῆς τελευταίας Παγκοσμίου Συνελεύσεως ἐν Μοντρεάλ (1963), μετὰ μίαν σειρὰν Παγκοσμίων Συνελεύσεων ἐν Λωζάνη (1927), Ἐδιμβούργῳ (1937) καὶ Λούντ (1952), ἢ Ἐπιτροπῇ «Πίστις καὶ Τάξις» καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ κίνησις ἀνεπτύχθησαν σταθερῶς δι' ὠρισμένων μεγάλων οἰκουμενικῶν γεγονότων, ἅτινα συνέβαλον εἰς τὸν ἐμπλουτισμὸν τῆς χριστιανικῆς ἱστορίας καὶ ἐπληροφόρησαν ἡμᾶς ἐπὶ τῶν προκειμένων θαυμασῶν εὐκαιριῶν.

» Ἐκφράζομεν πρὸς πάντας ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαὶ τῶν διαφόρων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ διαφόρων ὁμολογιῶν, τὴν ἡμετέραν χαρὰν καὶ ἐκτίμησιν διὰ τὸ ἱστορικὸν τοῦτο γεγονός.

» Ἐχομεν εὐλικρινῶς δι' ἐλπίδος ὅτι ἡ κοινὴ προσέγγισις τῆς «Κοινωνίας ἐν πίστει, ζωῇ καὶ μαρτυρίᾳ» δύναται νὰ συμβάλῃ ἀποφασιστικῶς εἰς πάσας τὰς προγενεστέρας προσπάθειάς, διὰ νὰ δεχθῶμεν ἀπὸ κοινοῦ τὸ θεῖον δῶρον τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, οὕτως ὥστε αἱ διαφοραὶ ἡμῶν νὰ μὴ εἶναι πλέον διαιρετικαί, ἀλλ', ὡς κατὰ τὴν Πεντηκοστήν, μία ζῶσα μαρτυρία τῆς αὐτῆς λυτρωτικῆς πραγματικότητος.

» Ἡ κοινωνία μετὰ τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν Χριστῷ καὶ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἧ' μετέχομεν μόνον ἐὰν εἴμεθα ἔτοιμοι ἵνα ταπεινώσωμεν ἑαυτοὺς καὶ μετανοήσωμεν, εἶναι ἡ βᾶσις τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ ἐμπνέῃ τὰς συζητήσεις ὑμῶν.

» Χαιρετίζομεν μετὰ μεγάλης ἱκανοποιήσεως τὸ γεγονός ὅτι ἡ Πίστις καὶ ἡ Τάξις ἀνεγνώρισε τὸ Σύμβολον Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως (381) ἐν τῇ αὐθεντικῇ μορφῇ αὐτοῦ ὡς τὴν βᾶσιν διὰ τὴν ἡμετέραν ἔκφρασιν τῆς ἀποστολικῆς πίστεως. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρῷ ταύτῃ στιγμῇ προτείνομεν, ὅπως ἐν ὄψει τῆς εἰσόδου εἰς τὴν τρίτην χιλιετίαν οἱ κύριοι ἡγέται τοῦ συγχρόνου χριστιανικοῦ κόσμου προβῶσιν εἰς κοινὴν καὶ ἐπίσημον Διακήρυξιν καλοῦσαν πάντας τοὺς χριστιανούς, ὅπως οἰκοδομήσωμεν τὴν ἐνότητα αὐτῶν ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τούτῳ.

» Ἐπιδραφιλεύοντες τὰς πατρικὰς ἡμῶν εὐλογίας καὶ καλὰς εὐχὰς, προσευχόμεθα ὅπως ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἦ μετὰ πάντων ὑμῶν».

(Φανάριον, 5ῃ Αὐγούστου 1993).

Ἡ εὐκαταία πραγματοποιήσεως τῆς Διακήρυξεως, τὴν ὁποίαν προτείνει ὁ Παναγιώτατος Προκαθήμενος τῆς πρωτοθρόνου ἐν τῇ Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως κ. Βαρθολομαῖος, «θὰ ἐσήμαινεν», ὡς ἤδη ἔχομεν σημειώσει, «τεραστίαν πρόοδον ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κίνησει καὶ ὡς ἰσχυρὸς μαγνήτης θὰ εἴλκε πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην πολλὰς μικρὰς προτεσταντικὰς κοινότητες, αἵτινες νομίζουν ἐσφαλμένως ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ κοινὴ ὁμολογία τῆς ἀποστολικῆς πίστεως καὶ ἄνευ ἀναγνωρίσεως καὶ χρήσεως τοῦ Συμβόλου Νικαίας - Κωνσταντινουπόλεως. Εἶναι ἐπὶ τέλους καιρὸς νὰ ἀναχαιτισθῇ ὁ ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κίνησει καλπάζων ὁμολογιακὸς συγκρητισμὸς καὶ σχετικισμὸς, ὅστις συντελεῖ εἰς τὸ νὰ κυλήῃ ὁ Οἰκουμενισμὸς τὸν λίθον τοῦ Σισύφου» (περ. «Ἐκκλησία», ἀρ. 13, 1-15 Σεπτεμβρίου 1993, σ. 498).

Τὸ πρὸς τὸ Συνέδριον Μήνυμα τῆς Α.Μ. τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου Β'.

Τὸ πρὸς τοὺς συνέδρους σταλὲν Μήνυμα τοῦ Ἁγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου Β' ἐν ἑλληνικῇ μεταφράσει, ἣτις γίνεται ὑπὸ τοῦ γράφοντος ἐκ τῆς ἀγγλικῆς, ἔχει ὡς ἑξῆς:

« Ἀγαπητῇ ἐν Κυρίῳ κυρία Moderator,
 Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαί,

«Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Ρωμ. 1,7). Εἶθε νὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς νὰ ὁμολογῶμεν ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ τὴν ἀποστολικὴν πίστιν τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία.

» Μετὰ τῶν καλῶν τούτων εὐχῶν, αἵτινες εἶναι πλήρεις προσευχῆς, ἀπευθύνω θερμὸν χαιρετισμὸν πρὸς ὑμᾶς, οἵτινες συνεκεντρώθητε ἐν Santiago de Compostela διὰ τὴν 5ην Παγκόσμιον Συνέλευσιν Πίστεως καὶ Τάξεως. Πράττω τοῦτο μετ' ἰδιαίτερας χαρᾶς, διότι ἀκριβῶς πρὸ 76 ἐτῶν, τῷ 1917, ὁ μέγας προκατόχος μου, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀνακηρυχθῆ τῶρα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς ὁμολογητῆς καὶ μάρτυς, ὁ Ἁγιώτατος Πατριάρχης Τύχων ὑπεδέχθη μετὰ χαρᾶς καὶ ἠλόγησε τὴν κίνησιν τῆς Πίστεως καὶ Τάξεως ἐκ μέρους τοῦ Συμβουλίου τῆς Ὁρθοδόξου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας.

»Παρὰ τὰς δοκιμασίας τῆς Ἐκκλησίας μας κατὰ τὴν μετεπαναστατικὴν περίοδον, ἀντιπροσωπεΐα τῆς Ἐκκλησίας μας ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος κατὰ τὴν πρώτην προπαρασκευαστικὴν συνέλευσιν τῆς κινήσεως Πίστεως καὶ Τάξεως τὸν Αὐγούστου τοῦ 1920 ἐν Γενεύῃ. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς Συνελεύσεως οἱ μετέχοντες αὐτῆς προσεκλήθησαν νὰ παραστοῦν εἰς λατρευτικὴν ἐκδήλωσιν ἐν τῷ Ὁρθοδόξῳ Ρωσικῷ Ναῷ τῆς Γενεύης. Τὸ γεγονός αὐτὸ συνέβη κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου.

»Ἐβδομήκοντα τρία ἔτη παρήλθον ἀπὸ τῆς σημαντικῆς ἐν Γενεύῃ Συνελεύσεως ταύτης. Πιστεύομεν, ὅτι οἱ μετέχοντες ἐν τῇ σημερινῇ Συνελεύσει ἐν Santiago θὰ προβοῦν εἰς ἐπιμελῆ ἀνάλυσιν τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος ἐν τῇ κινήσει τῆς Πίστεως καὶ Τάξεως, ἐπισημαίνοντες σαφῶς καὶ θαρραλέως τὰς δυσκολίας καὶ τὰ χαρμόσυνα γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἠσθάνθησαν καθ' ὁδόν, σημειοῦντες τὰ ἐπιτεύγματα καὶ τὰς ἀποτυχίας των, ὡς καὶ τὰς ἐλπίδας των διὰ τὸ μέλλον. Αὐτὸ θὰ βοηθήσῃ ἡμᾶς νὰ ὑπερνικήσωμεν τὴν κρίσιν καὶ τὴν στασιμότητα κατὰ τὴν ἐπιδιώξιν προόδου πρὸς τὸν ἐπιθυμητὸν σκοπὸν τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως.

»Ἡ 7ῃ Γενικῇ Συνέλευσις (τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν) ἐν Camberga (Αὐστραλίας) ἐκάλεσε τὰς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ὁρατὴν ἐνότητα ὡς κοινωνίαν ἐν τῇ πίστει, ζωῇ καὶ μαρτυρίᾳ. Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ἡ κίνησις πρὸς τὴν κοινωνίαν καλεῖ πρὸς ἐνότητα ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, δι' εὐχαριστιακὴν κοινωνίαν, ὅπως ἐπίσης πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ λειτουργήματος (τῆς ἱερωσύνης) ἐν τῇ ἀποστολικῇ διαδοχῇ καὶ πρὸς ἀναζήτησιν τῆς κοινῆς βάσεως τῆς κανονικῆς τάξεως. Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀρχικὸς καὶ τελικὸς σκοπὸς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ὡς ὅλου.

»Ἰκετεύομεν τὸν Κύριον νὰ εὐδοκήσῃ νὰ παράσχῃ εἰς πάντας ἡμᾶς τὴν σοφίαν καὶ τὸ θάρρος νὰ εἴμεθα πιστοὶ μάρτυρες καὶ ὑπηρεταί, προάγοντες τὴν ἀποκατάστασιν τῆς παγκοσμιοκρατικῆς ἐνότητος ἐν τῇ Μιᾷ, Ἁγίᾳ, Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἐκφράζομεν τὴν ἐμπιστοσύνην ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς καὶ στηριζόμεθα ἐφ' ὑμῶν.

»Ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία

τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν τῷ ἔργῳ καὶ ταῖς προσευχαῖς ὑμῶν».

*

Αἱ γενόμεναι ἐν τῇ Ὀλομελείᾳ (Plenary) τοῦ Συνεδρίου ἐπίσημοι ὁμιλίαι εἶχον γενικὸν χαρακτήρα, ἀναφερόμεναι τόσο ἐπὶ τὴν ἱστορίαν καὶ τὰ μέχρι τοῦδε πεπραγμένα ἢ «ἐπιτεύγματα» τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις», ὅσον καὶ ἐπὶ τὴν δεοντολογίαν καὶ τὰς προοπτικὰς τῶν μελλοντικῶν προγραμμάτων ἐργασίας αὐτῆς. Λίαν κατατοπιστικαὶ καὶ ἐνδιαφέρουσαι ὑπῆρξαν καὶ αἱ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τῆς Ἰσπανίας ἀναφερόμεναι ὁμιλίαι. Ἰδιαιτέρως μνημονεύομεν τὴν κατὰ τὴν 5ην Αὐγούστου 1993 γενομένην ἀγγλιστὶ ἐμπεριστατωμένην καὶ σφαιρικὴν ὁμιλίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ἰωάννου (Ζηζιούλα), ἣτις παρουσίασε τὰς ὀρθοδόξους ἀπόψεις περὶ τῆς «Ἐκκλησίας ὡς κοινωνίας», ὡς καὶ τὴν κατὰ τὴν 10ην Αὐγούστου 1993 ὁμιλίαν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου, ἣτις ἀνεγνώσθη ἀγγλιστὶ ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμολογιωτάτου π. Μίλτωνος Εὐθυμίου, διότι ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰακώβος, ἔνεκα κώλυματος, δὲν παρέστη προσωπικῶς εἰς τὸ Συνέδριον. Ἡ εὐσύντοπος ὁμιλία του, ἣτις ἐχαρακτηρίσθη ὡς Μήνυμα (Message), ἀνεφέρετο, συμφώνως πρὸς τὸ Πρόγραμμα, εἰς τὸ μέλλον τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ συνεδυάσθη μετ' εὐστόχου καὶ θαρραλέας ἀντικειμενικῆς κριτικῆς τῆς μέχρι τοῦδε Ἱστορίας αὐτῆς.

(Συνεχίζεται)

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

* Καθηγ. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Η ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ (ἐξ ἀφορμῆς τῆς 70ῆς ἐπετείου ἀπὸ τὴν τραγωδία τοῦ 1922). Σχῆμα 14Χ21, σελίδες 32.

* Καθηγ. Ἀνδρέα Θεοδώρου, ΤΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ ΘΕΟΤΟΚΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΗΣ. Κείμενον ὕμνων, ἀπόδοσις στὴ νεοελληνικῇ, εὐρὺς σχολιασμός. Σχῆμα 14Χ21, σελίδες 56.

* Καθηγ. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ Εἰς ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑΣ ΑΠΟΡΙΑΣ. Τόμος Γ' (301-400), ἔκδοσις Β'. Σχῆμα 14Χ21, σελίδες 312.

ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΣΟΦΙΑΣ

ΤΡΙΑ ΔΟΚΙΜΙΑ ΥΨΗΛΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΒΡΕΤΑΝΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΤΟΥ «ΓΝΟΦΟΥ ΑΓΝΩΣΙΑΣ»

ΜΕΤΑΓΛΩΤΤΙΣΘΕΙΣ ΣΤΗΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΑ Κ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

ΕΝΑ ΔΟΚΙΜΙΟ ΠΟΥ ΟΝΟΜΑΖΕΤΑΙ ΒΕΝΙΑΜΙΝ (Θεωρία)*

Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἢ σκλαβιά στὴν ἁμαρτία καὶ στὰ ἔργα τοῦ τρισκατάρατου Διαβόλου, εἶναι δυνατὸν νὰ νικηθοῦν, εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπανορθωθοῦν, εἶναι δυνατὸν νὰ θεραπευτοῦν, μὲ πολλὴ συντριβὴ καὶ μὲ μετάνοια, στὰ ὁποῖα ἡ Θεία Χάρη ἔρχεται βοηθός, ἀποκαθιστᾷ τὴ χαμένη ἐλευθερία τῆς ψυχῆς καὶ χαρίζει τὴ σωτηρία, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ τὴν ἀγιότητα καὶ δὲν εἶναι λίγοι αὐτοὶ ποὺ ἀπὸ τὴν ἁμαρτωλότητα τῆς ζωῆς αὐτῆς, ἀνέβηκαν σὲ ὕψη ἀγιότητας καὶ ἔδειξαν πόσο φοβερὴ εἶναι ἡ κατάσταση, ἡ ὀργὴ καὶ ἡ κατάρα τῆς ἁμαρτίας, καὶ πόσο ἀνεβαίνει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴ μετάνοια, μὲ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τὴν ἀρετὴ καὶ φτάνει μέχρι καὶ τοῦ «τρίτου οὐρανοῦ». Ἀκόμη, ὅσο ἐπικίνδuno εἶναι γιὰ τὸν ἄνθρωπο ποὺ πέφτει στὴν ἁμαρτία νὰ μὴ φορτώνη τὴ συνείδησή του γι' αὐτό, χωρὶς νὰ μετανοῇ καὶ νὰ διορθώνεται, τόσο ἐπίσης καὶ ἀκόμα πιὸ ἐπικίνδuno εἶναι νὰ φορτώνη τὴ συνείδησή του γιὰ κάθε κακὴ σκέψη, γιὰ κάθε ἁμαρτωλὴ παρόρμησι καὶ γιὰ κάθε πειρασμό. Τέτοια κατάσταση νοοτροπίας, εὐκόλα περιπλέκει τὴν ψυχὴ σὲ πλάνες καὶ σὲ ἀπογοητεύσεις καὶ μάλιστα σ' ὅλη τῆς τὴν παρούσα ζωὴ. Ὅλα αὐτὰ συμβαίνουν, ὅταν ὁ ἄνθρωπος στερεῖται τὴν ἰκανότητα καὶ τὴ Χάρη γιὰ τὸ πῶς νὰ διακρίνη τὰ διάφορα πνεύματα, ἢ πνευματικὴ γνώση ὁμῶς αὐτῆ, ἔρχεται ἀπὸ πρῶτου χειροῦ πείρα καὶ παρέχεται σ' ἐκείνον, ὅπως ἔχω ἤδη πῆ νωρίτερα, ποὺ κάνει γρήγορα τὸν προσδιορισμὸ καὶ τὴν αὐτοεξέταση, εὐθὺς ἀμέσως, μετὰ τὸ λαμπικάρισμα, τὴν κάθαρση μιᾶς εἰλικρινοῦς καὶ ἐπιμελημένης Ἐξομολόγησις.

ΕΠ' ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΚΛΗΘΗΤΕ (Γαλάτ. 5,13)

Ἐπειδὴ ἀμέσως χωρὶς τὴν παραμικρὴ χρονοτριβὴ, μετὰ ἀπὸ τὴν Ἐξομολόγησή της, ἡ ψυχὴ γίνεται ὡς ἓνα ἄγραφο χαρτὶ τὸ ὁποῖο περιμένει γιὰ νὰ γίνῃ κάποιο γραπτὸ καὶ κάποια γρα-

φὴ ἐπάνω του. Κι ἐδῶ τὰ δύο ἀντίθετα σχεδιάζουν τί θὰ γράψῃ τὸ καθένα. Ἐτοίμως ἔχει καθαριστὴ ἢ ψυχὴ ἀπὸ τὴ γνήσια Ἐξομολόγησις, ὁ Θεὸς ἐπιθυμεῖ μὲ τοὺς Ἀγγέλους του, νὰ γράψουν ἐπάνω σ' αὐτή, καὶ τὸ προσπαθοῦν. Ἀλλὰ τὸ ἴδιο προσπαθεῖ καὶ ὁ Ἀντικείμενος καὶ Πονηρὸς Διάβολος μὲ τοὺς διάφορους δικούς του ἀγγέλους. Ἡ ψυχὴ βέβαια εἶναι ἐλεύθερη νὰ ἐκλέξῃ ἀπὸ ποιά μεριά, ποιούς θέλει νὰ ἀφήσῃ νὰ γράψουν ἐπάνω της. Πρέπει λοιπὸν νὰ γραφῇ, αὐτὸ ποὺ θὰ γραφῇ, μὲ τὴ δική τους συγκατάθεσι, τὴν ἐπιλογὴ καὶ τὴν ἀπόφασιν. Κάθε νέα σκέψη ἄμεση μετὰ τὴν Ἐξομολόγησι καὶ κάθε παρόρμησι γιὰ ἁμαρτία ποὺ ἀπορρίφθηκε ἀπὸ σένα καὶ καθαρίστηκε μὲ τὴν Ἐξομολόγησι, δὲν προέρχεται, παρὰ ἀποκλειστικὰ ἀπὸ ἓνα ἀπὸ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς πειρασμούς, ἀπὸ τὰ τρία ἐκεῖνα ἀκάθαρτα καὶ πονηρὰ Πνεύματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν στίς πάρα πάνω σελίδες διαληφθῆ. Ἡ προσπάθεια αὐτοῦ ποὺ παροτρύνει τὴ σκέψη καὶ τὴν ψυχὴ στὴν ἁμαρτία, εἶναι ἐνὸς τῶν γνωστῶν ἤδη πονηρῶν Πνευμάτων, ποὺ ἀγωνίζεται νὰ ξαναγράψῃ στὸ ἄγραφο χαρτὶ τῆς καθαρμένης ἀπὸ τὴν ἅγια Ἐξομολόγησι ψυχῆς, τίς ἴδιες πάλι προηγούμενες ἁμαρτίες.

Ὅμως δὲν εἶναι τὰ λαλήματα αὐτὰ ἀπὸ ἐσένα, γιατί ἡ ψυχὴ σου εἶναι καθαρὴ, γιατί εἶναι ἀκόμα λευκὴ καὶ ἄγραφο καὶ πλυμένη καὶ καθαρισμένη διὰ μέσου τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἐξομολόγησός σου καὶ ἀπὸ τὴ συγχώρησι ποὺ πήρες τῶν ἁμαρτιῶν σου. Ἡ ψυχὴ σου ἀκόμη εἶναι λαμπερὴ καὶ καθαρὴ ἀπ' τὴ φωτιὰ τῆς κάθαρσις, τῆς Μετάνοιας καὶ Ἐξομολόγησις, ἀλλὰ πάντοτε ἐλεύθερη μὲ τὴ δυνατότητα νὰ ἀπορρίψῃ, ὁμῶς, δυστυχῶς, καὶ νὰ συγκατατεθῇ στίς πονηρὲς προτροπές. Κι ἀκόμη εἶναι δυνατὸν νὰ προσκλίνῃ περισσότερο πρὸς τὴν ἁμαρτία, γιατί ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴ συνήθεια γιὰ τὸ κακὸ καὶ τὴν κλίσι πρὸς τὴν ἁμαρτία, δυνατώτερη ἀπ' τὴν στροφὴ πρὸς τὸ καλὸ καὶ πρὸς τὴν ἀρετὴ,

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 480 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13 τεύχους.

ἀλλὰ τὸ δεδομένο ἐτοῦτο χρονικὸ διάστημα, ποὺ μιλάμε, δηλαδὴ ἀμέσως μετὰ τὴν Ἑξομολόγηση καὶ τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτημάτων, ἡ ψυχὴ εἶναι καταλληλότερη καὶ ἰκανότερη νὰ ἐκλέξῃ τὸ καλὸ καὶ τὸ ἀγαθὸ, ἀντὶ νὰ προτιμῆσῃ πονηρὸ καὶ τὴν κακία, γιατί ἡ Θεία Χάρις τῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας, τὴν δυναμώνει, τῆς φωνάζει δυνατὰ γιὰ τὴν ἀρετὴ, καὶ τὴ φωτίζει. Ἡ ἴδια ἡ ψυχὴ, στὸ διάστημα αὐτὸ εἶναι ἀπλὴ καὶ οὐδέτερη καὶ πρὸς τὸ καλὸ καὶ πρὸς τὶς παροτρύνσεις γιὰ κείνο, ἀλλὰ τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ γιὰ τὸ κακὸ καὶ τὰ σπρωξίματα πρὸς αὐτό. Συνεπῶς, ὅποιαδήποτε σκέψη, ὅπως εἶπαμε, ἡ καλὴ ἢ πονηρὴ ἐρχεται, δὲν εἶναι δική της, γιατί δὲν προέρχεται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ψυχὴ. Τῆς ψυχῆς, σ' ἐτοῦτη τὴν περίπτωσι, δική της εἶναι μόνον ἡ συγκατάθεσί της, εἴτε στὸ καλὸ, στὸ ἀγαθὸ, στὴν ἀρετὴ, εἴτε στὸ κακὸ, στὸ πονηρὸ, στὴν ἁμαρτία.

Ἀνάλογα μὲ τὴν κατάστασι τῆς συγκατάθεσις, ἡ ἀλλοιώτικα τῆς συναίνεσις πρὸς τὸ καλὸ ἢ πρὸς τὸ κακὸ μετριέται καὶ ἡ χαρὰ ἢ ἀλλοιώως μακαριότητα ἀλλὰ καὶ ἡ ὀδύνη. Ἐὰν ἡ συναίνεσις εἶναι πρὸς τὸ κακὸ, ἀμέσως ἐπιβαρύνεται μὲ τὴ συνεργασία ἐκείνου τοῦ Πονηροῦ Πνεύματος, τὸ ὁποῖο ἔκανε τὴ νύξι καὶ εἰσήγαγε αὐτὸ ἢ ἐκεῖνο τὸ κακὸ, ἐτοῦτη ἢ αὐτὴ τὴν ἁμαρτία. Ἐὰν ἡ συναίνεσις εἶναι πρὸς τὸ καλὸ, ἀμέσως ἀξιῶνεται ἡ ψυχὴ καὶ παίρνει τὴ Χάρις ἀλλὰ καὶ τὴν συνεργασία καὶ τὴν συμπαράστασι τοῦ Ἀγγέλου Φύλακά της γιὰ τὸ καλὸ ποὺ ἐκεῖνος τὴν προέτρεψε καὶ αὐτὴ συνήνεσε. Ἄς γνωρίζουμε ἀκόμη ὅτι, ὅταν ἐρχονται συχνὰ ὀλοκληρωμένες σκέψεις ἀγαθῆς καὶ ἀρετῶν, ὅπως εἶναι ἡ ἐγκράτεια, ἡ σοβαρότητα, ἡ ἀσυγκινησία γιὰ τὸν παρόντα μάταιο κόσμο, ἡ θεληματικὴ φτώχεια, ἡ ὑπομονή, ἡ ταπεινώσι, ἡ ἀγάπη, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὸ Θεῖο Πνεῦμα εἶναι ἐκεῖνο ποὺ μιλάει πρὸς ἐμᾶς καὶ μέσα μας, εἴτε ἀπ' εὐθείας, εἴτε διὰ μέσου τῶν ἀγγέλων Του, ποὺ εἶναι στὴν παρούσα ζωὴ οἱ Πνευματικοὶ Διδάσκαλοι, ἢ οἱ Ἑξομολόγοι καὶ Πνευματικοὶ Ὁδηγοί, ἢ οἱ Πατέρες ποὺ μᾶς διδάσκουν καὶ μᾶς ὀδηγοῦν στὴν ἀλήθεια, εἴτε μᾶς μιλάει διὰ μέσου τοῦ Ἀγγέλου φύλακά μας καὶ τῶν Ἀγίων Ἀγγέλων τῆς δόξας Του, ποὺ εἶναι πραγματικοὶ καὶ γνήσιοι παρακινητῆς καὶ ἐμπνευστῆς κάθε καλοῦ καὶ κάθε ἀρετῆς.

ΠΑΝ ΔΕΝΔΡΟΝ ΑΓΑΘΟΝ ΚΑΡΠΟΥΣ ΚΑΛΟΥΣ ΠΟΙΕΙ, ΤΟ ΔΕ ΣΑΠΡΟΝ ΔΕΝΔΡΟΝ ΚΑΡΠΟΥΣ ΠΟΝΗΡΟΥΣ ΠΟΙΕΙ (Ματθ. 7,17)

Ὅπως ἔχει ἤδη διατυπωθῆ γιὰ τὰ δύο Πονηρὰ Πνεύματα καὶ τὸ τριπλὸ τρίτο τοῦ παγκάκτου Διαβόλου, ὅταν ἔχη θητεῦσει ἡ ψυχὴ, στὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ γιὰ μακρὸ χρονικὸ διάστημα, συγκατανεύοντας καὶ πράττοντας μὲ τὶς προσηκτικῆς τους παρορμήσεις, εἶναι φυσικὰ δυνατό νὰ ἔχη μετατραπῆ σὲ τόσο σαρκικὴ, σὲ τόσο ματαιοκοσμικὴ καὶ σὲ τόσο μοχθηροκακὴ, ὥστε νὰ κινεῖται ἀνάμεσα σ' ὅλα αὐτὰ τὰ Πονηρὰ Πνεύματα, ἔτσι ὅπως κολυμπᾷ τὸ ψάρι μέσα στὸ νερὸ καὶ νὰ γίνεται ἐπιπρόσθετα καὶ ὄργανό τους. Ἀντίθετα, ὅταν ἡ ψυχὴ ἔχει κινηθῆ γιὰ μακρὸ διάστημα μέσα στὴ σφαῖρα, μέσα στίς συνήθειες καὶ στὴν πρακτικὴ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς, ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ ἐξελιχθῆ σὲ πολὺ πνευματικὴ ψυχὴ μὲ τὴν καθαρότητα τῆς ζωῆς της, καὶ μὲ τὴν ἀφοσιωτικὴ προσκόλλησί της στὸν Χριστό, καθὼς καὶ νὰ ὑποτάξῃ τέλεια τὸ πνεῦμα τῆς Σαρκοῦ καὶ νὰ καταστῆ πολὺ οὐράνια καὶ ἐνάντια στὸ πνεῦμα τοῦ παρόντος Κόσμου τῆς ματαιότητος, τέλος δὲ νὰ ἀξιώθῃ καὶ νὰ γίνῃ πολὺ Θεωτικὴ μὲ τὴν ἀπόκτησι τῆς ἐσωτερικῆς ἀταλάντευτης εἰρήνης, μὲ τὴν ἀσκησι τῆς οὐρανοφόρου ἀγάπης καὶ μὲ τὴν ἐργήγορσι τῆς καρδιάς, ὥστε νὰ καταπατήσῃ τὸ ὀλέθριο Πνεῦμα τῆς πονηρίας, τῆς ὀργῆς καὶ τῆς φαυλότητος καὶ νὰ ἰκανωθῆ, ἡ ψυχὴ, νὰ σκέπτεται καὶ νὰ ἐντρυφᾷ σὲ κάθε καλὴ σκέψη καὶ ἐνάρετη πράξι, ὅποτεδήποτε ἐπιθυμεῖ, καὶ νὰ τὶς διατηρῆ συνεχῶς καὶ ἀλώβητες στὸ νοῦ της, καὶ ἐνεργᾷ ὅσο εἶναι δυνατόν, μέσα στίς ἀτέλειες καὶ στοὺς περιορισμοὺς τῆς παρουσίας πρόσκαιρης γῆινης καὶ μεταπτωτικῆς ζωῆς μας.

Τώρα λοιπὸν ἀπ' ὅσα ἐγράφηκαν ἐδῶ, ἐδείχτηκεν ὅσον ἦταν δυνατό, μὲ ποιὸν τρόπο ἢ κάθε σκέψη ποὺ κτυπᾷ τὶς καρδιές μας, καλὴ ἢ κακὴ, δὲν εἶναι πάντοτε ἀπαύγασμα καὶ ἀποτέλεσμα τοῦ ἴδιου τοῦ Πνεύματος μας, δηλαδὴ τῆς ψυχῆς μας. Ὅμως ἡ συγκατάθεσις ἢ συναίνεσις σ' αὐτὴ ἢ σ' ἐκείνη τὴ σκέψη, καὶ στὴ συνέχεια τὴν πράξι, εἶναι πάντοτε καὶ ὅποτεδήποτε τῆς δικῆς μας τῆς ψυχῆς ἔργο.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἐλέησον ἡμᾶς.

Ἀξίωσέ μας μὲ τὴ δύναμι τῆς Χάρις Σου νὰ συγκατατιθέμεθα στὸ καλὸ καὶ νὰ ἀντιστεκόμαστε στὸ κακὸ καὶ στὸ πονηρὸ. Ἀμήν.

(Συνεχίζεται)

ΜΝΗΜΗ ΑΓΙΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝ ΑΥΤῶ ΤΕΛΕΙΩΘΕΝΤΩΝ*

«Οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττον τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι» (Ἐβρ. ια' 40).

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἔκρινεν ἄξιον καὶ δίκαιον καὶ «εὐάρεστον τῷ Θεῷ», ὅπως «οἱ ἐν ἔτει 1922, ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, διὰ τὴν Ὀρθόδοξον ἡμῶν πίστιν μαρτυρήσαντες Ἐπίσκοποι Χρυσόστομος Σμύρνης, Γρηγόριος Κυδωνιῶν, Ἀμβρόσιος Μοσχονησίω, Προκόπιος Ἰκονίου, Εὐθύμιος Ζήλων καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς κληρικοί τε καὶ λαϊκοί... συναριθμῶνται τοῖς ἀπ' αἰῶνος ἀγίοις

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

καὶ μάρτυσι τῆς Ἐκκλησίας, ἱεροτελεστίας τιμῶμενοι καὶ ὕμνοις ἐγκωμίων γεραιρόμενοι κατ' ἔτος τῇ Κυριακῇ πρὸ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Ὅθεν σήμερον, ἐορτάζοντες τὴν μνήμην αὐτῶν, καλούμεθα νὰ ἀκούσωμεν ἐπικαίρους λόγους τοῦ κορυφαίου Ἀποστόλου Παύλου, εἰς τοὺς σεπτοὺς μάρτυρας τοῦ Κυρίου ἀναφερομένους, καὶ εἰς ἡμᾶς διδασκατικούς.

1. Εἶπεν ὁ θεῖος Ἀπόστολος ὅτι: *«οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν»*. Ὁμολογουμένως οἱ ἅγιοι μας ἔδωσαν μαρτυρίαν πίστεως. Ναὶ μὲν ἔπесαν ὑπὲρ Πατριδος εἰς κρισίμους πολεμικὰς περιστάσεις. Ἄλλ' ὅταν ὁ ἐθνομάρτυς Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος ἀποδεδειγμένος μένει εἰς τὴν θέσιν του, καὶ δὲν φεύγει διὰ νὰ σωθῇ — ἐνῶ ἀσφαλῶς μπορούσε — *«μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ»*, ποῖος θὰ ἀμφισβήτησεν ὅτι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐπῆρε τὴν ἀπόφασιν νὰ συμπαρασταθῇ ὡς καλὸς ποιμὴν εἰς τὸ ποίμνιόν του νὰ σταθῇ «εἰς τύπον Χριστοῦ» ἐν μέσῳ τῶν λογικῶν του προβάτων, καὶ ὄχι ὡς «μισθωτὸς ποιμὴν (ὅστις) θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφήσῃ τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα»; (Ἰω. ι' 12). Καὶ δὲν εἶ-

ναι λοιπὸν ἡ ἐκουσία αὐτῆ θυσία τοῦ Ἱεράρχου τρανὴ μαρτυρία πίστεως καὶ μιμήσεως τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἤλθεν ἐπὶ τὸ ἐκούσιον Πάθος «ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόλυται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον» ὅπως ἠκούσαμεν εἰς τὸ σημερινόν ἱερὸν Εὐαγγέλιον;

Ἄντιστοιχῶς καὶ οἱ ἄλλοι μάρτυρες Ἱεράρχαι — θύματα τῆς μικρασιατικῆς συμφορᾶς — καὶ μένοντες καὶ πίπτοντες ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῶν ἐθνικῶν ἐκείνων ἀγῶνων, εἶχον τὴν συνειδησιν ὅτι ἀγωνίζονται καὶ πεθαίνουν «γὰρ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν ἀγία καὶ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερία». Καὶ ἦσαν ἀληθινοὶ ἐθνάρχαι, μὲ ἄσβηστα τὰ ζώπυρα τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος, ἑλληνορθόδοξοι ποιμενάρχαι, στελέχη τῆς ἐθναρχούσης Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ποὺ δὲν διεχώρισε ποτὲ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Ὀρθοδοξίαν.

2. *«Καὶ οὗτοι μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν»*. Ὁ Χρυσόστομος, ὁ γίγας Ἱεράρχης τῆς Σμύρνης, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τελειωθέντες συλλειτουργοὶ καὶ συνεπίσκοποί του ἔχουν ἀδιαμφισβήτητον τὴν καλὴν μαρτυρίαν τῆς δυναμικῆς Ὀρθοδόξου αὐτῶν πίστεως καὶ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως. Ἡ ἀποστολικὴ φράσις *«οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν»* σημαίνει ὅτι καὶ οἱ ἅγιοι δὲν ἔλαβον ἀκόμη τὴν ὑπεσχισμένην ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐπιβράβεισιν τῆς ἀγιότητός των — «τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον» — διότι αὐτὸ θὰ γίνῃ δι' ὅλους κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν, ὅταν θὰ ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ του ὁ Χριστὸς «κρίναι ζῶντας καὶ νεκρούς».

Ἐπέστη ὁμοῦς ἡ ὄρα, ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀνακηρύξῃ καὶ διακηρύξῃ τὴν ἀγιότητα τῶν συγκεκριμένων τιμωμάτων μελῶν καὶ στελεχῶν τῆς. Νὰ τοὺς ὁμολογήσῃ ἀξίους τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀναγνώρισις καὶ ἀνακήρυξις αὐτῆ, ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἀγιότητος τῶν ἐν λόγῳ Ἱεραρχῶν καὶ ἱερατικῶν ἀνδρῶν καὶ πολλῶν ἄλλων θυμάτων ἐκ τοῦ πιστοῦ λαοῦ καὶ τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν στρατοῦ, πεσόντων δραματικῶς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ, δὲν εἶναι μία ἐνθουσιαστικὴ ἐκκλησιαστικὴ πράξις, ποὺ ἐπῆλθεν ὡς «ξέσπασμα» κάποιας συναισθηματικῆς φορτίσεως, ἀλλ' εἶναι ἡ ἐπισφράγισις καὶ ἐπισημοποίησις τῆς ἐπὶ 70ετίαν ὑφισταμένης καὶ

* Λόγος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. Νικοδήμου, ἱερουροῦντος ἐπὶ τῷ πρώτῳ ἐορτασμῷ τῶν Ἁγίων, ἐν Ν. Σμύρνη, τῇ 12ῃ Σεπτεμβρίου 1993. Παρίσταντο ἐν χοροστασίᾳ ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Παρθένιος καὶ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ.

προοδευτικῶς διαμορφωθείσης συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄπὸ τῆς ἐπομένης τῆς ὑπὲρ πίστεως καὶ πατριδος πολυαιμάκτου θυσίας τῶν πνευματικῶν ἡγητόρων τοῦ μικρασιατικοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ ὑπερμεγίστης καὶ πολλαπλῆς ἐκατόμβης γενναίων ἐθνικῶν ἀγωνιστῶν, ἀλλὰ καὶ ἀθῶων ἀμάχων ὀρθοδόξων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, ἐφέρετο εἰς τὰς καρδίας τῶν πανελλήνων ἡ πεποιθήσις τῆς ἐν πίστει τελειώσεως αὐτῶν, καὶ ἡ προσδοκία καὶ τὸ αἶτημα τῆς δικαιοσύνης τῆς ὀρθοδόξου μαρτυρίας των, διὰ τῆς κατατάξεως αὐτῶν εἰς τὴν χορείαν τῶν μαρτύρων.

Κατὰ τὴν ὀρθόδοξον δὲ κανονικὴν τάξιν, ἡ προϊοῦσα αὕτη συνειδήσις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος ἐπικυροῦται ἐν τέλει ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἐξαγγέλλεται πρὸς τὸν ἱερὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν ἡ ἀναγραφή τούτων εἰς τὸ ἀγιολόγιον τῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ ἐπακολουθήσουν — ἂν μὴ καὶ προηγήθησαν πολλάκις — αἱ ἐκδηλώσεις λειτουργικῆς τιμῆς τῶν ἐξονομασθέντων νέων ἁγίων, ὁ ἑορτασμός τῆς μνήμης των καὶ ἡ ἐπίκλησις τῶν πρεσβειῶν αὐτῶν. Καὶ τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ τοιαύτη ὑπὸ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καταξίωσις (καὶ κατὰ τὴν λαϊκὴν ἐκφρασίαν «ἀγιοποίησις» αὐτῶν) ἀναμένει τὴν πανηγυρικὴν ἐξαγγελίαν αὐτῆς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅποτε «ἐν χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῳ», «κομίσωνται τὴν ἐπαγγελίαν» (Α' Πέτ. α' 8. Ἐβρ. ια' 40).

3. Ὁ ἀποστολικὸς λόγος φέρει καὶ ἡμᾶς παρόντας καὶ συμμετόχους εἰς τὴν μακαρίαν ἐκείνην ὥραν τῆς στεφανώσεως τῶν ἁγίων ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ. «*Τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου* — λέγει — *ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι*». Τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ προβλέπει νὰ ἀκολουθήσωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν δρόμον τῆς ἀγιότητος καὶ νὰ «τελειωθῶμεν», νὰ γίνωμεν τέλειοι καὶ ἄξιοι πολῖται τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὥστε νὰ συνδοξασθῶμεν μαζύ τους καὶ νὰ εἰσελθῶμεν μετ' αὐτῶν εἰς τὴν μακαριότητα τῆς αἰωνίου ζωῆς, «ἐνθα οὐκ ἔστι πόνος, οὐ λύπη, οὐ στεναγμός, ἀλλὰ ζωὴ ἀτελεύτητος».

Τὸ μήνυμα λοιπὸν τῶν ἁγίων πρὸς ἡμᾶς εἶναι ὅτι μᾶς περιμένουν! Εἴμεθα ἀδελφοί των. Τέκνα τοῦ Θεοῦ «εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι, κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συμπάσχουμεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν» (Ρωμ. η' 17). Ἐὰν ἀγωνιζόμεθα κατὰ τῆς ἀμαρτίας, ὅπως οἱ ἅγιοι, θὰ συνδοξασθῶμεν μαζύ τους. Καὶ εἴθε, μὲ τὰς πρεσβείας τῶν ἁγίων μας, νὰ ἀξιοθῶμεν καὶ ἡμεῖς τῆς «ἐπαγγελίας» τοῦ Κυρίου, «κομίζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως

ἡμῶν σωτηρίαν ψυχῶν». Διότι, πράγματι, τὸ τέλος — ὁ σκοπὸς — τῆς πίστεώς μας εἶναι ἡ αἰώνιος ζωὴ καὶ σωτηρία ἡμῶν.

Μακαριώτατε Πατριάρχα Ἀλεξανδρείας,

Τὸ καθ' ἡμᾶς παλαίφατον Πατριαρχεῖον προηγήθη καθ' ἅπαντα τὸν ὀρθόδοξον χρόνον εἰς τὴν πρότασιν τῆς ἀνακηρύξεως ὡς ἁγίου τοῦ ἐθνομάρτυρος Ἱεροάρχου Σμύρνης Χρυσοστόμου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τελειωθέντων ἐκ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, τοῦ πιστοῦ λαοῦ καὶ τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν στρατοῦ, ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ. Ἡ δὲ Ὑμετέρα Μακαριότης, τοῦ θρόνου διάδοχος τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, βλέπει πραγματοποιουμένην τὴν πρὸ βθετίας πρότασιν ταύτην τοῦ πρεσβυγενοῦς Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, καὶ χαίρει ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ καὶ συγχαίρει καὶ ἐπευλογεῖ τοὺς «συστήσαντας ἑορτὴν ἀγαλλόμενοι» ἐν Κυρίῳ.

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος,

Ἡ ἑορτάζουσα καὶ πανηγυρίζουσα σήμερον Μητρόπολις Νέας Σμύρνης εἶναι δώρημα τέλειον τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ἥτις ἠγαθύνθη νὰ ἀποσπάσῃ ἐκ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν τὸ ἐκλεκτὸν τούτο τμήμα, ἵνα ἀπαρτίσῃ τὴν φερώνυμον Μητρόπολιν Νέας Σμύρνης, ὡς ζῶσαν συνέχειαν τῆς νύμφης τῆς Ἰωνίας περιφανοῦς παλαιᾶς Σμύρνης. Καὶ ὡς πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου προωθήσατε τὸ ζήτημα τῆς ἀνακηρύξεως ὡς Ἱερομάρτυρος τοῦ νέου, ἁγίου ἤδη, Χρυσοστόμου τοῦ ἀπὸ Μητροπολίτου Σμύρνης. Εὐφράνθητε καὶ ὑμεῖς σήμερον ἐπὶ τῷ αἰσίῳ γεγονότι.

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, ἅγιε Ν. Σμύρνης,

Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ δι' ὅσα μᾶς ἠξίωσε νὰ βιώσωμεν καὶ νὰ συνεργήσωμεν, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἁγίαν αὐτὴν ὥραν. Τὸν ὀμιλοῦντα ἐφώτισεν ὁ Θεὸς νὰ συντάξῃ καὶ νὰ τεκμηριώσῃ τὴν εἰσήγησιν τοῦ ἐθνομάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης — ἁγίου ἤδη — Χρυσοστόμου τοῦ νέου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τελειωθέντων ἐν Μ. Ἀσίᾳ, ὧν τὰ τίμια ὀνόματα ἠκούσθησαν διατόρως σήμερον — καὶ θὰ ἀκούγονται ἔσται — ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Καὶ ἐπηυλόγησε διὰ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου τὴν ποιηθείσαν ὑπ' ἐμοῦ ἱερὰν ὑμνογραφίαν τῶν νέων ἁγίων μας. Ὑμᾶς δὲ ἠξίωσεν νὰ συνυπογράψετε ὡς Συνοδικὸς Σύνεδρος τὴν ἐπίσημον Πρᾶξιν τῆς ἀνακηρύξεως αὐτῶν ὡς Ἱερομαρτύρων. Καὶ νὰ ὀργανώσετε τὸν πρῶτον αὐτὸν ἑορτασμὸν τῆς μνήμης των εἰς τὴν διάδοχον τῆς παλαιᾶς Σμύρνης, σημερινὴν φερώνυμον πόλιν — καὶ Μητρόπολιν ὑμῶν — Ν. Σμύρνην. Δόξα τῷ Θεῷ, πάντων ἐνεκεν. Εἰς πολλὰ ἔτη, Ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ.

Ἐκθεσις πρὸς τὴν Δ.Ι.Σ. τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΤΑΥΤΙΣΙΣ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΕΛΙΤΗΝ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Μόνον ἔτσι, μέσα στὴ μακρὰ ἐνέργεια ἰσχυρῶν ἀνατολικῶν ἀνέμων, ποὺ θὰ ἔπνεαν στὰ βόρεια τοῦ πεδίου χαμηλῶν πιέσεων, θὰ μπορούσε νὰ παρασυρθεῖ τὸ πλοῖο. Ἄλλὰ μιὰ τέτοια ὑποθετικὴ μετεωρολογικὴ συγκυρία θὰ ἀποτελοῦσε μοναδικὸ μετεωρολογικὸ δευδομένο, ἐφ' ὅσον πυρῆνες χαμηλῶν πιέσεων κινούνται πάντα μὲ μεγάλη ταχύτητα καὶ διαρκοῦν μόνο μερικὲς ἡμέρες.

Γιὰ λόγους γεωφυσικῶν καὶ μετεωρολογικῶν δὲν εἶναι δυνατό νὰ παρασύρθηκε δῆθεν τὸ πλοῖο τοῦ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ

Παύλου ἀπὸ τὴν Κρήτη στὴν περίπου χίλια χιλιόμετρα ἀπομακρυσμένη νῆσο Μάλτα. Γι' αὐτὸ δὲ τὸ λόγο δὲν ὑπάρχει καμιὰ ἀρχαία, μεσαιωνικὴ ἢ νεώτερη μαρτυρία, ὅτι ἓνα πλοῖο παρασύρθηκε ἀπὸ τὴν Κρήτη ὡς τὸ θαλάσσιο χῶρο μεταξύ Σικελίας καὶ Τυνησίας. Στὰ ἐλάχιστα παραδείγματα, ποὺ παρὰ ταῦτα ἀναφέρουν κάποιοι συγγραφεῖς (κυρίως ἢ παραπομπὴ στὴν περιπλάνηση τοῦ Ὀδυσσεῆ ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριο Μαλέας πρὸς τὴν –κατὰ τὰ ἄλλα ἄγνωστη– χώρα τῶν Λωτοφάγων) πρόκειται εἴτε γιὰ παρερμηνεῖα εἴτε γιὰ ναυτικὸς θρύλους.

Ἄφου «ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνα ποιητῆ Ἡσίοδου μόνον οἱ ἀνεμοὶ ἔμειναν σταθεροί», ὅπως οἱ ἱστορικοὶ μὲ ἓνα ρητὸ δίκαια ἰσχυρίζονται, εἶναι δυνατὴ ἢ ἀνασύνθεση τῆς περιπλάνησως τοῦ πλοίου τοῦ Παύλου, ἐφ' ὅσον οἱ Πράξεις περιγράφουν τὴ θύελλα, ἀπὸ τὴν ὁποία τάλαιπωρήθηκε τὸ πλοῖο, ὡς ἓνα φθινοπωρινὸ κυκλῶνα (Πρ. 27,14). Τυφωνικὸ στὸ μέτωπο τοῦ ὁποίου πνέουν ἀνεμοὶ νότιοι καὶ νοτιοανατολικοὶ (πρβλ. Πρ. 27,13 ἐ.). Σύμφωνα μὲ τὰ μετεωρολογικὰ δεδομένα μιὰ ἀνεμοθύελλα βαρομετρικοῦ χαμηλοῦ, ποὺ διαπερνᾷ τὸ μεσογειακὸ χῶρο, παρασύρει ἀβαριάτα πλοῖα ἀπὸ τὸν κρητικὸ θαλάσσιο χῶρο βορειοδυτικὰ στὸ Ἴόνιο πέλαγος καὶ μάλιστα, ἂν οἱ συνθήκες αὐτὲς διαρκέσουν περισσότερο, ὡς τὴν περιοχὴ τοῦ δυτικοελλαδικοῦ νησιωτικοῦ χῶρου.

Σχετικὲς μαρτυρίες προσφέρουν ἤδη τὰ ἀρχαιότατα ποιήματα τῆς Εὐρώπης, δηλ. τὰ ἔργα τοῦ Ὀμήρου. Ἔτσι διηγεῖται ὁ βασιλεὺς τῶν Κεφαλλήνων Ὀδυσσεύς, ὅτι ἔδωσε ἐντολὴ στὴν Κρήτη σὲ ἓνα πλοιοκτῆτη

ἀπὸ τὴ Φοινίκη, ἐπὶ πληρωμῇ νὰ κατευθυνθεῖ πρὸς τὴν Πύλο, ἀλλὰ «ἰσχυροὶ ἀνεμοὶ μᾶς ἀπομάκρυναν ἀπὸ τὸ στόχο» ... τότε περιπλανηθήκαμε καὶ νύχτα ἤρθαμε ἐδῶ», στὸν κεφαλληνιακὸ νησιωτικὸ χῶρο (Ὀδ. ν', 274-78). Τὸ ἴδιο συνέβη στὸν ἐπιστάτη τοῦ Ὀδυσσεῆ, στὸν πιστὸ Εὐμαιο, ὁ ὁποῖος δυτικὰ τῆς Κρήτης ἔπεσε σὲ κακοκαιρία, ἢ ὁποία τὸν ὀδήγησε σὲ ναυάγιο στὸ δυτικοελλαδικὸ νησιωτικὸ χῶρο (Ὀδ. ξ', 299-315). Ὀλιγότερο περιπετειώδης ὑπήρξε ἡ περιπλάνηση τοῦ περιφημοῦ πλοίου τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ ὁποίου τὸ ταξίδι περιγράφει ὁ τρίτος ὁμηρικὸς ὕμνος (392-429): «Τὸ γρήγορο πλοῖο γεμάτο εὐγενεῖς, πολλοὺς ἄνδρες, κρητικὸς ἀπὸ τὴν Κνωσσὸ» κατευθυνόταν «πρὸς τὴν ἀμμόδη Πύλο». Ἄλλὰ «ἓνας θεελλῶδης νότιος ἀνεμος ἀπὸ πίσω κράτησε τὸ γρήγορο πλοῖο σὲ κίνηση», συνεπεία τοῦ ὁποίου δὲν ὑπάκουε πιά τὸ τιμόνι καὶ προσπέρασε τὴν εὐφορὴ Πελοπόννησο». Ἔτσι φάνηκαν γρήγορα βυθισμένα στὴν ὁμίχλη, τὰ ἀπόκρημα βουνα τῆς Ἰθάκης... καὶ ἡ δασώδης Ζάκυνθος».

Οἱ φοβερὲς θύελλες τοῦ φθινοπώρου παρέσυραν, λοιπόν, πολυάριθμα πλοῖα ἀπὸ τὴν Κρήτη ὡς τὸ κεφαλληνιακὸ νησιωτικὸ χῶρο καὶ αὐτὸ λόγῳ τῆς φυσικῆς νομοτέλειας τῶν κινήσεων τῶν ἀνέμων σ' ὅλες τὶς ἐποχές. Μπορεῖ κανεὶς νὰ παραπέμψει π.χ. στὴν τέταρτη νουβέλλα τοῦ βιβλίου «Δεκαήμερο», τὸ ὁποῖο θεμελίωσε τὴν παγκόσμια φήμη τοῦ Ἰταλοῦ οὐμανιστῆ Ἰωάννου Βοκκακίου (14ος αἰ.). Ἐκεῖ περιγράφεται ἡ ἐπιστοφὴ τοῦ Γενοβέζου θαλασσοπόρου Λαντόλφου ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη: Ἀνοικτὰ τῆς Κρήτης «ἐξέσπασε κατὰ τὸ βράδυ μιὰ θύελλα, ποὺ σήκωσε θεόρατα κύματα, ...καὶ ἀπὸ τὴ σφοδρότητα αὐτῆς τῆς θύελλας τὸ πλοῖο ...ρίφθηκε μὲ μεγάλη βία σὲ ἓνα ἀβαθὲς στὴ νῆσο Κεφαλονιά καὶ συντρίφτηκε σὰν γυαλί, ποὺ ρίχνεται στὸν τοῖχο».

Ὅπως φανερώνουν ἐντυπωσιακὰ τὰ παραπάνω παραδείγματα τῆς παγκόσμιας λογοτεχνίας καὶ ἀποδεικνύουν τὰ ναυτικὰ γεγονότα, ἓνα πλοῖο ποὺ ἀνοικτὰ τῆς Κρήτης χτυπιέται ἀπὸ φθινοπωρινὴ θύελλα, παρασύρεται πολὺ μακριὰ πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ. Καὶ σύμφωνα μὲ αὐτὰ ἀναφέρουν οἱ Πράξεις ὅτι τὸ χτυπημένο πλοῖο τοῦ Παύλου βρέθηκε μετὰ ἀπὸ περιπλάνηση δύο ἑβδομάδων «ἐν τῷ Ἀδρία» (Πρ. 27,27). Μὲ τὸ ὄνομα Ἀδρίας ἐννοοῦσαν οἱ ἄνθρωποι στὴν ἀρχαιότητα ὄχι μόνον τὸ σημερινὸ Ἀδριατικὸ Πέλαγος, ἀλλὰ καὶ τὸ βόρειο τμῆμα τοῦ Ἰονίου πελάγους μετὰ τὸ νότιο Ἰταλίας καὶ δυτικῆς Ἑλλάδος. Ἔτσι π.χ. θεωροῦσαν τὸν Κορινθιακὸ κόλπο, στὴν εἴσοδο τοῦ ὁποίου βρίσκεται ἡ Κεφαλονιά, ὡς κόλπο τοῦ Ἀδρία. Καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Καί-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 483 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

σαρος Αύγουστου ίδρυθείσα δυτικοελλαδική μητρόπολη Νικόπολη σύμφωνα με τὸν ποιητὴ Ὀράτιο (α' αἰ. π.Χ.), «ἔκειτο παρά τῷ Ἀδρία» (Ἐπιστ. 18,61). Παρά τὴν διευρυμένη ἔννοια τοῦ ἀρχαίου ὄρου «Ἀδρίας» τὰ δυτικοελλαδικὰ νησιά ἦσαν τὰ μόνα νησιά τοῦ λεγομένου «ἐξωτερικοῦ Ἀδρία» καί, συνεπῶς, εἶναι τὰ κοντινότερα πρὸς τὴν Κρήτη ἀδριατικὰ νησιά, κοντὰ στὰ ὁποῖα εἶναι δυνατό νὰ ναυάγησε ὁ Ἄπ. Παῦλος.

Ἄφου ἡ διεύρυνση τοῦ ὄρου «Ἀδρίας» κατὰ τὴν ἀρχαιότητα παρέμεινε πάντα περιορισμένη στὸ βόρειο ἡμισυ τοῦ Ἰονίου καὶ στὸ ἀνατολικὸ τμήμα τοῦ Σικελικοῦ πελάγους, ἡ Μάλτα δὲν βρισκόταν στὴν Ἀδριατική, ὅπως ἀπαιτεῖται ἀπὸ τὶς Πράξεις γιὰ τὸ ἀναζητούμενο νησί τοῦ Παύλου, ἀλλὰ στὸ Λιβυκὸ ἢ Ἀφρικανικὸ πέλαγος. Γι' αὐτὸ στὴν ἀρχαιότητα ἡ Μάλτα ὀνομαζόταν «Melita Africana». Ἐν τούτοις πολλοὶ ἐρμηνευτὲς προσπαθοῦν νὰ ἀμφισβητήσουν τὸ γεγονὸς αὐτό, χρησιμοποιώντας ἀνακριβεῖς πληροφορίες ὀρισμένων ἀρχαίων συγγραφέων. Ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ὁ ἀρχαῖος γεωγράφος Πτολεμαῖος, στοῦ ὁποίου τὴ λανθασμένη χρῆση τῆς ἔννοιας «Ἀδρίας» παραπέμπουν με προτίμηση οἱ ὑποστηρικτὲς τῆς περὶ Μάλτας θεωρίας, δέχεται τὴ νῆσο Μάλτα ἐκπεφρασμένα στὴν Ἀφρική (IV, 3,13) καὶ τὴν τοποθετεῖ στὸ Λιβυκὸ ἢ Ἀφρικανικὸ πέλαγος! Δὲν ὑπάρχει οὔτε μία –ἔστω καὶ λανθασμένη γεωγραφικὰ– ἀρχαία μαρτυρία, σύμφωνα με τὴν ὁποία ἡ Μάλτα βρίσκεται στὴν Ἀδριατική.

Ἄρα ὁ Ἄπ. Παῦλος δὲν πέρασε ποτέ, οὔτε ἀπὸ τὴ Μάλτα οὔτε ἀπὸ κανένα ἄλλο νοτιο - ἰταλικὸ νησί, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ δυτικο - ελλαδικὸ νησιωτικὸ χῶρο καὶ γι' αὐτὸ δίνουν μαρτυρία πολλὰ δεδομένα τῶν Πράξεων. Ἔτσι, οἱ κάτοικοι τῆς νήσου λάτρευαν τὴ θεὰ Δίκη (Πρ. 28,4), ποὺ ἀνήκει στὸ ἑλληνικὸ πάνθεο, ἀπουσιάζει ὅμως ἀπὸ τὸ ρωμαϊκὸ. Ἐπιπλέον, κατὰ τὴ μαρτυρία τῶν Πράξεων, οἱ νησιῶτες δὲν μιλοῦσαν λατινικά, ἀλλὰ μία ἑλληνικὴ διάλεκτο, τὴν ὁποία ὁ Ἑλληνας συγγραφέας τοῦ ὁδοιπορικοῦ πρὸς τὴ Ρώμη καταλάβαινε σὲ μεγάλο βαθμὸ (Πρ. 28,4 καὶ 6). Ἐξ ἄλλου καὶ ἡ παρατήρηση ὅτι στὸ νησί ξεχείμασε ἓνα πλοῖο ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου με προορισμὸ τὶς Συρακοῦσες τῆς Σικελίας, δὲν συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς Μάλτας, ἀλλὰ ὑπὲρ τοῦ δυτικοελλαδικοῦ νησιωτικοῦ χῶρου. Θὰ ἦταν, λοιπόν, ἐντελῶς παράλογο νὰ υποθέσουμε ὅτι ὁ καπετάνιος τοῦ πλοίου αὐτοῦ, ποὺ δὲν εἶχε πάθει ἀβάρια, ἔχοντας διανύσει τὸ ἀνοικτὸ Ἰόνιο πέλαγος (δηλ. τὰ ἑννέα δέκατα τῆς πορείας του), ξεχείμασε *χωρὶς ἀνάγκη στὴ Μάλτα, ἢ ὁποία βρίσκεται σὲ ἀπόσταση ὀρατότητας ἀπὸ τὴ Σικελία καὶ μία μόλις ἡμέρα μακριὰ ἀπὸ τὸν τελικὸ προορισμὸ του, τὶς Συρακοῦσες!*

Ἄφου στὸ νησί, ποὺ ἐπισκέφθηκε ὁ Ἄπ. Παῦλος, περνοῦσαν τὸ χειμῶνα τους καὶ ἀλεξανδρινὰ ἐμπορικὰ πλοῖα (Πρ. 28,11 ἑ.), δέχονται δίκαια θεολόγοι καὶ ἀρχαιογνώστες, ὅτι τὸ νησί βρισκόταν στὴν κανονικὴ θα-

λάσσια ὁδὸ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο γιὰ τὴν Ἰταλία. Ἐν τούτοις ἐσφαλμένα ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ θαλάσσια ὁδὸς περνοῦσε ἀπὸ τὴ Μάλτα. Αὐτὴ ἡ ὑπόθεση ὅμως στηρίζεται στὴ «λήψη τοῦ αἰτουμένου», ἢ ὁποία ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὴ λανθασμένη ἐρμηνεία τῶν Πράξεων περὶ Μάλτας. Ἔτσι ἐπικαλοῦνται οἱ ἀρχαιογνώστες τοὺς θεολόγους καὶ οἱ θεολόγοι τοὺς ἀρχαιογνώστες. Στὴν πραγματικότητα ὅμως δὲν ὑπάρχει οὔτε μία ἀρχαία μαρτυρία, ἀπὸ τὴν ὁποία προκύπτει, ὅτι ἡ Μάλτα βρισκόταν στὴ θαλάσσια ὁδὸ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο γιὰ τὴν Ἰταλία!

Καὶ μιὰ βιαστικὴ ματιὰ σ' ἓνα ναυτικὸ χάρτη τοῦ κεντρικοῦ μεσογειακοῦ χῶρου βεβαιώνει ὅτι ἡ ἀρχαία θαλάσσια ὁδὸς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο γιὰ τὴν Ἰταλία δὲν θὰ μπορούσε νὰ περνᾶει ἀπὸ τὴ Μάλτα, πόσο μάλλον νὰ προσφέρεται ἡ Μάλτα ὡς χειμερινὸ λιμάνι σ' αὐτὴ τὴν πορεία. Διότι, γιατί θὰ ἔπρεπε οἱ θαλασσοπόροι, διασχίζοντας τὸ Ἰόνιο πέλαγος, νὰ ἀντιμετωπίζουν τὸ προαναφερθὲν ἐπιφανειακὸ ρεῦμα παρεκκλίνοντας πρὸς τὴ Μάλτα, ἢ ὁποία βρίσκεται περίπου ἑκατὸ χιλιόμετρα νοτιοδυτικὰ τοῦ νοτίου ἄκρου τῆς Σικελίας;!!! Ἐπιπλέον θὰ ἔμενε ἀνεξήγητο πῶς οἱ ἀρχαῖοι θαλασσοπόροι, ἐρχόμενοι ἀπὸ τὸν κρητικὸ θαλάσσιο χῶρο, θὰ μπορούσαν νὰ χαράξουν πορεία πρὸς τὴ Μάλτα. Γιὰ νὰ βροῦν ἓνα δρόμο τριακοσίων ναυτικῶν μιλίων (περίπου 700 χιλιομ.) ἀπὸ τὴν χωρὶς νησιά ἀνοικτὴ θάλασσα πρὸς τὸ χαμηλὸ (μέγιστο 258 μ. ὕψους) σύμπλεγμα τῆς Μάλτας, τὸ ὁποῖο ἀπὸ τὴν προοπτικὴ τοῦ ἐρχομένου ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ ταξιδιώτη ἔχει μόνο δεκατέσσερα χιλιόμετρα πλάτος, χρειάζοταν ἓνας ἀπίστευτα ἀκριβὴς ναυτικὸς ὑπολογισμὸς καὶ μιὰ μεγάλη τόλμη, ποὺ γιὰ τοὺς πλοιάρχους καὶ τοὺς ἰδιοκτῆτες τῶν δυσκίνητων ἐμπορικῶν πλοίων πρέπει νὰ ἀποκλεισθοῦν. Περαιτέρω πρέπει νὰ προβληματιστοῦμε, γιατί τὰ ἐρχόμενα ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ πλοῖα, διασχίζοντας τὸ Ἰονιο-σικελικὸ πέλαγος, δὲν χάραζαν κατ' εὐθείαν πορεία πρὸς τὴν ἀνατολικὴ ἀκτὴ τῆς Σικελίας, ἢ ὁποία γι' αὐτοὺς βρισκόταν στὴν ἴδια ἀπόσταση, ἦταν πολὺ πλατύτερη καὶ χάρη στὸ 3368 μέτρων ὕψος ἠφαίστειο τῆς Αἴτνας ἦταν καλὰ ὀρατὴ ἀπὸ μακριὰ; Θὰ μπορούσαν, λοιπόν, νὰ ἀποφύγουν τὴν πολὺ ἐπικίνδυνη παρέκκλιση μέσῳ Μάλτας τὰ πλοῖα, ποὺ ταξίδευαν πρὸς τὴν Ἰταλία.

Μὲ βάση τὴ σωζομένη ἀρχαία γραμματεία μπορούμε νὰ ἀνασυνθέσουμε σαφέστατα τὴ θαλάσσια ὁδὸ ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ πρὸς τὴν Ἰταλία: Κατευθυνόταν κατ' ἀρχὴν πρὸς τὴν Κρήτη καὶ ἀπὸ ἐκεῖ βορειοδυτικὰ κατὰ μῆκος τῆς Πελοποννήσου, ὡς τὸν κεφαλληνιακὸ νησιωτικὸ χῶρο. Ἀπὸ ἐκεῖ ὁδηγοῦσε, με αὐστηρὰ δυτικὴ κατεύθυνση, διασχίζοντας τὸ Ἰόνιο πέλαγος, στὸ στενὸ τῆς Μεσσήνης (μεταξὺ Καλαβρίας καὶ Σικελίας). Ἐπὶ αἰῶνες ἀρχαῖοι Ἑλληνες συγγραφεῖς, ἀπὸ τὸν Ὀμηρο καὶ τὸν Θουκυδίδη ὡς τὸν Πλούταρχο καὶ τὸν Προκόπιο, ἀναφέρουν αὐτὸ τὸ θαλάσσιο δρόμο, ποὺ

χρησιμοποιούσε κατ' αρχήν τις βοηθητικές ελληνικές άκτες με τὰ προστατευτικά τους λιμάνια καί, τελικά, διέσχιζε τήν άνοικτη θάλασσα μεταξύ Κεφαλληνίας καί Κάτω Ίταλίας. Ή όδός που όδηγούσε βορειότερα μέσω Κερκύρας καί Άπουλίας πρός τήν Σικελία καί Ρώμη αντίθετα, σπάνια χρησιμοποιόταν, ενώ για τή νότια πορεία από τήν Κρήτη, μέσω Μάλτας πρός τήν Ίταλία, που προβάλλεται συχνά ως αίτημα, δέν έχουμε καμιά άδιαμφισβήτητη άλήθεια.

Όχι μόνο οι Έλληνες, αλλά καί οι Ρωμαίοι διέσχιζαν τήν ίονιο-σικελική θάλασσα κατ' εύθειαν μεταξύ νοτίου Ίταλίας καί του κεφαλληνιακού νησιωτικού χώρου. Π.χ. ό Ρωμαίος ιστορικός Λίβιος διηγείται: «Ό Γάιος Λουκρήτιος άφησε τή Νεάπολη καί, άφου πέρασε τό στενό τής Μεσσήνης, διέσχισε τήν (Ίονική ή Άδριατική) θάλασσα καί έφτασε τήν πέμπτη μέρα στήν Κεφαλληνία» (42,48,9). Άκόμη καί για κείνους, οι όποιοι από τήν Κάτω Ίταλία έφευγαν για νά σώσουν τή ζωή τους πρός τήν Άνατολή, ή κατ' εύθειαν θαλάσσια πορεία πρός τήν Κρήτη δέν ήταν εύκολο νά υπολογιστεί. Μεταξύ άλλων τό έτος 207 π.Χ. κατευθύνθηκαν τά πλοία του ήττημένου Καρχηδόνιου στρατηγού Άννίβα κατ' αρχήν πρός τις άκαρνανικές άκτες άνατολικά τής Κεφαλληνίας καί ό Σίξτος Πομπήιος, γιός του μεγάλου Πομπήιου, μετά τήν ήττα του κοντά στή Μεσσήνη (λιμάνι στο βορειοανατολικό άκρο τής Σικελίας) τό 36 μ.Χ. διέφυγε με δεκαεπτά πλοία μέσω Κεφαλληνίας στή Μικρά Άσία. Ό νησιωτικός κεφαλληνιακός χώρος, που εκτείνεται βαθειά στο πέλαγος, ήταν τό προπύργιο των Ρωμαίων για τις μετακινήσεις τους στήν Άνατολή. Καί γι' αυτό τό λόγο ή Ρώμη χρησιμοποιούσε, μετά τήν κατάληψή της (189 π.Χ.), τή νήσο Κεφαλληνία ως ναυτική βάση καί σ' άλλους πολέμους.

Άναμφίβολα ή Κεφαλληνία με τήν όροσειρά του Αίνου, ύψους 1628 μ., ή όποία είναι όρατή για τους ναυτικούς από πολύ μακριά, ήταν στήριγμα για τήν άρχαία θαλάσσια όδó από τήν Άλεξάνδρεια πρός τήν Ρώμη καί στο έξαιρετικό φυσικό λιμάνι του νησιού περνούσαν τó χειμώνα καί τά αϊγυπτιακά πλοία, που μετέφεραν σάρι, πριν διασχίσουν τήν άνοικτη θάλασσα. Όλα τά ναυτικά δεδομένα, που αναφέρονται στίς Πράξεις για τó ταξίδι του Άπ. Παύλου στή Ρώμη, συνηγορούν υπέρ τής Κεφαλληνίας καί όχι τής Μάλτας. Έφ' όσον ή Κεφαλληνία ήταν άνεκαθεν νησί έφοπλιστών καί ναυτικών, αναφέρθηκα στή σημερινή μου διάλεξη λεπτομερώς στα ναυτικά έπιχειρήματα τής άνακαλύψεώς μου. Άλλά καί όλες οι τοπογραφικές πληροφορίες των Πράξεων, από τó κλίμα ως τόν λεπτομερώς περιγραφόμενο τόπο του ναυαγίου, ταιριάζουν άριστα στήν Κεφαλονία. Κανένα άλλο νησί δέν έχει μιá ρηγή θάλασσα, περίπου 30 μέτρων βάθους (Πρ. 27,28), στραμμένη πρός τó άνοιχτό Ίόνιο πέλαγος, μπροστά από τήν όποία άπλώνεται ένας κόλπος (Πρ. 27,39), με ένα άκρωτήριο περιβαλλόμενο από

βραχώδη άβαθή (Πρ. 27,29) καί αϊγιαλούς (Πρ. 27,39 έ.). Σύμφωνα με τήν άκριβή περιγραφή, τó πλοίο στο όποιο μαζί με τόν Παύλο βρίσκονταν 276 πρόσωπα, προσάραξε, μετά από περιπλάνηση δύο εβδομάδων, κοντά στο σημερινό ξενοδοχείο Mediterrenée, στή χερσόνησο του Άργοστολίου.

Άν ό άπόστολος των Έθνών κατá τή διάρκεια του ταξιδιού του πέρασε πράγματι τρεις μήνες στήν Κεφαλονία, τότε νά υποθέσουμε ότι ίδρυσε εδώ μιá χριστιανική έκκλησία. Κατá συνέπεια ή Κεφαλληνία είχε πράγματι μιá πρωτοχριστιανική κοινότητα, καί μάλιστα τήν μόνη ικανή νά άποδειχθεί στήν κεντρική Μεσόγειο! Αυτό τó πολύ σημαντικό γεγονός, ότι ούτε τó δυτικό μισό τής Πελοποννήσου καί τής Στερεάς Έλλάδος, ούτε ή Κάτω Ίταλία καί ή Σικελία, συμπεριλαμβανομένης καί τής Μάλτας, είχαν μιá τόσο πρώιμη χριστιανική κοινότητα, έκαμε όνομαστους θεολόγους νά άμφισβητήσουν τήν ύπαρξη μιás πρωτοχριστιανικής κοινότητας στήν Κεφαλληνία. Άλλά ό άρχαίος χριστιανός φιλόσοφος, ό Έλληνας Κλήμης ό Άλεξάνδρεϋς († 203), αναφέρει καθαρά, ότι ό γνωστός Έπιφάνης (γιός του Καρποκράτους) καταγόταν από τήν πλευρά τής μητέρας του από τήν Κεφαλληνία καί ότι ή χριστιανική λατρεία ήταν εκεί διαδεδομένη (Στρωμ. ΙΙΙ,2,5). Οι λέξεις «Κεφαλληνία» καί «Κεφαλλήνες» είναι στο κείμενο τόσο σαφείς, όπως καί τó όνομα τής άνατολικοκεφαλληνιακής πόλεως «Σάμης». Τό για πολλούς θεολόγους καί ιστορικούς ως σήμερα άπίστευτο γεγονός, ότι ή νήσος Κεφαλληνία περιλαμβάνεται στίς άρχαιότερες χριστιανικές Έκκλησίες τής Εύρώπης καί ως τόν Β' αϊώνα ήταν ή μοναδική μεταξύ των πρωτοχριστιανικών Έκκλησιών του Αιγαίου άφ' ένος καί τής Ρώμης μαζί με τους Ποτιόλους άφ' έτέρου, έξηγεϊται άβίαστα μόνον, αν ό άπόστολος των Έθνών διέμεινε τρεις μήνες εκεί κατá τή διάρκεια του ταξιδιού του στή Ρώμη.

Συνεπεία των άλληπαλλήλων έπιδρομών Σαρακηνών καί Νορμανδών, στρατευμάτων τής Πίζας, τής Ίσπανίας καί τής Βενετίας στήν Κεφαλληνία, όπως καί των σφοδρών πολέμων μεταξύ Χριστιανών καί Μουσουλμάνων, οι όποιοι έρήμωσαν κυρίως τά δυτικοελλαδικά νησιά καί άπεδεκάτισαν σέ μεγάλο βαθμό τόν πληθυσμό τους, πρέπει μάλλον νά ξεχάστηκε ή παραμονή του Άπ. Παύλου στο νησί. Έκτός τούτου οι Κεφαλλήνες καθ' όλο τόν όψιμο μεσαιώνα καταπιέζονταν ίσχυρά στή θρησκευτική ζωή τους άρχικά (1206-1479) από τους Ίταλούς κυριάρχους τής νήσου, οι όποιοι συστηματικά καταδίωκαν τήν έλληνορθόδοξη Έκκλησία, προσπαθώντας νά έπιβάλουν άντ' αύτής τόν Ρωμαιοκαθολικισμό, άργότερα (1479-1500 καί 1571) από τους Τούρκους, οι όποιοι έξάπλωναν τή μουσουλμανική τους θρησκεία με τó ξίφος. Πριν ξεσπάσουν αύτές οι πολιτικές καί θρησκευτικές ταραχές του Μεσαιώνα δέν είχαν ξεχάσει άκόμη οι Κεφαλλήνες, ότι οι πρόγονοί τους είχαν έκχριστιανισθεί προσωπικά από τόν Άπ. Παύλο. (Συνεχίζεται)

Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΟΥ ΑΠΟ ΝΑΖΑΡΕΤ ΙΗΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΜΙΣ

Ἐπὶ τριακόσια ἔτη οἱ ὄπαδοι τοῦ Χριστοῦ ἔζων διαρκῶς ὑπὸ θανάσιμον ἀπειλήν, ὅτε δὲ συνελαμβάνοντα ἀντιμετώπιζον εὐθαρσῶς καὶ ἡρωϊκῶς τὰς συνήθεις δοκιμασίας – κακώσεις, βιασμούς, δημεύσεις καὶ αὐτὸ τὸ μαρτύριον, τελούμενον μὲ φρικώδη βασανιστήρια, ὄχι μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες καὶ παιδιά κατὰ μαρτυρίαν τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου (295-373 μ.Χ.): «...Καὶ τούτου τεκμήριον, ὅτι, πρὶν πιστεύσουσιν οἱ ἄνθρωποι τῷ Χριστῷ φοβερὸν τὸν θά-

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σισσανίου
καὶ Σιατίστης κ. **ΑΝΤΩΝΙΟΥ**

νατον ὁρώσι καὶ δειλιῶσιν αὐτόν» ἐπειδὴν δὲ εἰς τὴν ἐκείνου πίστιν καὶ διδασκαλίαν μετέλθωσι, τοσοῦτον καταφρονοῦσι τοῦ θανάτου, ὡς καὶ προθύμως ἐπ' αὐτὸν ὁρμᾶν, καὶ μάρτυρας γίνεσθαι τῆς κατ' αὐτοῦ παρὰ τοῦ Σωτῆρος γενομένης ἀναστάσεως. Καὶ γὰρ ἔτι νήπιοι ὄντες τὴν ἡλικίαν, σπεύδουσιν ἀποθνήσκειν καὶ μελετῶσι κατ' αὐτοῦ ταῖς ἀσκήσεσιν οὐ μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες»⁴⁴. Καὶ οἱ φρικαλέοι ἐκείνοι διωγμοὶ ἀντὶ νὰ ἀνακόψουν τὴν ἐπέκτασιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἀντιθέτως τὰ μέγιστα συνετέλεσαν εἰς τὴν αὐξησίν καὶ τὴν κραταίωσιν τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ χριστιανοὶ ὅσῳ καταδιώκονται καὶ φονεύονται τόσῳ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ αὐξάνει καὶ κραταίωται. «Τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων εἶναι ὁ σπόρος τῶν χριστιανῶν»⁴⁵ ἔλεγεν ὁ Λατίνος ἀπολογητὴς Τερτυλιανὸς (155-240 μ.Χ.) «semen est sanguis christianorum»⁴⁶.

Εἶναι λοιπὸν εὐνόητον ὅτι ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἐνομιζέτο αἰσχρὸν νὰ ὁμολογῇ τις πίστιν εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον Ἰησοῦν, τὸν Μεγαλομάρτυρα τοῦ Γολγοθᾶ,

καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ Εὐαγγέλιόν Του. Ἀλλὰ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος δὲν ἠσθάνετο αἰσχύνῃ «κηρύσσων Χριστὸν ἑσταυρωμένον»⁴⁷ καὶ χλευαζόμενος καὶ πάσχων διὰ τὸ κήρυγμά Του, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ: «οὐκ αἰσχύνομαι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ»⁴⁸, δηλαδή, λέγει ὁ Ἀπόστολος, δὲν αἰσθάνομαι ἐντροπὴν νὰ κηρύττω τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς περιεχόμενον τὸν σταυρικὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς πολλοὺς ἄλλους, οἱ ὁποῖοι αἰσχύνονται νὰ ὁμολογῶν ὅτι εἶναι ὄπαδοι πιστοὶ τοῦ Ἐσταυρωμένου καὶ νὰ πάσχουν χάριν τῆς ὁμολογίας ταύτης. Ὁ αὐθεντικώτερος ἐρμηνευτὴς τῶν θείων Γραφῶν, ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος, σχολιάζων τοὺς λόγους τούτους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, παρατηρεῖ: «Σφόδρα πρὸς τὰ τοῦ κόσμου πράγματα ἦσαν ἐπτοημένοι οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τὸν πλοῦτον, διὰ τὴν ἀρχὴν, διὰ τὰς νίκας καὶ τοὺς αὐτῶν βασιλεῖς... Ὁ δὲ Παῦλος ἔμελλε κηρύττειν τὸν Ἰησοῦν τὸν νομιζόμενον τοῦ τέκτονος υἱόν, τὸν ἐν Ἰουδαίᾳ τραφέντα καὶ ἐν οἰκίᾳ γυναικὸς εὐτελοῦς, ... καὶ ὡς κατάδικον ἀποθανόντα μετὰ ληστῶν... Διὰ τοῦτο φησιν, οὐκ ἐπαισχύνομαι»⁴⁹. Βεβαίως μάλιστα ὅτι ἦτο πρόθυμος καὶ εἰς αὐτὴν τὴν βασιλίδα ὄλων τῶν πόλεων τοῦ τότε κόσμου, τὴν Ῥώμην, νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον: «οὕτω κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι»⁵⁰, δηλαδή νὰ κηρύξῃ τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας εἰς αὐτὴν τὴν μητροπολιν τοῦ τότε κόσμου, τῆς ὁποίας τὴν διαφθορὰν καὶ ἠθικὴν κατάπτωσιν τοσοῦτον οἰκτρὰν παριστάνουν αὐτοὶ οἱ Ῥωμαῖοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συγγραφεῖς. Ὁ ἐπίσκοπος Τρίκκης Οἰκουμένιος (I' μ.Χ. αἰῶν) σχολιάζων τοὺς λόγους τούτους τοῦ Ἀποστόλου, λέγει: «Ὡσπερ, Ἕλλησι καὶ βαρβάρους, ...ὀφειλέτης εἰμί, οὕτως, ὅσον ἤκεν εἰς τὴν ἐμὴν σπουδὴν καὶ προθυμίαν, καὶ ὑμῖν εὐαγγελίσασθαι χρεωστῶ»⁵¹.

Ἀλλὰ τὸ ἄτρομον τοῦτο θάρρος τοῦ Ἀποστόλου δὲν ἦτο οὔτε παράλογον, οὔτε ἦτο ἀποτέλεσμα ἰσχυρογνώμονός τινος ἐπιμονῆς πρὸς διάδοσιν φανταστικῶν καὶ ἀνυποστάτων θεωριῶν. Τὸ θάρρος τοῦ Ἀπο-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 486 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

44. Μεγάλου Ἀθανασίου, Περὶ Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου, 27, Β.Ε.Π.Ε.Σ., σελ. 96, τόμος Α', Ἀθήναι, 1962.

45. Οἱ λόγοι οὗτοι ἔχουν καταχωρισθῆ εἰς τὸ ἀπολογητικὸν σύγγραμμά του Ad Scapulam. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἀνθύπατον τῆς Ἀφρικῆς, ὁ ὁποῖος ἐκίνησε διωγμὸν κατὰ τῶν χριστιανῶν. Εἰς τὴν ἀπολογία ταύτην τινύζεται ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως. Οἱ διώκται τῶν χριστιανῶν δὲν μένουν ἀτιμώρητοι. Ὁ ἀνθύπατος καλεῖται νὰ καταπαύσῃ τὸν διωγμὸν, φειδόμενος ὄχι τοὺς χριστιανούς, ἀλλ' ἑαυτὸν καὶ τὴν Καρχηδόνα.

46. Τερτυλλιανῶ, Ad Scapulam 50.

47. Α' Κορινθίους, 1,23.

48. Ῥωμαίους, 1,16.

49. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ἐρμηνεία εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολήν, Ὁμιλία Β', στ', ΜΡΓ., 60,408.

50. Ῥωμαίους, 1,15.

51. Οἰκουμένιου, Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολήν τοῦ Παύλου, Κεφ. Α' ΜΡΓ., 118,333Β.

στόλου ήτο θάρρος έλλογον και δεδικοιολογημένον, τὸ ὁποῖον ήντλείτο ἐκ τῆς ἀκραδάντου πεποιθήσεως του εἰς τὴν πραγματικότητα και ἀλήθειαν τῶν γεγονότων και ἐπαγγελιῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, τῶν ὁποῖων τὴν δύναμιν και ἐνέργειαν παρετήρησε σαφέστατα ἐν ἑαυτῷ, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀκούσας πλησίον τῆς Δαμασκοῦ τὸν ἔλεγχον τοῦ Κυρίου «Σαοῦλ, Σαοῦλ, τί με διώκεις;»⁵² δὲν ἠπειθήσεν εἰς τὴν θεῖαν ὄπτασίαν, ἀλλ' ἀπὸ σκληρὸς και ἀπηνῆς διώκτης τῆς νεοφανοῦς τότε θρησκείας τοῦ Ναζωραίου Ἰησοῦ ἐγένετο ὁ θερμότατος και διαπρύσιος Αὐτοῦ κήρυξ: «Οὐκ ἐπαισχύνομαι, λέγει, τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· δύναμις γὰρ Θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι»⁵³. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ μέγας οὗτος διανοηστῆς τῆς Εὐαγγελικῆς ἀληθείας, δὲν ἐντρέπεται νὰ κηρύττῃ τὸ Εὐαγγέλιον, διότι τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι δύναμις Θεοῦ.

Ἄλλὰ ἄς ἴδωμεν δι' ὀλίγων τί εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον. Ἡ λέξις Εὐαγγέλιον εἶναι ἀρχαιολόγη. Τὸ πρῶτον ἀπαντᾷ παρὰ τῷ μεγίστῳ ποιητῇ ὄλων τῶν ἐποχῶν και κατ' ἐξοχήν παιδαγωγῷ ὄχι μόνον τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος ἀλλὰ και ὀλοκλήρου τοῦ ἑλληνοκεντρικοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, Ὁμήρω (περὶ τὸ 800 π.Χ.): «ὡς νεῖται Ὀδυσσεύς· εὐαγγέλιον δέ μοι ἔστω»⁵⁴ «ὡ γέρον, οὔτ' ἄρ' ἐγὼν, εὐαγγέλιον τότε τίσω»⁵⁵. Ὁμοίως ἡ λέξις Εὐαγγέλιον ἀπαντᾷ και παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς και σημαίνει ἀμοιβὴν ἢ δῶρον διδόμενον διὰ καλὴν τινα ἀγγελίαν, μετὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (356-323 π.Χ.) ἐσημεινεν αὐτὴν τὴν καλὴν ἀγγελίαν ἀνευ τῆς ἐννοίας τοῦ δῶρου, ὡς παρὰ τῷ περιφίμῳ σοφιστῇ Λουκιανῷ (120-190 μ.Χ.) και τῷ σεμνῷ τῆς Χαιρωνείας βιογράφῳ και ἠθικολόγῳ Πλουτάρχῳ (46-127 Μ.Χ.), και τοιαύτη ἦτο ἡ σημασία τῆς λέξεως, ὅτε παρέλαβον αὐτὴν οἱ θεόπνευστοι συγγραφεῖς τῆς Καινῆς Διαθήκης, σημαίνει δὲ πανταχοῦ τὴν καλὴν, τὴν φαιδρὰν ἀγγελίαν ἢ ἀνακοίνωσιν ὅτι ὁ Θεός, ὁ ἀγαθὸς Δημιουργὸς τοῦ ἀνθρώπου, δὲν ἐγκατέλιπε τὸν κόσμον εἰς τὴν ἠθικὴν κατάπτωσιν, ἐν τῇ ὁποία εὐρίσκειται, οὔτε ἀδιαφορεῖ πρὸς τὴν ἀθλιότητα και δυστυχίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ μάλιστα «οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον»⁵⁶. Ἡ λέξις Εὐαγγέλιον ἀποδίδει τὸ μήνυμα τοῦ Χριστοῦ περὶ λυτρώσεως και σωτηρίας, τὸ ὁποῖον ἀπευθύνεται ὑπ'

αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον. Ἡ Θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ εἶναι ἡ μία και μόνη Θρησκεία ἢ ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἀπολύτρωσιν ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου. Δὲν ἠδύνατο τῷ ὄντι νὰ εὐρεθῇ χαρακτηριστικώτερον ὄνομα τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας παρὰ τὴν λέξιν Εὐαγγέλιον. Εὐαγγέλιον εἶναι κυρίως και κατ' ἐξοχήν ἡ καλὴ και χαροποὺς ἀγγελία εἰς τὸν αἰσθανόμενον τὴν ἑαυτοῦ κατάπτωσιν και ἐνοχὴν και ἀθλιότητα ἀμαρτωλῶν ἀνθρώπων και ἡ διαβεβαίωσις ὅτι χάρις παρέχεται και συγχώρησις και ἄφεσις παρὰ τοῦ προσβληθέντος και ἀτιμασθέντος Θεοῦ και ὅτι ἀποκατάστασις εἰς τὴν προτέραν ἀκεραιότητα και εὐνοίαν ἐξασφαλίζεται.

Μεταγενεστέρα, φαίνεται, ὅτι εἶναι ἡ χρῆσις τῆς λέξεως ταύτης, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ λέξις Εὐαγγέλιον σημαίνει τὰ βιβλία, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκτίθενται ὁ βίος, ἡ διδασκαλία, τὰ θαύματα και τὰ παθήματα τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ. Τοῦλάχιστον κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Φιλοσόφου και Μάρτυρος Ἰουστίνου († 165 μ.Χ.), δηλαδὴ κατὰ τὸν Β' μ.Χ. αἰῶνα, τὰ σήμερον καλούμενα «Εὐαγγέλια» ἐκαλοῦντο «ἀπομνημονεύματα τῶν Ἀποστόλων»⁵⁷, ὅπερ δηλοῖ ὅτι δὲν ἦτο γνωστὴ, ἢ τοῦλάχιστον δὲν εἶχε καταστῆ κοινὴ ἢ τοιαύτη χρῆσις τοῦ ὀνόματος.

Εἰς τὰς Ἐπιστολάς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου σημαίνει ἐνίοτε ἡ λέξις αὕτη τὸ κήρυγμα τῶν ἀληθειῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὡς, «τὸ εὐαγγέλιον, ὁ εὐηγγελισάμην ὑμῖν»⁵⁸ και «ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὁ κηρῦσσω»⁵⁹. Ὁ θεῖος Παῦλος εἰς τὰς δύο ταύτας Ἐπιστολάς του Α' Κορινθίους και Γαλάτας κηρύττει τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας, ἦτοι εὐαγγελίζεται και κηρύττει πάντοτε τὸ αὐτὸ Εὐαγγέλιον και τὴν αὐτὴν ἀλήθειαν, ἡ ὁποία κατὰ τὴν οὐσίαν και φύσιν αὐτῆς εἶναι ἀμετάβλητος. Ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος ἄλλοτε κηρύττει εἰς τοὺς χριστιανοὺς τὸ σύνολον τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, ὡς, «οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου»⁶⁰.

Ἐφ' ὅλας ταύτας τὰς ποικίλας χρήσεις ἢ κεντρικὴ και κυριολεκτικὴ σημασία τῆς λέξεως «Εὐαγγέλιον» διαφαίνεται, ἡ τῆς καλῆς και χαροποῦς ἀγγελίας. Κέντρον δὲ και οὐσία και τὸ θεμελιώδες ἀντικείμενον τῆς ἀγγελίας ταύτης εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς και αὐτὸς «ἐσταυρωμένος»⁶¹. Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος σχολιάζων, παρατηρεῖ: «Οὐ γὰρ ἦλθον συλλογισμοὺς

52. *Πράξεις*, 9,4.

53. *Ρωμαίους*, 1,16.

54. *Ὁμήρου*, Ὀδύσεια, ξ 152.

55. *Ὁμήρου*, Ὀδύσεια, ξ 166.

56. *Ἰωάννου*, 3,16.

57. *Ἰουστίνου Φιλοσόφου και Μάρτυρος*, Πρὸς Τρυφῶνα Ἰουδαῖον Διάλογος, 100,4. 106,1. 106,4. Β.Ε.Π.Ε.Σ., σελ. 306 και 307, τόμος Γ', Ἀθήνα, 1955.

58. *Α' Κορινθίους*, 15,1.

59. *Γαλάτας*, 2,2.

60. *Γαλάτας*, 2,14.

61. *Α' Κορινθίους*, 2,2.

πλέκων οὐδὲ σοφίσματα, οὐδ' ἄλλο τι λέγων ὑμῖν, ἢ ὅτι ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη»⁶². Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὡς παρατηρεῖ καὶ ὁ ἀείμνηστος Παναγιώτης Τρεμπέλας, εἶναι τὸ κεφάλαιον καὶ ἡ οὐσία τοῦ Εὐαγγελίου καὶ Αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν θέμα τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος τῶν γνησίων διακόνων τοῦ Εὐαγγελίου. Διὰ τὸν μέγαν ἱεροκήρυκα τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν, Ἀπόστολον Παῦλον, ὁ Χριστὸς ἐσταυρωμένος ἀπετέλει τὴν μόνην πολῦτιμον καὶ σωτηριώδη γνῶσιν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀνακαλύψει καὶ τὴν ὁποίαν ἐνδιεφέρετο νὰ διαδώσῃ⁶³. Ἡ θαυμασία καὶ μοναδικὴ ἀγάπη τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν ἁμαρτωλὸν κόσμον εἶναι πλήρης αὐταπαρησίας καὶ ἀνεξικακίας καὶ συγχωρητικότητος. Ὁμοίως θαυμασία καὶ μοναδικὴ εἶναι καὶ ἡ πολῦτιμος ἀπολύτρωσις, τὴν ὁποίαν διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ θυσίας Του ἐξηγόρασεν ὑπὲρ τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀποστάτου ἀνθρώπου. Ὁ Θεάνθρωπος Λυτρωτὴς μετὰ προθυμίας καὶ ἐτοιμότητος προσφέρει τὴν ἀπολύτρωσιν ταύτην εἰς πάντα ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος γνησίως ἐπιθυμῆι καὶ μετὰ πίστεως θερμῆς, ἀληθοῦς, ζώσης καὶ «δι' ἀγάπης ἐνεργουμένης»⁶⁴ αἰτεῖται τὴν ἀπολύτρωσιν καὶ σωτηρίαν του. Καὶ ἀληθῶς εἶναι ὡραία, εἶναι ποθητὴ, εἶναι χαρμόσυνος ἡ ἀγγελία αὕτη, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν αἰσθανόμενον τὴν ἀνάγκην αὐτῆς. Μόνον ὁ βαθύτατα ἐπιποθῶν τὴν σωτηρίαν του δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ ὡς καλὴν ἀγγελίαν τὴν ἀγγελίαν τῆς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπολυτρώσεως τῆς πνευματικῆς καὶ ἀθανάτου ψυχῆς του ἀπὸ τῆς σκληρᾶς δεσποτείας τῆς ἁμαρτίας καὶ θὰ δικαιώσῃ τὴν θεόπνευστον Ἀγίαν Γραφήν, ἡ ὁποία ἐκάλεσε τὸ πολῦτιμον τοῦτο ἄγγελμα Εὐαγγέλιον.

Ἡ μακροαῖων ἱστορία τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας διδάσκει ὅτι πολλοί, οἱ ὁποῖοι βλέπουν τὴν καλὴν ἀγγελίαν τῆς διὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ σωτηρίας μὲ τὸ ἀδιάφορον ὄμμα τῆς ἀγνοίας καὶ ἀποφεύγουν νὰ ἐμβαθύνουν εἰς τὴν ἔννοιαν αὐτῆς ἐκλαμβάνουν τὸ Εὐαγγέλιον ὡς ἓνα ἐκ τῶν πολλῶν τύπων, ὑπὸ τοὺς ὁποῖους τὸ ἔμφυτον εἰς τὸν ἄνθρωπον θρησκευτικὸν αἰσθημα ἀνεπτύχθη, ὀλίγον ἢ οὐδόλως ἀνώτερον τῶν λοιπῶν. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν μάλιστα καὶ περιφρονοῦν νομίζοντες μωρίαν τὰς ἰδιαζούσας εἰς τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον διδασκαλίας περὶ ἐνσαρκώσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, περὶ ἰλασμοῦ καὶ σωτηρίας. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφων εἰς τοὺς χρι-

σιανούς τῆς Κορίνθου, ὁμολογεῖ ὅτι οἱ σύγχρονοὶ του πολλάκις ὡς μωρίαν ὑπεδέχοντο τὸν λόγον τοῦ Σταυροῦ: «Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστὶ... ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρίαν»⁶⁵. Τὸ περὶ τοῦ Σταυροῦ κήρυγμα, λέγει ὁ Παῦλος, εἰς ἐκείνους μὲν, οἱ ὁποῖοι βαδίζουσι τὸν δρόμον τῆς ἀπωλείας, φαίνεται μωρία καὶ ἀνοησία. Εἰς ἡμᾶς ὅμως, οἱ ὁποῖοι εἴμεθα εἰς τὸν δρόμον τῆς σωτηρίας εἶναι δύναμις Θεοῦ, ἡ ὁποία σφῆζει... Ἡμεῖς ὅμως κηρύττομεν τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος ἔχει σταυρωθῆ. Καὶ ὁ ἐσταυρωμένος Χριστὸς διὰ μὲν τοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὁποῖοι περιμένουν τὸν Χριστὸν Μεσσίαν ὡς ἐπίγειον βασιλέα εἶναι πρόσκομμα, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου προσκόπτουν καὶ δὲν πιστεύουν⁶⁶. Διὰ δὲ τοὺς Ἕλληνας ὁ ἐσταυρωμένος Θεός, ὁ ὁποῖος δὲν ἐνίκησε τοὺς ἐχθρούς του, παρουσιάζεται ὡς ἰδέα μωρὰ καὶ ἀνόητος⁶⁷. Ὁ Εὐθύμιος Ζιγαβηνὸς σχολιάζων τοὺς λόγους τούτους τοῦ Ἀποστόλου, παρατηρεῖ: «Μωρία ἐστίν, ὡς οἴονται. Μωρίαν γὰρ λέγουσι τὸ κηρύττειν Θεὸν ἐσταυρωμένον. Εἰ γὰρ Θεὸς ἦν, φασίν, ἤμυθεν ἂν ἑαυτῷ σταυρουμένω... Ἐσκανδάλιζεν αὐτοὺς ἡ σταύρωσις ἀπόδειξις ἀσθενείας δοκοῦσα καὶ ἦν ἐναντία οὐ ἤτουν»⁶⁸. Ὁ τοῦ Κυρίου ὅμως Ἀπόστολος καὶ μυριάδες χριστιανῶν διὰ μέσου τῶν εἰκοσι αἰῶνων, ἐμβαθύναντες εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς καλῆς ἀγγελίας καὶ ἐκ πείρας γνωρίσαντες τὰ θαυμαστὰ αὐτῆς ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς ἰδίας των ψυχῆς καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδίου των βίου, ὡμολόγουν ὅτι «τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι δύναμις Θεοῦ πρὸς σωτηρίαν»⁶⁹.

Τὴν διακήρυξιν ταύτην τοῦ Ἀποστόλου Παύλου δυνάμεθα νὰ παραφράσωμεν οὕτως: «ἡ καλὴ ἀγγελία τῆς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σωτηρίας εἶναι τὸ ἰσχυρὸν μέσον, διὰ τοῦ ὁποῖου Αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐνεργεῖ καὶ φέρει ὡς ἀποτέλεσμα σωτηρίαν». Ὅθεν, ἵνα κατανοήσωμεν τὴν φύσιν τῆς δυνάμεως ταύτης καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῆς, εἶναι ἀνάγκη νὰ μάθωμεν ἀπὸ ποιῶν κακῶν φέρει σωτηρίαν ὁ Θεὸς δι' αὐτῆς.

(Συνεχίζεται)

65. Α' Κορινθίους, 1,18-23.

66. Πρβλ. Ματθαίου, 27,42: «ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· εἰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστὶ, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσομεν ἐπ' αὐτῷ».

67. Βλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστολάς τῆς Καινῆς Διαθήκης, τόμος Α', σελ. 241-242 καὶ 244, Ἀθήναι, 1978.

68. Βλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστολάς τῆς Καινῆς Διαθήκης, τόμος Α', σελ. 244, Ἀθήναι 1978.

69. Α' Κορινθίους, 1,18.

62. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς τὴν Α' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολήν, Ὁμιλία Στ', α', MPG., 61,48.

63. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστολάς τῆς Καινῆς Διαθήκης, τόμος Α', σελ. 249, Ἐκδοσις τρίτη, Ἀθήναι, 1978.

64. Γαλάτας, 5,6.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΝ ΦΑΝΑΡΙΩ ΣΥΝΕΛΘΟΥΣΗΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΚΑΙ ΥΠΕΡΤΕΛΟΥΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ Α΄
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Άριθμ. Πρωτ. 892

Τους ἐπιλήσμονας καὶ ἐπίορκους γενομένους τῶν κατὰ τὴν ἐπισκοπικὴν αὐτῶν χειροτονίαν φρικτῶν ὄρκων καὶ δοθεισῶν ὑποσχέσεων περὶ τηρήσεως τῶν ὑπὸ τῶν Ἁγίων Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι θεσπισθέντων, ἡ Ἐκκλησία οἶδε τοῦ ἱεροῦ ἐπισκοπικοῦ καταλόγου ἐκβάλλειν πρὸς τε παραδειγματισμὸν τῶν σκανδαλισθέντων πιστῶν καὶ πρὸς περιφρούρησιν τῆς κανονικῆς τάξεως, οὐχ ἦπτον δὲ καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἑαυτῶν ψυχῶν.

Ἐπειδὴ τοίνυν καὶ ὁ νῦν Ἀρχιεπίσκοπος Λύδδης κ. Τιμόθεος, τοῦ κλίματος τῆς Ἀγιοπάτης Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων, ὑπὸ τὸν τίτλον τότε τοῦ Ἐπισκόπου Πορφυροπόλεως κατ' Ἰούλιον τοῦ ἔτους 1991 μεταβὰς ὅπως ἀντικανονικῶς εἰς Αὐστραλίαν καὶ εἰσπηδήσας εἰς τὴν ἐν Μελβούρνη ἐνορίαν-Κοινότητα Ἁγίου Ἰωάννου Carlton τῆς ὑπὸ τὸν πανίερρον Οἰκουμενικὸν Θρόνον Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας, προσεταιρισθεὶς πρὸς τοῦτο ἀνιέρως τὸν ἦδη καθαιρεθέντα τέως ἱερατικῶς Προϊστάμενον αὐτῆς Ἱεροθέον Κουρτέσην, ἔκτοτε δέ, παρὰ τὰς συνεχεῖς διαμαρτυρίας καὶ καταγγελίας τοῦ κανονικοῦ ποιμενάρχου τῆς ὡς εἴρηται ἐπαρχίας τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἱερωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας καὶ ἀγαπητοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ κυρίου Στυλιανοῦ, συνέχισε καὶ ἐξακολουθεῖ ἵνα κατευθύνῃ τὰς ἐν τῇ πηχθείσῃ ταύτῃ παρασυναγωγῇ κατὰ συρροὴν τολμουμένας ἀντικανονικὰς ἐνεργείας, ἦτοι συλλειτουργίαν μετὰ καθηρημένων καὶ σχισματικῶν, ὡς τοῦ θανόντος Ἱεροθέου Κουρτέση, τοῦ ἀνεπισημῶς τοῦ τέως πρεσβυτέρου Βασιλείου Κουρτέση, καὶ ἄλλων ἐκ τῶν ὑπὸ τὸν ψευδεπίσκοπον Σπυρίδωνα Ἐρμολόγους λυμαινομένων τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας ἐν Αὐστραλίᾳ καὶ τὸ πανίερρον σχῆμα τοῦ ἱερέως ἐμπαιζόντων ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ δήθεν κληρικοῦ, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπισημοὺς δηλώσεις περὶ διεκδικήσεως ἐν Αὐστραλίᾳ ὅπως ἀνυποστάτων κανονικῶν ἀρμοδιοτήτων καὶ δικαίων τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων,

ἄτινα πάντα ἀναμφιλέκτως ἐπισύρουν τὴν βαρυτέραν τῶν ποινῶν, ὁ Ἁγιάτατος Ἀποστολικὸς καὶ Πατριαρχικὸς Οἰκουμενικὸς Θρόνος ἐν τῇ ἀξιοχρέῳ μερίμνῃ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς προστασίας τῶν ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτοῦ δικαιοδοσίαν Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς γενικωτέρας ἐν τῇ καθόλου Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τάξεως, ὅτε, μετὰ μακρὰν σειρὰν εἰρηνευτικῶν προσπαθειῶν δι' ἀλληλογραφίας καὶ ἐπισήμων συναντήσεων μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κυρίου Διοδώρου, ἐπέισθη ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἐλπίς δευτετήσεως καὶ ἐπανορθώσεως τῶν ἀπροκλήτων ἐν προκειμένῳ ἀδικημάτων, συνφδὰ τῇ ἀρχαιοπαραδότῳ κανονικῇ τάξει ἐγνω συγκαλέσαι Μείζονα καὶ Ὑπερτελὴ Σύνοδον, τῇ φιλαδέλφῳ συμμετοχῇ αὐτοπροσώπως μὲν τῶν Μακαριωτάτων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κυρίου Παρθενίου μετὰ τῶν Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν Ἰωαννουπόλεως κυρίου Παύλου καὶ Ἀξώμης κυρίου Πέτρου καὶ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρίου Σεραφεῖμ μετὰ τῶν Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν Περιστερίου κυρίου Χρυσοστόμου καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεσιιάδος κυρίου Νικηφόρου, ἐκ προσώπου δὲ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κυρίου Χρυσοστόμου, τῶν Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν Ἀκκρας κυρίου Πέτρου καὶ Νέας Σμύρνης κυρίου Ἀγαθαγγέλου καὶ τῶν Ἱερωτάτων ἀδελφῶν - μελῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ τῶν ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ διακονούντων Ἱερωτάτων ἐπαρχιούχων Ἱεραρχῶν αὐτοῦ, πρὸς ἀκριβῆ ἐξέτασιν τῶν ὡς ἄνω τολμηθέντων ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Ἱεράρχου τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας καὶ ἐπιβολὴν αὐτῶν ὑπὸ τῶν Θεῶν καὶ Ἱερῶν Κανόνων προβλεπομένων κυρώσεων (βλ. Ἱεροῦς Κανόνας 11ον, 12ον, 32ον, 35ον καὶ 45ον Ἁγίων Ἀποστόλων, 15ον καὶ 16ον Α' Οἰκ. Συν., 2ον Β' Οἰκ. Συν., 8ον Γ' Οἰκ. Συν., 18ον Δ' Οἰκ. Συν., 20όν, 31ον καὶ 34ον Πενθέκτης, 10ον Ζ' Οἰκ. Συν., 13ον καὶ 22ον Συν. Ἀντιοχ., 3ον, 11ον, 12ον καὶ 15ον Συν. Σαρδ., 12ον Πρωτοδευτέρης Συν.).

Ἐφ' ᾧ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀποφαινόμεθα, ἡμεῖς οἱ τὴν Μείζονα καὶ Ὑπερτελὴ ταύτην Σύνοδον συγκροτήσαντες Προκαθημένοι Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ λοιποὶ Ἱεράρχαι ὅπως ὁ εἰρημένος Ἀρχιεπίσκοπος Λύδδης Τιμόθεος, διὰ τὰ ὡς ἄνω βαρέα, ἀντικανονικά, ἀντιπειθαρχικά καὶ ψυχοφθόρα ἐγκλή-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 478 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

ματα αὐτοῦ καὶ τὴν ἀμετανόητον ἐν αὐτοῖς ἐμμονὴν ὑπάρχει ἀπὸ τοῦ νῦν καθηρημένος ἀπὸ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ βαθμοῦ καὶ πάσης χάριτος καὶ ἐνεργείας γεγυμνωμένος, ἀπλοῦς μοναχὸς ἐφεξῆς ὢν καὶ ὡς τοιοῦτος παρὰ πάντων γνωριζόμενος.

Μηδεὶς δὲ μῆτε ἀπὸ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ καταλόγου καὶ τοῦ ἱεροῦ ἐν γένει κλήρου τολμήσῃ ποτὲ συμφορῆσαι αὐτῷ ἢ συνιερούργησαι, μῆτε τῶν λαϊκῶν τις ὡς Ἀρχιερέα ἢ κληρικὸν δέξῃται ἢ τιμῆσῃ ἢ τὴν αὐτοῦ ἀσπάσῃται δεξιὰν καὶ εὐλογίαν παρ' αὐτοῦ ἐκλήψῃ, ἐν βάρει ἀργίας ἀσυγγνώστου καὶ ἀφορισμοῦ ἀλίτου τοῦ ἀπὸ Κυρίου Παντοκράτορος.

Ἐπὶ τούτῳ δὲ εἰς ἔνδειξιν ἐγένετο καὶ ἡ παρούσα Πράξις τῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ, καταστρωθεῖσα μὲν ἐν τῷδε τῷ Ἱερῷ κώδικι τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ ἀπαράλλακτῳ ἀποσταλεῖσα ἅπασιν τοῖς λοιποῖς Μακαριωτάτοις Προκαθημένοις τῶν Ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ α' λγ', κατὰ μῆνα Ἰούλιον (λα').

Ἐπινεμήσεως Α'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος, ἀποφαίνεται

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Παρθένιος, συναποφαίνεται

† Ὁ Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, συναποφαίνεται
(ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν λοιπῶν Ἀρχιεπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν).

ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ Α'

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. 894

Τοὺς ἐπιλήσιμονας καὶ ἐπιόρκους γενομένους τῶν κατὰ τὴν ἐπισκοπικὴν αὐτῶν χειροτονίαν φρικτῶν ὄρκων καὶ δοθεισῶν ὑποσχέσεων περὶ τηρήσεως τῶν ὑπὸ τῶν Ἁγίων Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι θεοπισθέντων, ἢ Ἐκκλησία οἶδε τοῦ ἱεροῦ ἐπισκοπικοῦ καταλόγου ἐκβάλλειν πρὸς τε παραδειγματισμὸν τῶν σκανδαλισθέντων πιστῶν καὶ πρὸς περιφρούρησιν τῆς κανονικῆς τάξεως, οὐχ ἤττον δὲ καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἑαυτῶν ψυχῶν.

Ἐπειδὴ τοίνυν τοιοῦτος τὴν γνώμην καὶ τὴν πολιτείαν κατεμαρτυρήθη καὶ κατηλέγχθη καὶ ὁ ἐκ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων Ἀρχιεπίσκοπος Καπιτωλιάδος Ἠσύχιος, ὅστις ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ Ἐπισκόπου Ἀβύλων μετέβη κατ' Ἰούλιον τοῦ ἔτους 1991 εἰς Αὐστραλίαν καὶ ἐν συνεργα-

σίᾳ μετὰ τοῦ Ἐπισκόπου Πορφυροπόλεως καὶ νῦν Ἀρχιεπισκόπου Λύδης Τιμοθέου προσεταιρίσθη τὸν ἐν τῇ κατὰ Μεμβούρην Ἑνορίᾳ - Κοινότητι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Carlton, τῆς ὑπὸ τὸν πανίερον οἰκουμενικὸν Θρόνον Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας, καθηρημένον τέως ἱερατικῶς Προϊστάμενον αὐτῆς Ἱεροθέον Κουρτέσην, ἔκτοτε δέ, παρὰ τὰς συνεχεῖς διαμαρτυρίας καὶ καταγγελίας τοῦ κανονικοῦ ποιμενάρχου τῆς ὡς εἴρηται ἐπαρχίας τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἱερωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας καὶ ἀγαπητοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ κυρίου Στυλιανοῦ, συνέχισε καὶ ἐξακολουθεῖ ἵνα κατευθύνῃ τὰς ἐν τῇ πηχθείσῃ ταύτῃ παρασυναγωγῇ κατὰ συρροὴν τολμυμένας ἀντικανονικὰς ἐνεργείας, ἧτοι συλλειτουργίαν μετὰ καθηρημένων καὶ σχισματικῶν, ὡς τοῦ θανόντος Ἱεροθέου Κουρτέση, τοῦ ἀνεπιού τούτου τέως πρεσβυτέρου Βασιλείου Κουρτέση, καὶ ἄλλων ἐκ τῶν ὑπὸ τὸν ψευδεπίσκοπον Σπυρίδωνα Ἐρμογένους λυμαιομένων τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας ἐν Αὐστραλίᾳ καὶ τὸ πανίερον σχῆμα τοῦ ἱερέως ἐμπαιζόντων ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ δήθεν κληρικοῦ, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπισήμους δηλώσεις περὶ διεκδικήσεως ἐν Αὐστραλίᾳ ὄλων ἀνυποστάτων κανονικῶν ἀρμοδιοτήτων καὶ δικαίων τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, ὅτινα πάντα ἀναμφιλέκτως ἐπισύρουν τὴν βαρύτεραν τῶν ποινῶν, ὁ Ἁγιώτατος Ἀποστολικὸς καὶ Πατριαρχικὸς Οἰκουμενικὸς Θρόνος ἐν τῇ ἀξιοχρέῳ μερίμνῃ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς προστασίας τῶν ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτοῦ δικαιοδοσίαν Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς γενικατέρας ἐν τῇ καθόλου Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τάξεως, ὅτε, μετὰ μακρῶν σειρῶν εἰρηνευτικῶν προσπαθειῶν δι' ἀλληλογραφίας καὶ ἐπισήμων συναντήσεων μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κυρίου Διοδώρου, ἐπέστη, ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἐλπίς διευθετήσεως καὶ ἐπανορθώσεως τῶν ἀπροκλήτων ἐν προκειμένῳ ἀδικημάτων, συνωδᾷ τῇ ἀρχαιοπαράδοτῳ κανονικῇ τάξει ἔγνω συγκαλέσαι Μεῖζονα καὶ Ὑπερτελῆ Σύνοδον, τῇ φιλαδέλφῳ συμμετοχῇ αὐτοπροσώπως μὲν τῶν Μακαριωτάτων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κυρίου Παρθενίου καὶ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρίου Σεραφεῖμ, ἐκ προσώπου δὲ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κυρίου Χρυσοστόμου, τῶν Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν Ἀκκρας κυρίου Πέτρου καὶ Νέας Σμύρνης κυρίου Ἀγαθαγγέλου καὶ τῶν Ἱερωτάτων ἀδελφῶν - μελῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ τῶν ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ διακονούντων Ἱερωτάτων ἐπαρχιοῦχων Ἱεραρχῶν αὐτοῦ, πρὸς ἀκριβῆ ἐξέτασιν τῶν ὡς ἀνω

τολμηθέντων ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Ἱεράρχου τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας καὶ ἐπιβολὴν αὐτῶ τῶν ὑπὸ τῶν Θεῶν καὶ Ἱερῶν Κανόνων προβλεπομένων κυρώσεων (βλ. Ἱεροῦς Κανόνας 11ον, 12ον, 32ον, 35ον καὶ 45ον Ἀγίων Ἀποστόλων, 15ον καὶ 16ον Α' Οἰκ. Συν., 2ον Β' Οἰκ. Συν., 8ον Γ' Οἰκ. Συν., 18ον Δ' Οἰκ. Συν., 20όν, 31ον καὶ 34ον Πενθέκτης, 10ον Ζ' Οἰκ. Συν., 13ον καὶ 22ον Συν. Ἀντιοχ., 3ον, 11ον, 12ον καὶ 15ον Συν. Σαρδ., 12ον Πρωτοδευτέρας Συν.).

Ἐφ' ᾧ ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀποφαινόμεθα, ἡμεῖς οἱ τὴν Μείζονα καὶ Ὑπερτελῆ ταύτην Σύνοδον συγκροτήσαντες Προκαθήμενοι Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ λοιποὶ Ἱεράρχαι, ὅπως ὁ εἰρημένος Ἀρχιεπίσκοπος Καπιτωλιάδος Ἡσύχιος, διὰ τὰ ὡς ἄνω βάρεια, ἀντικανονικά, ἀντιπειθαρχικά καὶ ψυχοφθόρα ἐγκλήματα αὐτοῦ καὶ τὴν ἀμετανόητον ἐν αὐτοῖς ἐμμονήν, ὑπάρχη ἀπὸ τοῦ νῦν καθηρημένος ἀπὸ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ βαθμοῦ καὶ πάσης χάριτος καὶ ἐνεργείας γεγυμνωμένος, ἀπλοῦς μοναχὸς ἐφεξῆς ὢν καὶ ὡς τοιοῦτος παρὰ πάντων γνωριζόμενος.

Μηδεὶς δὲ μῆτε ἀπὸ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ καταλόγου καὶ τοῦ ἱεροῦ ἐν γένει κλήρου τολμήσῃ ποτὲ συμφορέσαι αὐτῶ ἢ συνιερουργῆσαι, μῆτε τῶν λαϊκῶν τις ὡς Ἀρχιερέα ἢ κληρικόν δέξῃται ἢ τιμήσῃ ἢ τὴν αὐτοῦ ἀσπάζεται δεξιάν καὶ εὐλογίαν παρ' αὐτοῦ ἐκζητήσῃ, ἐν βάρει ἀργίας ἀσυγγνώστου καὶ ἀφορισμοῦ ἀλύτου τοῦ ἀπὸ Κυρίου Παντοκράτορος.

Ἐπὶ τούτῳ δὲ εἰς ἐνδειξιν ἐγένετο καὶ ἡ παρούσα Πράξις τῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ, καταστρωθεῖσα μὲν ἐν τῷδε τῷ Ἱερῷ κώδικι τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ ἀπαραλλάκτῳ ἀποσταλεῖσα ἅπασιν τοῖς λοιποῖς Μακαριωτάτοις Προκαθήμενοις τῶν Ἀγιοτάτων Ὁρθοδόξων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ α'λγ', κατὰ μῆνα Ἰούλιον (λα').

Ἐπινεμήσεως Α'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος, ἀποφαίνεται

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Παρθένιος, συναποφαίνεται

† Ὁ Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, συναποφαίνεται (ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν λοιπῶν Ἀρχιεπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν).

ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ Α'
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. 896

Οἱ τῷ ἱερῷ κλήρῳ κατελεγμένοι τὰ τῆς ἱεράς

διακονίας ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ ἐπιτελεῖν ὀφείλουσιν. Εἰ δέ τις τούτων ἐκ κακῆς γνώμης ἢ γηίνων ὑπολογισμῶν ἤττονα τῆς ἱεράς κλήσεως αὐτοῦ κατεδείκνυτο καὶ ἐν καταφρονήσει τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως τοῖς ταράπτουσι τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας καὶ σκανδαλίζουσι τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν συνταχθῆναι τολμήσειε, τούτον ἀλλότριον τοῦ κλήρου ἀποφαίνεσθαι καὶ καθαιρεῖν τῆς ἱερωσύνης, ὡς ἀνάξιον τῆς δοθείσης αὐτῷ χάριτος, ἢ Ἐκκλησία οἶδεν, εἰς προφυλακὴν τοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος τῆς ἀπ' αὐτοῦ λύμης.

Ἐπειδὴ τοίνυν τοιοῦτος τὴν γνώμην καὶ τὴν προαίρεσιν κατεδείχθη καὶ ὁ ἐκ τῶν ἐν Αὐστραλία διακονούντων κληρικῶν Στυλιανὸς Παπαδόπουλος, ἀσεβῆ καὶ ἀσύγγνωστον κατὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν ἱερατικῶν αὐτοῦ καθηκόντων ἐπιδειξάμενος διαγωγὴν καὶ διὰ τῆς ἐν γένει ἀπρεποῦς καὶ τῆ ἰδιότητι αὐτοῦ ὡς κληρικοῦ ἀναρμόστου συμπεριφορᾶς τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν σκανδαλίσας, διὰ τῆς συνεργασίας αὐτοῦ μετὰ τῶν εἰσπηδησάντων ὅλως ἀντικανονικῶς καὶ ἀνιέρως ἐν τῷ κλίματι τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τέως Ἱεραρχῶν τῆς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων καὶ νῦν μοναχῶν Λυδδῆς Τιμοθέου καὶ Καπιτωλιάδος Ἡσυχίου καὶ δι' ἄ ἕτερα ἡμαρτον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ τοῦ Θρόνου καὶ εὐρύτερον, ἢ ἐν Φαναρίῳ συγκληθεῖσα Μείζων καὶ Ὑπερτελής Ἱερὰ Σύνοδος μετὰ λ' καὶ λα' Ἰουλίου ἐ.ε. πρὸς ἐξέτασιν τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως ὡς ἐκ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ καὶ ἐν ἄλλαις κανονικαῖς δικαιοδοσίαις ἄλλων ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τὴν τοιαύτην ἀναρμοστον καὶ ἀπάδουσαν τῷ ἱερῷ αὐτοῦ σχήματι διαγωγὴν τοῦ ἐξονομασθέντος κληρικοῦ ὑπ' ὄψιν λαβοῦσα καὶ ἐπ' αὐτῆς διασκεψαμένη, ἐγνω, συμφώνως τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσι, καθυποβαλεῖν αὐτὸν τῇ ποινῇ τῆς ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης καθαιρέσεως καὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

Ἐφ' ᾧ καὶ ἀποφαινομένη ἡ Μείζων καὶ Ὑπερτελής Ἱερὰ Σύνοδος ὁρίζει ὅπως ὁ διαληφθεὶς κληρικὸς Στυλιανὸς Παπαδόπουλος ὑπάρχη ἀπὸ τοῦ νῦν καθηρημένος τοῦ ἱερατικοῦ βαθμοῦ καὶ γεγυμνωμένος πάσης ἱερατικῆς χάριτος καὶ ἐνεργείας, εἰς τὴν τάξιν καὶ αὐθις τῶν λαϊκῶν ἀνήκων καὶ ὡς τοιοῦτος παρὰ πάντων γνωριζόμενος.

Ἐπὶ τούτῳ δὲ εἰς ἐνδειξιν καὶ βεβαίωσιν ἐγένετο καὶ ἡ παρούσα Πράξις τῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ, καταστρωθεῖσα μὲν καὶ ὑπογραφείσα ἐν τῷδε τῷ Ἱερῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ ἀπαραλλάκτῳ ἀποσταλεῖσα τῷ Ἱερωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Αὐστραλίας κυρίῳ

Στυλιανῶ, διὰ τὴν τακτικὴν ἐπ' Ἐκκλησίας ἀνάγνωσιν καὶ κατάθεσιν εἶτα ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ α' λγ', κατὰ μῆνα Ἰούλιον (λα').

Ἐπινεμήσεως Α'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος, ἀποφαίνεται

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Παρθένιος, συναποφαίνεται

† Ὁ Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, συναποφαίνεται

(ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν λοιπῶν Ἀρχιεπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν).

ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ Α'
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. 897

Οἱ τῷ ἱερώ κλήρῳ κατελεγμένοι τὰ τῆς ἱερᾶς διακονίας ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ ἐπιτελεῖν ὀφείλουσιν. Εἰ δέ τις τούτων ἐκ κακῆς γνώμης ἢ γηίνων ὑπολογισμῶν ἤτινα τῆς ἱερᾶς κλήσεως αὐτοῦ κατεδείκνυτο καὶ ἐν καταφρονήσει τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως τοῖς ταράττουσι τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας καὶ σκανδαλίζουσι τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν συνταχθῆναι τολμήσειε, τοῦτον ἀλλότριον τοῦ κλήρου ἀποφαίνεται καὶ καθαιρεῖν τῆς ἱερωσύνης, ὡς ἀνάξιον τῆς δοθείσης αὐτῷ χάριτος, ἢ Ἐκκλησία οἶδεν, εἰς προφυλακὴν τοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος τῆς ἀπ' αὐτοῦ λύμης.

Ἐπειδὴ τοίνυν τοιοῦτος τὴν γνώμην καὶ τὴν προαίρεσιν κατεδείχθη καὶ ὁ ἐκ τῶν ἐν Αὐστραλίᾳ διακονούντων κληρικῶν Συνέσιος Παπαγεωργίου, ἀσεβῆ καὶ ἀσύγγνωστον κατὰ τὴν ἐπιτέλειαν τῶν ἱερατικῶν αὐτοῦ καθηκόντων ἐπιδειξάμενος διαγωγὴν καὶ διὰ τῆς ἐν γένει ἀπρεπούς καὶ τῆ ἰδιότητι αὐτοῦ ὡς κληρικοῦ ἀναρμόστου συμπεριφορᾶς τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν σκανδαλίσας, διὰ τῆς συνεργασίας αὐτοῦ μετὰ τῶν εἰσπηδησάντων ὅπως ἀντικανονικῶς καὶ ἀνιέρως ἐν τῷ κλίματι τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τέως Ἱεραρχῶν τῆς Ἀγιοπάτης Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων καὶ νῦν μοναχῶν Λύδδης Τιμοθέου καὶ Καπιτωλιάδος Ἡσυχίου καὶ δι' ἄ ἕτερα ἡμαρτον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ τοῦ Θρόνου καὶ εὐρύτερον, ἢ ἐν Φαναρίῳ συγκληθεῖσα Μείζων καὶ Ὑπερτελής Ἱερὰ Σύνοδος μετὰ λ' καὶ λα' Ἰουλίου ἐ.ἔ. πρὸς ἐξέτασιν τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως ὡς ἐκ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ καὶ ἐν ἄλλαις κανονικαῖς δικαιοδο-

σίαις ἄλλων ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τὴν τοιαύτην ἀνάρμοστον καὶ ἀπάδουσαν τῷ ἱερῷ αὐτοῦ σχήματι διαγωγὴν τοῦ ἐξονομασθέντος κληρικοῦ ὑπ' ὄψιν λαβοῦσα καὶ ἐπ' αὐτῆς διασκεψαμένη, ἔγνω, συμφώνως τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσι, καθυποβαλεῖν αὐτὸν τῇ ποινῇ τῆς ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης καθαιρέσεως καὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

Ἐφ' ᾧ καὶ ἀποφαινομένη ἡ Μείζων καὶ Ὑπερτελής Ἱερὰ Σύνοδος ὁρίζει ὅπως ὁ διαληφθεὶς κληρικὸς Συνέσιος Παπαγεωργίου ὑπάρχη ἀπὸ τοῦ νῦν καθηρημένος τοῦ ἱερατικοῦ βαθμοῦ καὶ γεγυμνωμένος πάσης ἱερατικῆς χάριτος καὶ ἐνεργείας, εἰς τὴν τάξιν καὶ αὐθις τῶν λαϊκῶν ἀνήκων καὶ ὡς τοιοῦτος παρὰ πάντων γνωριζόμενος.

Ἐπὶ τούτῳ δὲ εἰς ἔνδειξιν καὶ βεβαίωσιν ἐγένετο καὶ ἡ παρούσα Πράξις τῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ, καταστροφθεῖσα μὲν καὶ ὑπογραφείσα ἐν τῷδε τῷ Ἱερῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ ἀπαρλλάκτῳ ἀποσταλεῖσα τῷ Ἱερωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Αὐστραλίας κυρίῳ Στυλιανῶ, διὰ τὴν τακτικὴν ἐπ' Ἐκκλησίας ἀνάγνωσιν καὶ κατάθεσιν εἶτα ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ α' λγ', κατὰ μῆνα Ἰούλιον (λα').

Ἐπινεμήσεως Α'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος, ἀποφαίνεται

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Παρθένιος, συναποφαίνεται

† Ὁ Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, συναποφαίνεται

(ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν λοιπῶν Ἀρχιεπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν).

ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ Α'
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. 898

Οἱ τῷ ἱερώ κλήρῳ κατελεγμένοι τὰ τῆς ἱερᾶς διακονίας ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ ἐπιτελεῖν ὀφείλουσιν. Εἰ δέ τις τούτων ἐκ κακῆς γνώμης ἢ γηίνων ὑπολογισμῶν ἤτινα τῆς ἱερᾶς κλήσεως αὐτοῦ κατεδείκνυτο καὶ ἐν καταφρονήσει τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως τοῖς ταράττουσι τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας καὶ σκανδαλίζουσι τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν συνταχθῆναι τολμήσειε, τοῦτον ἀλλότριον τοῦ κλήρου ἀποφαίνεται καὶ καθαιρεῖν τῆς ἱερωσύνης, ὡς ἀνάξιον τῆς δοθείσης αὐτῷ χάριτος, ἢ Ἐκκλησία οἶδεν, εἰς προφυλακὴν τοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος τῆς ἀπ' αὐτοῦ λύμης.

Ἐπειδὴ τοίνυν τοιοῦτος τὴν γνώμην καὶ τὴν προαίρεσιν κατεδείχθη καὶ ὁ ἐκ τῶν ἐν Αὐστραλία διακονούντων κληρικῶν Χριστόδουλος (Μιχαήλ) Σιμιτζῆς ἀσεβῆ καὶ ἀσύγγνωστον κατὰ τὴν ἐπιτέλειον τῶν ἱερατικῶν αὐτοῦ καθηκόντων ἐπιδειξάμενος διαγωγὴν καὶ διὰ τῆς ἐν γένει ἀπρεπούς καὶ τῆ ἰδιότητι αὐτοῦ ὡς κληρικοῦ ἀναρμόστου συμπεριφορᾶς τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν σκανδαλίσας, διὰ τῆς συνεργασίας αὐτοῦ μετὰ τῶν εἰσπηδησάντων ὅπως ἀντικανονικῶς καὶ ἀνιέρως ἐν τῷ κλίματι τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τέως Ἱεραρχῶν τῆς Ἀγιοπάτης Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων καὶ νῦν μοναχῶν Λύδδης Τιμοθέου καὶ Καπιτωλιάδος Ἡουχίου καὶ δι' ἃ ἕτερα ἡμαρτον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ τοῦ Θρόνου καὶ εὐρύτερον, ἢ ἐν Φαναρίῳ συγκληθεῖσα Μείζων καὶ Ὑπερτελής Ἱερὰ Σύνοδος μεταξὺ λ' καὶ λα' Ἰουλίου ἐ.ε. πρὸς ἐξέτασιν τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως ὡς ἐκ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ καὶ ἐν ἄλλαις κανονικαῖς δικαιοδοσίαις ἄλλων ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τὴν τοιαύτην ἀνάρμοστον καὶ ἀπάδουσαν τῷ ἱερῷ αὐτοῦ σχήματι διαγωγὴν τοῦ ἐξονομασθέντος κληρικοῦ ὑπ' ὄψιν λαβοῦσα καὶ ἐπ' αὐτῆς διασκεψαμένη, ἔγνω, συμφώνως τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσι, καθυποβαλεῖν αὐτὸν τῇ ποινῇ τῆς ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης καθαιρέσεως καὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

Ἐφ' ᾧ καὶ ἀποφαινομένη ἡ Μείζων καὶ Ὑπερτελής Ἱερὰ Σύνοδος ὁρίζει ὅπως ὁ διαληφθεὶς κληρικὸς Χριστόδουλος (Μιχαήλ) Σιμιτζῆς ὑπάρχῃ ἀπὸ τοῦ νῦν καθηρημένος τοῦ ἱερατικοῦ βαθμοῦ καὶ γεγυμνωμένος πάσης ἱερατικῆς χάριτος καὶ ἐνεργείας, εἰς τὴν τάξιν καὶ αὐθις τῶν λαϊκῶν ἀνήκων καὶ ὡς τοιοῦτος παρὰ πάντων γνωριζόμενος.

Ἐπι τούτῳ δὲ εἰς ἐνδειξιν καὶ βεβαίωσιν ἐγένετο καὶ ἡ παρούσα Πράξις τῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ, κατασρωθεῖσα μὲν καὶ ὑπογραφείσα ἐν τῷδε τῷ Ἱερῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ ἀπαραλλάκτῳ ἀποσταλεῖσα τῷ Ἱερωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Αὐστραλίας κυρίῳ Στυλιανῷ, διὰ τὴν τακτικὴν ἐπ' Ἐκκλησίας ἀνάγνωσιν καὶ κατάθεσιν εἶτα ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἐν ἔτει σωτηριῶ α' λγ', κατὰ μῆνα Ἰούλιον (λα').

Ἐπινεμήσεως Α'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος, ἀποφαίνεται

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Παρθένιος, συναποφαίνεται

† Ὁ Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, συναποφαίνεται

(ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν λοιπῶν Ἀρχιεπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν).

ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ Α'
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ἄριθμ. Πρωτ. 899

Οἱ τῷ ἱερῷ κλήρῳ κατελεγμένοι τὰ τῆς ἱερᾶς διακονίας ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ ἐπιτελεῖν ὀφείλουσιν. Εἰ δέ τις τούτων ἐκ κακῆς γνώμης ἢ γηίνων ὑπολογισμῶν ἤττονα τῆς ἱερᾶς κλήσεως αὐτοῦ κατεδεικνυτο καὶ ἐν καταφρονήσει τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως τοῖς ταράττουσι τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας καὶ σκανδαλίζουσι τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν συνταχθῆναι τολμήσειε, τοῦτον ἀλλότριον τοῦ κλήρου ἀποφαίνεται καὶ καθαιρεῖν τῆς ἱερωσύνης, ὡς ἀνάξιον τῆς δοθείσης αὐτῷ χάριτος, ἢ Ἐκκλησία οἶδεν, εἰς προφυλακὴν τοῦ Ὀρθοδόξου πληρώματος τῆς ἀπ' αὐτοῦ λύμης.

Ἐπειδὴ τοίνυν τοιοῦτος τὴν γνώμην καὶ τὴν προαίρεσιν κατεδείχθη καὶ ὁ ἐκ τῶν ἐν Αὐστραλία διακονούντων κληρικῶν Ἀλέξανδρος Παπαδάκης, ἀσεβῆ καὶ ἀσύγνωστον κατὰ τὴν ἐπιτέλειον τῶν ἱερατικῶν αὐτοῦ καθηκόντων ἐπιδειξάμενος διαγωγὴν καὶ διὰ τῆς ἐν γένει ἀπρεπούς καὶ τῆ ἰδιότητι αὐτοῦ ὡς κληρικοῦ ἀναρμόστου συμπεριφορᾶς τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν σκανδαλίσας, διὰ τῆς συνεργασίας αὐτοῦ μετὰ τῶν εἰσπηδησάντων ὅπως ἀντικανονικῶς καὶ ἀνιέρως ἐν τῷ κλίματι τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τέως Ἱεραρχῶν τῆς Ἀγιοπάτης Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων καὶ νῦν μοναχῶν Λύδδης Τιμοθέου καὶ Καπιτωλιάδος Ἡουχίου καὶ δι' ἃ ἕτερα ἡμαρτον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ τοῦ Θρόνου καὶ εὐρύτερον, ἢ ἐν Φαναρίῳ συγκληθεῖσα Μείζων καὶ Ὑπερτελής Ἱερὰ Σύνοδος μεταξὺ λ' καὶ λα' Ἰουλίου ἐ.ε. πρὸς ἐξέτασιν τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως ὡς ἐκ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ καὶ ἐν ἄλλαις κανονικαῖς δικαιοδοσίαις ἄλλων ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τὴν τοιαύτην ἀνάρμοστον καὶ ἀπάδουσαν τῷ ἱερῷ αὐτοῦ σχήματι διαγωγὴν τοῦ ἐξονομασθέντος κληρικοῦ ὑπ' ὄψιν λαβοῦσα καὶ ἐπ' αὐτῆς διασκεψαμένη, ἔγνω, συμφώνως τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσι, καθυποβαλεῖν αὐτὸν τῇ ποινῇ τῆς ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης καθαιρέσεως καὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

Ἐφ' ᾧ καὶ ἀποφαινομένη ἡ Μείζων καὶ Ὑπερτελής Ἱερὰ Σύνοδος ὁρίζει ὅπως ὁ διαληφθεὶς κληρικὸς Ἀλέξανδρος Παπαδάκης ὑπάρχῃ ἀπὸ τοῦ νῦν καθηρημένος τοῦ ἱερατικοῦ βαθμοῦ καὶ γεγυμνωμένος πάσης ἱερατικῆς χάριτος καὶ ἐνεργείας, εἰς τὴν τάξιν καὶ αὐθις τῶν λαϊκῶν ἀνήκων καὶ ὡς τοιοῦτος παρὰ πάντων γνωριζόμενος.

Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΜΙΑΣ ΑΝΤΙΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ*

13. Αυτή ή δυσάρεστη συνέπεια, αλλά και ή ένοχή μας σ' αυτή, φαίνεται καθαρώτερα, σαφέστερα, και στη «Διδαχή τών Δώδεκα Άποστόλων» (XIV), ή όποία ένισχύει και τά άνωτέρω. Λέει συγκεκριμένως:

«Κατά Κυριακήν δέ Κυρίου συναχθέντες κλάσατε άρτον και εύχαριστήσατε, προεξομολογησάμενοι τά παραπτώματα ύμών όπως καθαρά ή θυσία ύμών ή, πώς δέ έχων την άμφιβολίαν μετά του έταίρου αυτού μη συνελθέτω ύμιν, έως ού διαλλαγώσιν, ίνα μη κοινωθή ή θυσία ύμών»⁹. Βλέπουμε δηλ. εδώ, ότι ή «Διδαχή» παραγγέλλει νά μη συμμετέχει στις εύχαριστιακές συνάξεις εκείνος που έχει διαφορές με τόν συνάνθρωπό του, άν προηγουμένως δέν συνδιαλλαγεί με αυτόν, για νά μη άποβεί ή άναίμακτη θυσία μία κοινή, μία συνηθισμένη και άπλη πράξη και έτσι χάσει την ιδιαίτερή της άξία, σημασία, δραστηκότητα και άποτελεσματικότητα. Ότι έχει και¹⁰ αυτήν την έννοια του «συνηθισμένου» τó ρήμα «κοινωθή» ένισχύεται και από τó χωρίο τής πρòς Έβραίους έπιστολής (10,29), όπου άπειλείται με τιμωρία ó «τó αίμα τής Διαθήκης κοινόν ήγησάμενος» και τó όποίο άπο-

δίδεται από τούς Πατέρες τής Έκκλησίας και διά τής εκφράσεως «μηδέν πλέον έχον τών λοιπών»¹¹.

14. Όλοι, λοιπόν, οί άνωτέρω εκτεθέντες λόγοι ή μάλλον οί δυσμενείς έπιπτώσεις δέν συνηγορούν για τή διευθέτηση τών διαφορών και άντικανονικότητων με συλλειτουργίες και με τή συμμετοχή στην Θ. Κοινωνία. Άντιθέτως τήν άποτρέπουν. Και άντ' αυτής προϋποθέτουν τή διευθέτηση αυτή, τή γεφύρωση τών διαφορών, τήν όποία προβάλλουν και επιβάλλουν,

Τού κ. ΠΑΝ. Ι. ΜΠΟΥΜΗ
Καθηγητού τού Παν/μίου Άθηνών

για νά είναι ή θυσία καθαρή και άμόλυντη, δραστική και άποτελεσματική. Άλλιώς δέν φαίνεται νά είναι. Και τότε τί χρειάζεται νά τελούμε και νά συμμετέχουμε σ' αυτή, έφ' όσον δέν φέρνει άποτέλεσμα, έφ' όσον δέν είναι δυνατό νά συντελέσει στο σκοπό, για τόν όποίο θέλουμε νά τήν χρησιμοποιήσουμε; Για νά προσθέτουμε άμαρτίες στις ήδη ύπάρχουσες; Γιατί δέν μπορεί κανείς νά άρνηθεί, ότι είναι άμαρτία τó νά βεβηλώνουμε και νά ύποτιμούμε τó Αίμα τής Καινής Διαθήκης, νά παραθεωρούμε τó Λόγο τού Θεού και νά καταπατούμε τόν Υίο Αυτού (Έβρ. 10,29).

15. Γι' αυτός τούς λόγους και ή Έκκλησία άκολούθησε αυτήν τήν τακτική και γι' αυτές τις συνέπειες έθέσπισε τούς ί. κανόνες, οί όποίοι «άποδεικνύουν» και ύποδεικνύουν και σέ μάς, ποιά είναι ή όρθη γραμμή. Αυτοί, λοιπόν, οί ί. κανόνες προϋποθέτουν τή διευθέτηση τών παντός είδους διαφορών και προτάσσουν τήν συνδιαλλαγή, άναθέτοντες μάλιστα τήν άποστολή αυτή στα άρμόδια εκκλησιαστικά όργανα και ιδίως —για τά σπουδαιότερα θέματα— στις συνόδους τών Έπισκόπων κάθε έπαρχίας ή έθνους. Πολύ εύγλωττος είναι ó ε' καν. τής Α' Οίκουμ. Συνόδου, ó όποίος όρίζει: *Περὶ τών άκοινωνήτων γενομένων, είτε τών έν κλήρω, είτε τών έν λαϊκῷ τάγματι... Έξεταζέσθω δέ μη μικροψυχία ή φιλονεικία ή*

* Συνέχεια εκ τής σελ. 493 τού ύπ' άρ. 13 τεύχους.

9. Βιβλιοθήκη Έλλήνων Πατέρων και Έκκλ. Συγγραφέων (ΒΕΠΕΣ), τόμ. 2, Άθήναι 1955, σελ. 220 (Έκδ. «Άπ. Διακονίας»).

10. Έκτός από τήν έννοια τού «μολυσμού και βεβηλώσεως» (Πρβλ. Πράξ. 21,28 και Π. Τρεμπέλα, *Υπόμνημα εις τας Πράξεις τών Άποστόλων*, Άθήναι, σελ. 575).

Έπί τούτω δέ εις ένδειξιν και βεβαίωσιν έγένετο και ή παρούσα Πράξις τής καθαιρέσεως αυτού, καταστροφείσα μέν και ύπογραφείσα έν τῷδε τῷ Έρωθ Κώδικι τής καθ' ήμάς Άγίας τού Χριστού Μεγάλης Έκκλησίας, έν ίσφ δέ και άπαραλλάκτω άποσταλείσα τῷ Έρωτάτῳ Άρχιεπισκόπῳ Αυστραλίας κυρίῳ Στυλιανῷ, διά τήν τακτικήν επ' Έκκλησίας άνάγνωσιν και κατάθεσιν είτα έν τοίς άρχείοις τής Έρωθς Άρχιεπισκοπής.

Έν έτει σωτηριῷ α'λγ', κατὰ μήνα Ιούλιον (λα').

Έπινεμήσεως Α'

† Ό Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίος,
άποφαίνεται

† Ό Άλεξανδρείας Παρθένιος, συναποφαίνεται

† Ό Άθηνών Σεραφείμ, συναποφαίνεται

(έπονται αί ύπογραφαί τών λοιπών Άρχιεπισκόπων και Μητροπολιτών).

11. Ιω. Χρυσόστομος, *Έρμηνεία εις τήν πρòς Έβραίους έπιστολήν*, Ρ.Γ., 63,144: «Κοινόν τί έστι; Τό άκάθαρτον ή τó μηδέν πλέον έχον τών λοιπών», Εθθυμίου Ζιγαβηνού, *Έρμηνεία εις τας ΙΔ' Έπιστολάς τού Άπ. Παύλου*, Έκδ. Νικηφόρου Καλογερά, τόμ. Β', Έν Άθήναις 1887, σελ. 422: «μηδέν διαφέρον τών άλλων άνθρωπίνων αίμάτων». Πρβλ. και Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας, *Πρòς Έβραίους έπιστολής έξηγήσις*, Ρ.Γ. 125,336Α: «...Και ούδέν τών λοιπών διαφέρον».

τινι τοιαύτη ἀηδία τοῦ Ἐπισκόπου, ἀποσυνάγωγοι γενήνται. Ἴνα οὖν τοῦτο τὴν πρέπουσαν ἐξέτασιν λαμβάνοι, καλῶς ἔχειν ἔδοξεν, ἐκάστου ἐνιαυτοῦ, καθ' ἐκάστην ἐπαρχίαν δις τοῦ ἔτους συνόδους γίνεσθαι· ἵνα κοινῇ πάντων τῶν Ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχίας ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένον, τὰ τοιαῦτα ζητήματα ἐξετάζηται, καὶ οὕτως οἱ ὁμολογουμένως προσκεκρουκότες τῷ Ἐπισκόπῳ, κατὰ λόγον ἀκοινώνητοι παρὰ πάνσιν εἶναι δόξωσι, μέχρις ἂν τῷ κοινῷ τῶν Ἐπισκόπων δόξη τὴν φιλανθρωποτέραν ὑπὲρ αὐτῶν ἐκθέσθαι ψῆφον. Αἱ δὲ σύνοδοι γινέσθωσαν, μία μὲν πρὸ τῆς Τεσσαρακοστῆς, ἵνα πάσης μικροψυχίας ἀναιρουμένης, τὸ δῶρον καθαρὸν προσφέρηται τῷ Θεῷ· δευτέρα δέ, περὶ τὸν τοῦ μετοπώρου καιρὸν» (Ράλλη - Ποτλή, τόμ Β', σελ. 124-125). Ὑπογραμμίζουμε τὶς ἐκφράσεις «συνόδους γίνεσθαι, ἵνα... τῷ κοινῷ τῶν Ἐπισκόπων δόξη τὴν φιλανθρωποτέραν ὑπὲρ αὐτῶν ἐκθέσθαι ψῆφον (=ἀπόφασιν). Αἱ δὲ σύνοδοι γινέσθωσαν,... ἵνα πάσης μικροψυχίας ἀναιρουμένης, τὸ δῶρον καθαρὸν προσφέρηται τῷ Θεῷ», γὰρ νὰ τονίσουμε τὰ καὶ ἀνωτέρω λεχθέντα.

16. Τοῦ ἰδίου πνεύματος εἶναι καὶ οἱ λζ' ἀποστολικός, ιθ' τῆς Δ', η' τῆς Πενθέκτης, στ' τῆς Ζ' Οἰκουμ. Συνόδου, κ' Ἀντιοχείας κ.ἄ. κανόνες, ὅταν λένε «καθ' ἐκαστον ἔτος Συνόδους τῶν ἐν ἐκάστη ἐπαρχία γίνεσθαι ἐπισκόπων» καὶ «ἀνακρινέτωσαν ἀλλήλως τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας, καὶ τὰς ἐμπιπτούσας ἐκκλησιαστικὰς ἀντιλογίας διαλυέτωσαν» (λζ' Ἀποστ.). Καὶ λένε καὶ ξαναλένε πολλὲς φορὲς νὰ συγκαλοῦνται οἱ Σύνοδοι «καὶ τὰ ἐσφαλμένα διορθοῦσθαι» καὶ «διορθοῦν ἕκαστα τὰ ἀνακύπτοντα» (ιθ' τῆς Δ'), «διὰ τὰ ὡς εἰκὸς ἀναφυόμενα ἐκκλησιαστικὰ κεφάλαια (=ζητήματα) (η' Πενθέκτης), καὶ «περὶ κανονικῶν καὶ εὐαγγελικῶν πραγμάτων... ἐν μελέτῃ καὶ φροντίδι... τοῦ φυλάττεσθαι τὰς θείας καὶ ζωποιοῦς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ» (στ' τῆς Ζ'), καὶ «διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς χρείας, καὶ τὰς τῶν ἀμφισβητούμενων διαλύσεις» (κ' Ἀντιοχείας), καὶ «διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς αἰτίας, αἵτινες πολλάκις πρὸς ὄλεθρον (=πρὸς βλάβην) τοῦ λαοῦ παλαιοῦνται» (ιη'/κοτ' Καρθαγένης). Ὅταν, λοιπόν, ἐπαναλαμβάνουν αὐτὰ οἱ ἰ. κανόνες, νομίζουμε, ὅτι θέλουν νὰ μᾶς ἐπιστήσουν τὴν προσοχή, στὸ ὅτι μόνον μὲ ἐκείνη τὴν τάξη, τὰ ὄργανα καὶ τὰ μέτρα ποῦ ὀρίζει ἡ Ἐκκλησία ἐπιτυγχάνεται ἡ θεραπεία τῶν διαφόρων ἀντικανονικότητων, ἡ διόρθωση τῶν ἀναφυόμενων κανονικῶν ζητημάτων, καὶ ὄχι αὐτομάτως («μηχανικὰ») μὲ τὶς παντὸς εἶδους διοικητικὲς, κοσμικὲς, ἢ ἀκόμη καὶ λειτουργικὲς «κοινωνίες» καὶ «ἐπικοινωνίες».

17. Ἐτσι ἐπανερχόμεστε καὶ καταλήγουμε γὰρ ἄλ-

λη μιὰ φορὰ σ' ἐκεῖνο ποῦ εἶπαμε καὶ πιὸ πάνω, ὅτι μόνον μὲ τὸ μέτρο τῆς οἰκονομίας εἶναι δυνατόν νὰ θεραπευθοῦν ἐκ τῶν ὑστέρων οἱ διάφορες ἀντικανονικότητες. Καὶ γι' αὐτὸ ὑποδεικνύεται ἀπὸ τοὺς πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, καὶ γι' αὐτὸ ἐφαρμόζεται ἀπὸ αὐτοὺς σὲ μεγάλη κλίμακα. Αὐτὴ ὅμως ἡ οἰκονομία γὰρ νὰ παρασχεθεῖ πραγματικά, γὰρ νὰ εἶναι οἰκονομία, καὶ νὰ ἔχει ἀποτελέσματα θετικὰ, ἀναμφίβολα καὶ εὐεργετικά, προϋποθέτει τὰ ἀρμόδια ὄργανα καὶ τὶς ἀπαράβατες χριστιανικὲς ἀρχές. Ἐτσι, γὰρ νὰ θεραπευθεῖ ἡ ἀντικανονικότητα ἐνὸς μέλους τῆς Ἐκκλησίας ἢ ὄργανου Αὐτῆς, ἀπαραίτητο εἶναι νὰ καταφύγει αὐτὸ κατὰ πρῶτον στὸ ἀμέσως ἀνώτερο αὐτοῦ ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο, σὲ ὄργανο δηλ. πολυπληθέστερο καὶ ἀνωτέρου ἐπιπέδου βαθμοῦ (Instanz). Π.χ. ἕνας ἱερέας θὰ καταφύγει στὸν ἐπίσκοπό του, μία μικρὴ σύνοδος θὰ καταφύγει σὲ μείζονα σύνοδο κ.ο.κ. Ἡ οἰκονομία δηλ. χορηγεῖται ἀπαραιτήτως ἱεραρχικῶς¹², ἄλλιῶς συνιστᾶ παράβαση.

18. Καὶ γὰρ νὰ γινόμαστε περισσότερο συγκεκριμένοι, ἐρχόμεστε καὶ στὴν προκειμένη περίπτωση τοῦ προβλήματος τῶν «δῶδεκα» (δέκα) Μητροπολιτῶν, τὸ ὁποῖο χρησιμοποιοῦμε καὶ ὡς ἕνα ἀκόμη παράδειγμα ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω. Ἐτσι εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ ποῦμε, ὅτι ἡ ἀντικανονικότητα τῆς πράξεως μιᾶς ἀριστίνδην συνόδου δὲν διορθώνεται, δὲν θεραπεύεται, μὲ τὴν προσφυγὴ σὲ μία ἄλλη ἰσομελῆ ἢ ἰσοτιμῆ ἀριστίνδην σύνοδο, ἀλλὰ μὲ τὴν προσφυγὴ σὲ μία «μείζονα» καὶ ἀνώτερη ἱεραρχικῶς σύνοδο. Πολὺ περισσότερο ἢ ἀντικανονικὴ ἐκλογή ἐνὸς ἐπισκόπου ἀπὸ μία ἀριστίνδην σύνοδο δὲν θεραπεύεται ἀπὸ τὴ μεμονωμένη, «ξεχωριστῆ», ἀναγνώριση αὐτοῦ ἀπὸ ἄλλους ἐπισκόπους ἢ λαϊκοὺς, ἔστω καὶ ἐὰν αὐτοί, οἱ μεμονωμένως ἐνεργήσαντες ἢ καὶ «ἀναγνωρίσαντες» τελικῶς τὴν ἐκλογή, ὑπερβαίνουν τὸν ἀριθμὸ τῶν μελῶν τῆς ἀριστίνδην συνόδου. Καὶ τοῦτο γιὰ ὅλοι αὐτοὶ ἀπλούστατα «κεχωρισμένως» δὲν ἀποτελοῦν κανονικὴ («τελεία») σύνοδο, ἢ ὁποῖα εἶναι ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο ἱεραρχικῶς ἀνώτερο τοῦ Ἐπισκόπου ἢ τῆς ἀριστίνδην συνόδου. Ὅπως ἐπίσης δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ἰσχυρισθεῖ, ὅτι ἕνας κληρικὸς - διάκονος, ποῦ χειροτονήθηκε ἀπὸ ἐπίσκοπο ἀντικανονικῶς (καὶ χωρὶς τὴν κατ' οἰκονομία ἄδεια τῆς συνόδου) σὲ πρεσβύτερο σὲ ἡλικία 25 ἐτῶν καθίσταται κανονικὸς, ἐπειδὴ συλλειτουργήσῃ ἐπανειλημμένως μὲ ἄλλους πρεσβυτέρους.

19. Νομίζουμε, μετὰ τὰ ἀνωτέρω, ὅτι μποροῦμε νὰ προχωρήσουμε καὶ στὴν ἐξῆς παρατήρηση: Εἶναι κα-

12. Περβλ. Ἄμ. Ἀλιβιζάτου, *Ἡ οἰκονομία*, σελ. 68.

τανοητό, καὶ γίνεται εὐχερῶς ἀντιληπτό, ὅτι μία ἀντικανονικότητα δὲν θεραπεύεται μὲ ἄλλη ἀντικανονικότητα («ἐπικοινωνία») ἢ μὲ πολλὰς ἄλλες ἀντικανονικότητες («ἐπικοινωνίες»). Λέμε αὐτό, γιατί δὲν ὑπάρχει ἀντίρρηση, ὅτι εἶναι ἀντικανονικὸ καὶ τὸ νὰ κοινωνοῦν ἢ τὸ νὰ ἐπικοινωνοῦν κληρικοί (Ἐπίσκοποι, Πρεσβύτεροι, Διάκονοι κ.τ.λ.) μὲ ἕναν ἀντικανονικὸ κληρικό, ἀφοῦ οἱ ἰ. κανόνες ἀπαγορεύουν αὐτοῦ τοῦ εἶδους τίς «κοινωνίες», δηλ. τὴν μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἀναγνώριση, κανονικοποίηση καὶ νομιμοποίηση τῶν διαφόρων παρανομιών. Καὶ ὄχι μόνον εἶναι ἀντικανονικό, ἀλλὰ εἶναι καὶ ἀντιευαγγελικό, γιατί καὶ ὁ Ἄπ. Παῦλος παραγγέλλει στὸν Τιμόθεο... «*Χείρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει μηδὲ κοινῶνι ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις*» (Α' Τιμ. 5,22). Καὶ αὐτὴ ἡ ἀρχὴ πρέπει νὰ τηρεῖται, θὰ λέγαμε μετ' εὐλαβείας, ἰδιαίτερος σὲ θέματα πίστεως καὶ ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας, ὅπως εἶναι τὸ θέμα τῆς ἱερωσύνης καὶ τῆς χειροτονίας, τὰ ὁποῖα συγκροτοῦν τὸ θεσμὸ τῆς Ἐκκλησίας. Γιὰ τὸ θέμα μάλιστα αὐτὸ ἀξίζει ἐδῶ νὰ μεταφέρουμε μία μαρτυρία τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτη ἀπὸ τὴν ἐρμηνεία του στὴν ἐν λόγῳ ἐπιστολή, ὅπου λέει: «*Ἐδῶ μὲ τὰ λόγια ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸ κυριώτερον μέρος, τὸ ὁποῖο συνέχει καὶ συγκρατεῖ τὴν Ἐκκλησίαν περισσότερον ἀπὸ ὅλα, δηλ. εἰς τὸ περὶ τῶν χειροτονιῶν*»¹³.

20. Ἐπομένως, ἀπὸ ὅλα αὐτὰ βγαίνει τὸ συμπέρασμα, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεραπεύονται οἱ παντὸς εἶδους ἀντικανονικότητες, παρανομίες καὶ ἀμαρτίες, μὲ τίς διαφορῆς κοινωνίες καὶ ἐπικοινωνίες, οἱ ὁποῖες μπορεῖ νὰ γίνονται εἴτε ἀπὸ ἀβροφροσύνη, εἴτε ἀπὸ ἄγνοια, εἴτε κάτω ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ βίας κ.τ.λ. Νὰ γίνονται δηλ. ἀπὸ μία ἐπιλήψιμη ἀνοχή, καὶ ὄχι «ἐν ἀληθείᾳ, ἀγάπῃ καὶ ἐλευθερίᾳ», τουτέστι ὄχι μὲ τὸ γνήσιο θεσμὸ τῆς οικονομίας, τὸν ὁποῖον ἐφαρμόζει ἀνέκαθεν ἡ Ἐκκλησία κατὰ μίμηση τῆς θείας οικονομίας. Βεβαίως δὲν ἀρνούμεθα ἐδῶ — οὔτε ἀπορρίπτουμε τὸ γεγονός — ὅτι ὑπάρχει καὶ ἡ εἰλικρινῆς ἀνοχή, ἢ συνετή, ἢ λογικὴ, ἢ ὁποῖα καὶ μὲν δὲν εἶναι ἐπίσημη ἀναστολὴ τῆς ἰσχύος τοῦ κανόνα, δὲν εἶναι δηλαδή, ἢ καθ' αὐτοῦ οικονομία, ἀλλὰ εἶναι μᾶλλον μία ἀναβολὴ ριζικῆς ἀντιμετωπίσεως τοῦ θέματος καὶ λήψεως θέσεως ἕνεκα εἰδικῶν περιστάσεων ἢ λόγων. Θὰ λέγαμε, δηλαδή, ὅτι ἀφήνεται τὸ θέμα ἀπὸ τὸ ἀρμόδιο ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο «νὰ ὑπνώττει», ἐφ' ὅσον μάλιστα δὲν δημιουργεῖται πρόβλημα καὶ στὸ (ἀ-

πὸ τὸ) πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐδῶ θὰ λέγαμε, ἔχουμε μία ἀόριστη, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοῦτο μᾶλλον ἀβέβαιη οικονομία. Ἐνα εἶδος ἡμειπισήμου οικονομίας, μίας ἡμιοικονομίας, μίας quasi-οικονομίας.

21. Ἔτσι φθάνουμε στὸ εἶδος τῆς σιωπηρῆς οικονομίας. Στὴν περίπτωση αὐτὴ ἡ χορηγία τῆς οικονομίας συνήθως γίνεται χωρὶς καμία ἰδιαίτερη ἐπίσημη μνεῖα ἢ ἐξαγγελία. Ἀπλῶς τὸ ἀρμόδιο ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο ἀνέχεται σιωπηρῶς ἕνεκα τῶν περιστάσεων μία παρέκκλιση ἀπὸ τὴ μὴ πιστὴ τήρηση τῶν ἰ. κανόνων, χωρὶς νὰ ἐπιβάλλει τὴν προβλεπόμενη κύρωση (ἐπιτίμιο). Τοῦτο π.χ. θὰ μπορούσε εὐχερῶς νὰ διαπιστώσει κανεὶς, ὅτι συμβαίνει σήμερον μὲ τοὺς κανόνες ποὺ ἀπαιτοῦν τὸν τακτικὸ ἐκκλησιαστικὸ τοῦ πιστοῦ. Οἱ κανόνες αὐτοὶ καίτοι μᾶς ὑποδεικνύουν ποιὸ εἶναι τὸ ὀρθό, ἐν τούτοις βρῖσκονται ἐν ἀργία, ἐφαρμοζομένης ἔτσι τῆς σιωπηρῆς οικονομίας. Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς ἐκεῖνο ποὺ προέχει εἶναι τὸ ὅτι πρέπει ἢ ἐφαρμογὴ τῆς σιωπηρῆς οικονομίας νὰ γίνεται «ἐν γνώσει καὶ ἐν ἐπιγνώσει» τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀργάνων, ὥστε αὐτὰ νὰ εἶναι ἔτοιμα καὶ «πρὸς ἀπολογία πάντι τῷ αἰτοῦντι λόγον» (Α' Πέτρου 3,15), ἰδίᾳ ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ὁμως, ἐὰν ἡ ἐφαρμογὴ αὐτὴ ὀφείλει νὰ γίνεται καὶ ἐν γνώσει τοῦ ποιμνίου, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ συγκεκριμένη περίπτωσι. Ἐὰν π.χ. τὸ ἐν λόγῳ «οἰκονομούμενο» ζήτημα ἔχει πάρει διαστάσεις μέσα στὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ δημιουργεῖ σκανδαλισμοὺς ἢ καὶ διαπληκτισμοὺς, ὀφείλει ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ νὰ λάβει σαφὴ θέση.

22. Βεβαίως, στὴ συνέχεια πρέπει νὰ τονίσουμε, ὅτι αὐτὴν τὴν οικονομία, αὐτὴν τὴν κατ' οικονομία κανονικοποίηση δὲν μπορεῖ νὰ τὴν προσφέρει καὶ νὰ τὴν χαρίσει ἄλλο μὴ ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο. Ἀκόμη οὔτε τὰ ἀνώτατα πολιτικὰ ὄργανα ποὺ διαθέτει ὁ χῶρος, ὁ γεωγραφικὸς χῶρος, μέσα στὸν ὁποῖο διαπράχθηκε ἡ ἀντικανονικότητα, μποροῦν νὰ χορηγήσουν τὴν ἀπαραίτητη γιὰ τὴν θεραπεία αὐτῆς οικονομία. Πρέπει νὰ γίνῃ συνείδηση στὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι οἱ λαϊκοὶ δὲν μποροῦν νὰ χορηγήσουν οικονομία, ὅσο καὶ ἂν βρῖσκονται σὲ ὑψηλὲς θέσεις τῆς κοινωνίας ἢ τῆς Πολιτείας (π.χ. Πρόεδρος Δημοκρατίας, Κυβέρνηση, Σ.τ.Ε. κ.τ.λ.). Τὸ δικαίωμα τοῦ «δεσμῆν καὶ λύειν» στὰ πνευματικὰ — ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα, βάσει τοῦ ὁποῖου ἀσκεῖται ἡ οικονομία, δόθηκε ἀπὸ τὸν Ἰ. Χριστὸ στοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς διαδόχους τους (Πρβλ. Ματθ. 16,19 καὶ 18,18 ὡς καὶ Α' Κορ. 4,1), ὄχι στοὺς λαϊκοὺς καὶ τὰ ὄργανα τῆς Πολιτείας.

23. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω πρέπει νὰ σημειωθεῖ, ὅτι τὴν παροχὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς οικονομίας δὲν δι-

13. Νικοδήμου Ἁγιορείτου, (Ἐρμηνεία) *Εἰς τὰς ἰδ' Ἐπιστολάς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου*, τόμ. Γ', Ἀθήναι 1971, σελ. 149.

καιούται ούτε μπορεί να την επιβάλλει στα εκκλησιαστικά όργανα δια της βίας οίδηποτε πολιτειακό όργανο. Ίδιαίτερος διαφωτιστική επί του προκειμένου είναι μία πληροφορία την οποία παρέχει ο Άγιος Νικόδημος στο «Πηδάλιον». Συγκεκριμένως σημειώνει: «Δια τούτο και ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νικηφόρος, άγκαλά (= μολονότι) από βίαν μεγάλην του Βασιλέως Κωνσταντίνου υίου της Ειρήνης συνεχώρησε (μετά και του Ταρασίου) κατ' άρχάς Ίωσήφ τον οικονόμον της Μεγάλης Έκκλησίας, όστις εύλόγησεν αυτόν τον Βασιλέα με την Κουβουκουλαρίαν Θεοδότην την συγγενή του, παραιτησάμενον Μαριάν την προτέραν γυναϊκά του' μ' όλον τούτο ύστερον όταν έβασίλευσε Μιχαήλ, ό εύσεβης Βασιλεύς, έκάθηρεν αυτόν ό αυτός Άγιος Νικηφόρος, και όρα τον Δοσίθεον, σελ. 661 και 745 της Δωδεκαβίβλου» («Πηδάλιον», σελ. 671, ύποσ. 4).

24. Βρισκόμενοι στο τέλος του παρόντος άρθρου, θα ήθέλαμε να άπαντήσουμε και στην έξης ένδεχομένη ένσταση, δεδομένης της θέσεώς μας περι μίας κατ' οικονομίαν λύσεως του περιλάλητου εκκλησιαστικού ζητήματος: Άφου είσασταν ή είσατε ύπερ της κατ' οικονομίαν λύσεως (έπειδή άλλωστε δέν μπορεί να γίνει και άλλίως), γιατί άναφέρετε άνωτέρω (μέχρι τώρα) τους ί. κανόνες και μεταφέρετε την άκρίβειά τους, μερικοί θα έλεγαν την άυστηρότητά τους; Άπάντηση: Αυτό είμαστε ύποχρεωμένοι να πράττουμε ως κανονολόγοι. Να μην άποκρύπτουμε την άκρίβεια των ί. κανόνων, την άλήθεια. Άλλωστε λέει ή Άγία Γραφή: «Γνώσεσθε την άλήθειαν και ή άλήθεια έλευθερώσει ύμάς» (Ίω. 8,32). Και άκόμη είμαστε ύποχρεωμένοι να πράττουμε τα άνωτέρω, γιατί στον τύπο (στο έγγραφο) παροχής της οικονομίας πρέπει να άναγράφεται και ή άκρίβεια των ί. κανόνων. Ό τύπος αυτός παροχής της οικονομίας άκολουθείται προφανώς, για να έχουμε αίσθηση του όρθου και συναίσθηση της παραβάσεως, για να μη λησμονεί ό πιστός χριστιανός την άλήθεια και την άκρίβεια, στην όποία

όφείλει να επανέλθει. Γι' αυτόν και το εκκλησιαστικό όργανο όφείλει να τονίζει το κανονικό και την άκρίβεια, από τα όποια ύποχωρεί και συγκαταβαίνει κατ' οικονομία για τη σωτηρία του ανθρώπου και το γενικότερο καλό της Έκκλησίας «πρός τή εύαρεστήσασιν τή Θεώ» (Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γερμανός, Ρ.Γ. 98,112).

25. Με την περάτωση του παρόντος άρθρου θα ήθέλαμε πάλι να ύπενθυμίσουμε στους άγαπητούς άναγνώστες τους προμνημονευθέντες θεοπνεύστους λόγους της προς Έβραίους έπιστολής, προσθέτοντες σ' αυτούς προς ολοκλήρωση και έφαρμογή και τους πλησίον αυτών κειμένους: «Δια τούτο δεί περισσοτέρως προσέχειν ήμάς τοίς άκουσθείσιν (άπό το εύαγγελικό κήρυγμα) μήποτε παραρνώμεν. Εί γάρ ό δι' άγγέλων λαληθείς λόγος (στο Μωυσή) έγένετο βέβαιος και πάσα παράβασις και παρακοή έλαβεν ένδικον μισθαποδοσίαν, πώς ήμείς έκφρευξόμεθα τηλικαύτης άμελήσαντες σωτηρίας, ήτις άρχήν λαβούσα λαλείσθαι δια του Κυρίου ύπό των άκουσάντων (άποστόλων) εις ήμάς έβεβαιώθη;» (Έβρ. 2, 1-3).

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΒΙΒΑΙΩΝ

Το βιβλιοπωλείο της Άποστολικής Διακονίας έχει και την ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ των βιβλίων:

★ ΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΕΥΣΕΒΕΙΣ περί ΜΙΜΗΣΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ, με στόχασες πνευματικάς και κατόνυξιν εις κάθε κεφάλαιον. Προνοία του Μητροπολίτου Γρεβενών Σεργίου.

★ Η ΖΩΗ ΕΚ ΤΑΦΩΝ. Αύθεντικές μαρτυρίες της θαυμαστής φανερώσεως των άγιων Ραφαήλ, Νικολάου και Ειρήνης. Του Μητροπ. Γουμηνίσης Δημητρίου.

★ ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗ ΛΗΞΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ, ή πώς οι έξελικτικοί έλίσσονται για να πείσουν ότι τα είδη έξελίσσονται. Του Γιάννη Κωστόφ, φυσικού.

★ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΑ ΤΕΙΧΗ: ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ Α' Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ. Του διατελ. Καθηγητού Άθαν. Δεληκωστοπούλου.

★ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ, Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ. Του ίδιου.

★ Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΙΕΡΩΣΥΝΗ (άπό ιστορικής άπόψεως των δέκα πρώτων αίωνων μ.Χ.). Του επίσκοπου Κατάνης Ίακώβου (Πηλίλη).

★ Ο ΘΕΟΣ (κατά την Φιλοσοφίαν, την Άγ. Γραφήν και την Χριστιανικήν Θεολογίαν). Του ίδιου.

★ Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ (Φύσις και σημασία, Ίστορία και Φιλολογία, Θεολογία και Έσχατολογία, Φιλοσοφία και Ήθική, Κανονικότης και περιγραφή περιεχομένων). Του ίδιου.

★ Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, Ο Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ. Του ίδιου.

★ ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ. Του ίδιου.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Παρακαλούνται οι συνδρομητές των περιοδικών «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» και «ΘΕΟΛΟΓΙΑ», κάθε άλλαγή της διευθύνσεώς τους να τη γνωρίζουν άμέσως στα Γραφεία των Περιοδικών, Ίωάννου Γενναδίου 14, 115 21 Άθήνα, άναφέροντας άπαραίτητα και την παλαιά τους διεύθυνση, για να γίνεται κανονικά ή άποστολή των Περιοδικών.

Τηλ. 72 18 308, 72 51 149. Fax 72 26 597

Ο ΒΕΡΡΟΙΑΣ ΚΑΙ ΝΑΟΥΣΗΣ ΠΑΥΛΟΣ

(1929 – 27.8.1993)

Σεβασμιώτατε ἐκπρόσωπε τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου. Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονύσιε, ἀντιπρόεδρε καὶ ἐκπρόσωπε τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Σεβασμιώτατε Ἅγιε Τοποτηρητὰ τῆς ἀπορφανισθείσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βερροίας καὶ Ναούσης. Σεπτῆ τῶν Ἁγίων Ἱεραρχῶν Χορεΐα, Ἐξοχώτατε κ. Ὑπουργέ, Τίμιον τῆς Ἐκκλησίας Πρεσβύτεριον, Ἐντιμώτατοι Ἀρχοντες οἱ ἐκπροσωποῦντες τὰς Πολιτικές, Στρατιωτικὰς καὶ Δικαστικὰς Ἀρχάς, Πενθηφόρε τοῦ Κυρίου Λαέ.

Ὡς κεραυνὸς ἐν αἰθρία ἠκούσθη ἢ ὄλως ἀδόκητος εἶδησις τῆς ἐκδημίας πρὸς τὸν Κύριον τῆς ζωῆς

Τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. κ. **ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΣΑΚΑΛΗ**
Γραμματέως παρὰ τῆ Ἱερᾶ Συνόδῳ

καὶ τοῦ θανάτου, τοῦ μακαριστοῦ ἤδη Μητροπολίτου Βερροίας καὶ Ναούσης κυροῦ Παύλου καίτοι εὐρίσκτο εἰσέτι ἐν ἀκμῇ ἡλικίας, μόλις ἑξηκοντατετραετίας κατὰ τὴν ἡλικίαν.

Ἡ θλιβερὰ καὶ ἀπροσδόκητος αὐτῆ εἶδησις ἐδημοῦργησεν ὡς ἦτο ἐπόμενον βαθυτάτην συγκίνησιν εἰς ἅπαντα τὸν Ἱερὸν Κλήρον καὶ τὸν εὐσεβῆ λαὸν τῆς Θεοσώστου Μητροπόλεως Βερροίας καὶ Ναούσης, ἀλλὰ καὶ εἰς ἅπασαν τὴν σεπτὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς ὁποίας ἀπετέλει ὁ αἰόδιμος Ἱεράρχης ἐκλετὸν καὶ σεβάσιμον μέλος καὶ εἰς τὸν Πρόεδρον Αὐτῆς Μακαριώτατου Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ ὁ ὁποῖος στερεῖται οὕτω πολυτίμου φίλου καὶ εἰλικρινοῦς συμπαροστάτου εἰς τὴν πηδαλιουχίαν τῆς Ἱερᾶς Ὀγκάδος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον εἰς τὸν κόσμον τῆς Ὁρθοδοξίας, μάλιστα δὲ εἰς τὰ προσφιλή του πνευματικὰ τέκνα ἐν Κυρίῳ, τὰ ὁποῖα καταθέτουν ἤδη ἐπὶ τῆς σεβασμίας σοφοῦ του τὰ δάκρυα τῆς πολλῆς εὐλαβείας καὶ τῆς ἀναλλοιώτου καὶ ἐξιδιασμένης ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεώς των.

Ὁ μακαριστὸς οὗτος καὶ ἀλήστου μνήμης, ὅσιος κατὰ πάντα, Ἱεράρχης τῆς Ἐκκλησίας μας ἐγεννήθη ἐν Λάλα τοῦ Νομοῦ Ἠλείας κατὰ τὸ ἔτος 1929, ἀνατραφεὶς δὲ ἐπιμελῶς «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυ-

ρίου» ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν γονέων του καὶ κατ' ἐξοχὴν ἑλληνοπρεπῶς, ἐφοίτησε κατ' ἀρχὴν μὲν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας, ταύτης δὲ ἀποφοιτήσας ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Θεσσαλονίκης ἐκ τῆς ὁποίας ἀπεφοίτησεν τὸ ἔτος 1953.

Ἀριστεύσας παντοῦ, ὦν κατὰ πάντα ἀξιέπαινος ὡς αὐτοδημιούργητος καὶ τὸν ἔνθεον βίον τῆς ἐν Χριστῷ πολιτείας παιδιόθεν ἐπιποθήσας, ἐχώρησεν εὐθαρσῶς νεώτατος πρὸς τὴν μοναχικὴν ζωὴν καὶ τάξιν χειροτονηθεὶς Διάκονος μὲν τὸ ἔτος 1951, Πρεσβύτερος δὲ μετὰ τὴν λήψιν τοῦ πτυχίου του τὸ ἔτος 1954 ὑπὸ τοῦ προστάτου καὶ Γέροντος αὐτοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Ἐδέσσης κυροῦ Διονυσίου. Μετὰ τὴν εἰς πρεσβύτερον χειροτονίαν του ἐπωμισθεὶς «τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ» ἐχηρμάτισεν εὐλαβῆς καὶ ζηλωτῆς «λειτουργὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ» διακονήσας τὴν Ἐκκλησίαν ὡς Ἱεροκλήρυξ καὶ στρατιωτικὸς Ἱερεὺς εἰς τὸν νευραλγικὸν χώρον τῆς Μακεδονίας, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν περίπου ὑπερβολικῶς ἠγάπησεν καὶ διηκόνησεν ποιικιλοτρόπως καὶ τῆς ὁποίας ἡ εὐλογημένη γῆ μέλλει μετ' ὀλίγον νὰ δεχθῆ τὴν τιμίαν σορὸν του.

Ἡ Ἐκκλησία ἀποβλέψασα εἰς τὴν εὐορκον καὶ καλλίκαρπον διακονίαν αὐτοῦ ὡς στρατιωτικοῦ Ἱεροκλήρυκος ἐπὶ δεκατετραετίαν, κατὰ τὸ ἔτος 1968 ἐξελέξατο αὐτὸν Μητροπολίτην Βερροίας καὶ Ναούσης εἰς διαδοχὴν τοῦ Βερροίας Καλλινίκου καὶ ἐτέθη οὕτω ὁ «λύχνος ἐπὶ τὴν λυχνίαν». Ὁ Παῦλος, τὸ ἐπίθετον Γιαννικόπουλος, εἰς ὅλας τὰς βαθμίδας τῆς Ἱερωσύνης διὰ τῶν ὁποίων λίαν ἐπαξίως διήλθεν, μάλιστα δὲ ὡς ἀρχιερεὺς ἐφήρμοζεν ἀπαρεγκλίτως τὸ πρὸς Τιμόθεον Παύλειον πρόσταγμα «σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ Θεῷ». Ζητῶν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον «τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν» Ἀρχιποίμενος διετήρει πάντοτε «τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει», εἰργάσθη δὲ ἀθορύβως μὲν καὶ ἄνευ τυμπανοκρουσιῶν, ἐνθουσιωδῶς ὅμως καὶ συστηματικῶς καὶ ἠγωνίσθη μετὰ σθένους διὰ νὰ πληροφορήσῃ καλῶς καὶ ἐπακριβῶς τὴν ἱεράν καὶ πολυμερῆ διακονίαν του.

Ἐνδεδυμένος «ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ» ἱερούργει πιστῶς καὶ νυχθημέρως τὸ «Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ» καὶ τὰ θεϊότατα Μυστήρια τῆς Χάριτος Του ὡς κατὰ πάντα «πιστὸς καὶ φρόνιμος οἰκονόμος», ὀρθο-

τομών ἐν παντὶ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας καὶ Ὁρθοδοξίας, φυλάττων ἀπαραχάρακτον καὶ ἀναλλοίωτον τὴν παρὰ τοῦ Κυρίου ἐγκεχειρισμένην καὶ εἰς αὐτὸν ἱερὰν καὶ ἀτίμητον Παρακαταθήκην, ἀναζωπυρῶν διαρκῶς «τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ» χάριν τοῦ πολυφιλήτου Ποιμνίου του, τοῦ ὁποῖου ἐγένετο κατ' ἀλήθειαν «τύπος» κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου Ἀρχιερέως Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ αἰοίδιμος Ἱεράρχης Βερροίας καὶ Ναούσης κυρὸς Παῦλος ἐπολιτεύθη ὡς φιλόστοργος, εὐαγγελικώτατος καὶ «καλὸς Ποιμὴν»· ἐποίμανε δὲ ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν «μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκουσίως, μὴδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως» καὶ μὲ τὴν ἐγνωσμένην ἀκακίαν τῆς καρδίας του καὶ μὲ τὴν σύνεσιν τῶν χειρῶν του, ὠδήγει τὸ ποίμνιόν του εἰς νομάς σωτηρίους, νουθετῶν ἕνα ἕκαστον ἐκ τῶν Χριστιανῶν του, ἐπιδιδῶν «δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας» (Β' Τιμ. γ' 32).

Ἐχων «ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφὴν» (Α' Πέτρου γ' 8) ἐπαρουσιάζετο πάντοτε ἀκατάγνωστος καὶ ἀκέραιος, ἄμειπτος καὶ ἄκακος τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνον, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ διακονῶν. Προσωπικὸν οἰκόσημον τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου ὑπῆρξεν ἡ συνέπεια καὶ ἡ ἀφοσίωσις καὶ ἡ εὐλάβεια πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν. Ἡ ἀγάπη του πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον ὑπῆρξε βιωμένη συνείδησις.

Μὲ τὸν ἔντιμον ἱερατικὸν καὶ ἀρχιερατικὸν τοῦ βίον ἠρνήθη συνειδητῶς τὴν συμβατικότητα καὶ τὴν φυγὴν τοῦ πνευματικοῦ χρέους. Ἡ ζωὴ του πεπληρωμένη ἀπὸ τὸ ὑπέρτατον καθήκον τῆς πνευματικῆς ἀποστολῆς εὐαγγελίζεται σήμερον πρὸς τοὺς ἐπιγενομένους τὴν θείαν ἐπιταγὴν τῆς πνευματικῆς ἐγρηγόρσεως. Ἡ ἱεροπρέπεια καὶ ἡ εὐλάβεια εἰς τὰς Ἱεροτελεστίας ἀλλὰ καὶ τὴν καθόλου ζωὴν του ἐμαρτύρει πλήρως τὴν ἐσωτερικὴν του ὑψηλὴν ποιμαντικὴν συνείδησιν, τὴν ἐσώρητον ἑναρμόνισιν λόγων καὶ πράξεων, πνευματικοῦ χρέους καὶ ψυχικοῦ ἁγιασμοῦ.

Ταπεινὸς τὸ φρόνημα, ὑπόδειγμα σεμνότητος, παράδειγμα ἀνιοδιωτελείας, ψυχικῆς μεγαλωσύνης, πνευματικῆς εὐτολμίας καὶ ὑποδειγματικῆς πατρότητος, παρέμεινε εἰς τὰς ἐπάλλξεις τοῦ προσωπικοῦ φωτεινοῦ παραδείγματος ὡς ἐπιταγὴ ὑψίστης παιδαγωγούσης προσφορᾶς. Εἶχε πάντοτε πρὸ ὀφθαλῶν του ὅτι ὡς διδάσκαλος τῶν Χριστιανῶν ὄφειλε νὰ διδάσκη μὲ τὸν λόγον καὶ τὴν ζωὴν του «ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφημα» (Φιλιπ. 4,8). Οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὸν

λόγον τοῦ Προφήτου «ἐπικατάρατος ὁ ποιῶν τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου ἀμελῶς» (Ἱερ. 31,10)

Ὁ Βερροίας καὶ Ναούσης Παῦλος ἐτίμησε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐδόξασε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν καθόλου ἱεροπρεπῆ πολιτείαν του. Καὶ ἤδη κατὰ τὸ ἀνεξιχνίαστον θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ κοινὸν τῶν ἀνθρώπων χρέος, προσετέθη εἰς τὴν θριαμβεύουσαν τοῦ Κυρίου Ἐκκλησίαν. Ἡ πορεία του σήμερον ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦ πεπερασμένου πρὸς τὸν χῶρον τῆς αἰωνιότητος ἀποτελεῖ τὴν δικαίωσιν τῆ θεοφιλοῦς καὶ θεαρέστου διακονίας του.

Ὁ μακαριστὸς Ἱεράρχης Βερροίας καὶ Ναούσης κυρὸς Παῦλος, «δόκιμος γενόμενος λήφεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν Αὐτὸν» (Ἰακ. α' 12).

Ἄλλ' ὡς σεβάσμιε Ἱεράρχα εἰ καὶ χωρίζεσαι σήμερον σωματικῶς ἀπὸ ἡμᾶς καὶ παραδίδεις τὸ σῶμα εἰς τὴν εὐλογημένην ἑλληνικοτάτην Μακεδονικὴν γῆν, καὶ τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ἔδωκεν αὐτό, τὸ ὄνομά σου ἐν τούτοις θὰ παραμένει προσφιλεῖς καὶ εὐλογητὸν εἰς τὴν μνήμην τοῦ ποιμνίου σου.

Ἐκοπίασες ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. Εἰργάσθης ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου. Ἠῤῥησας τὸ δοθὲν σοι τάλαντον.

Ἠγωνίσθης τὸν καλὸν ἀγῶνα, τὸν δρόμον τετέλεκας, τὴν πίστιν τετήρηκας. Πορεύου λοιπὸν τὴν μακαρίαν ὁδόν. Ἐχεις συνοδοιπόρους τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἰδρωτάς σου. Ἐχεις ἐφόδιον ἀσφαλὲς τὴν μεσιτείαν τῆς Παναγίας τῆς Σουμελά, ὑπὲρ ἀναδείξεως τοῦ πανιέρου Προσκυνηματος τῆς ὁποίας μέχρι χθὲς ἠγωνίζεσο καὶ ἠτύχησας νὰ ὑποδεχθῆς ἐν αὐτῷ πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν ἱερώτατα κειμήλια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους.

Ἐχεις πρέσβεις ἱκανοὺς τὰς προσευχὰς τῶν κληρικῶν σου καὶ τῶν μοναχῶν τῆς Θεοσώστου παροικίας σου, τὰ δάκρυα τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν, τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν Χριστιανῶν σου.

Ἐχεις τέλος εἰσηγητὴν ἐνώπιον τοῦ Θρόνου τοῦ Παμβασιλέως Χριστοῦ αὐτὴν σου τὴν πατρώαν εὐσέβειαν μὲ τὴν ὁποίαν ἔζησες, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐκοπίασες καὶ ἐν ἧ ἔμεινες πιστὸς ἄχρι θανάτου.

Παύλου τοῦ μακαριστοῦ καὶ αἰοδίμου Ποιμενάρχου Βερροίας καὶ Ναούσης, ἔστω ἡ μνήμη ἀγήρως καὶ αἰωνία.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ - ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Άπό τήν άλλοτρίωση, στην έλευθερία τής έπικοινωνίας

Ζωτικό τμήμα τής καθημερινότητας αποτελούν τὰ τελευταία χρόνια τὰ Μ.Μ.Ε., τὰ όποια με τήν έντυπιακή έκρηξη τους έχουν δυναμικά εισβάλλει στη ζωή μας και έκτός από τή μετάδοση γνώσεων έχουν συνθέσει ένα υπέροχο ύμέναιο του ύλικοτεχνικού με τόν ήθικοπνευματικό πολιτισμό. Τό πόσο έπηρεάζουν άτομα και κοινωνίες, τό πώς έπεξεργάζονται τή πολυδιάστατη έξουσία για τή δημιουργία «βιομηχανίας

Του πανοσ. άρχιμ. κ. **ΝΙΚ. Ι. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ**
Γεν. Δ/ντού του Ρ/Σ τής Έκκλησίας

συνειδήσεων», τό αν διευκολύνουν ή έξουθενώνουν τή δημιουργία μιάς έλεύθερης και γνήσιας έπικοινωνίας, είναι έρωτήματα που εκφράζουν τό μέγεθος τής άγωνίας και τό βάθος του προβλήματος των Media, για τὰ όποια οί περισσότεροι, μένοντας στην αυτάρεση έξουσιαστικότητα των έπιλογών, χάνουν τή μοναδική εύκαιρία γεωμετρήσεως τής πραγματικότητας.

Η θεαματική αυτή έκρηξη των Μ.Μ.Ε. που θάμπωσε τόν άνθρωπο και τόν ώθησε δυναμικά προς τό μέλλον, τείνει νά μεταβληθεί σε καταστρεπτικό σεισμό, που θα ίσοπεδώσει τὰ πάντα στο πέρασμά του και θα φέρει πολύ πίσω τόν πολιτισμό. Άπό υπευθύνους και ειδικούς άκούγονται Ίερεμιάδες για τό σημερινό κατόντημα των Media. Στο πρόσφατο Β' Πανελλήνιο Συνέδριο Μέσων Μαζικής Έπικοινωνίας που πραγματοποιήθηκε στο Ζάππειο από 16-20 Μαΐου 1993 δατυπώθηκαν άπόψεις καθόλου έλπιδοφόρες για τήν εξέλιξη των Μ.Μ.Ε. Έπισημάνθηκαν οί δαιμόνιες ιδιότητές τους και τέθηκε έντονος προβληματισμός για τό πώς οί θεσπέσιες δυνατότητες τής διανθρώπινης έπικοινωνίας θα ύποβληθούν στον πρόποντα χειρισμό για εύεργετική ύπηρετηση των ανθρώπων.

Τό πληροφοριακό νέφος

Δέν θα ήταν ύπερβολή νά λεχθεί, ότι χάνουμε καθημερινά τήν εύκαιρία νά μεταβάλουμε σε εύλογια τή δυνατότητα έπικοινωνίας που χάρισε και μάς χαρίζει ή νέα τεχνολογία. Μεγάλα οικονομικά συμφέροντα έχουν μεταβάλει τὰ Μ.Μ.Ε. σ' ένα λασπωμένο ποτάμι πληροφορήσεως και παραπληροφορήσεως. Μέ τους καλλιτέχνες, τους παρουσιαστές παίζονται «χοντρά» παιχνίδια, διαμορφώνονται συνειδήσεις, άποπροσανατολίζονται άτομα, αλλάζει και μεταπλάθεται τό φρόνημα του λαού. Η συσσώρευση έντυπώσεων και

ιδεολογημάτων, ή προβολή έτοιμης πνευματικής τροφής, ό καθημερινός καταωνισμός τηλεθεατών με σύμφυρα ποικίλων προκλήσεων, δημιουργεί πνευματική παθητικότητα, χαλαρώνει τήν πνευματική έγρηγορη και έκτρέφει άσυνειδήτους άτομικιστές. Δέν έχει καταστεί συνείδηση, ότι τό Ραδιόφωνο και ή Τηλεόραση δέν είναι άτομική ιδιοκτησία κανενός αλλά κοινωνικά μέσα προβολής μηνυμάτων από τήν κοινωνία για τήν κοινωνία. Σήμερα όποιος θέλει στήνει μιá κεραία και εκπέμπει. Και προβάλλει και λέει ό,τι θέλει. Θύματα είναι οί θεατές και οί άκροατές που με τή σάπια τροφή δηλητηριάζονται, άποπροσανατολίζονται, χάνουν τήν ταυτότητά τους και πέφτουν σ' ένα φαύλο κύκλο ιδεών. Όποιος διαθέτει καθαρότητα στα πνευματικά του αισθητήρια μπορεί με θλίψη και πόνο νά διαπιστώσει τήν άργή και βασανιστική καταστροφή αυτού του τόπου. Η ξενόφερτη εισβολή κουλτούρας μένει άνεξέλεγκτη. Ο παπαγαλισμός έχει μεταβληθεί σε φιλοσοφία. Η έθνική μας γλώσσα ύποκαθίσταται από τήν άγγλική. Η κενότητα και ή συνθηματολογία δημιουργούν ένα ήθος έντελώς ξένο προς τήν Έλληνορθόδοξη παράδοσή μας. Η διαφήμιση, τό μεγάλο τέρας τής βίας, στενεύει τὰ όρια τής έλεύθερης έπιλογής. Ο άτομικισμός περνάει σαν τρόπος ζωής, ή ήττοπάθεια και ό φιλοτομαρισμός σαν φιλοσοφία και ή άδρανοποίηση των πνευματικών δυνάμεων σαν διεύρυνση των άλλων στενών αντίληψεων περι κόσμου, πολιτισμού, έλευθερίας, ιδεών κ.λπ.

Τα Media κατόντησαν σωστός λαβύρινθος που δέν ξέρεις που θα σε βγάλει. Ένα άπροσδιόριστο χάος νομικό, πολιτιστικό, πολιτικό, πνευματικό απλώνεται πίσω από κάθε όθόνη. Χωρίς βάσεις, προγραμματισμό και δομικό ίσοτό εκπέμπουν κάθε στιγμή χιλιάδες Ραδιοφωνικοί Σταθμοί και έκατοντάδες Τηλεοπτικοί με μοναδικό στόχο για τους περισσότερους τό κέρδος και τόν έπηρεασμό συνειδήσεων.

Έχουν συνειδητοποιήσει οί υπεύθυνοι, ότι οδηγείται ό τόπος σε συγκρητισμό και έθνικοθηρησκευτική άποσύνθεση;

Ο Ρ/Σ τής Έκκλησίας στην ύπηρεσία τής έπικοινωνίας

Όσοι άσχολούνται με τό Ραδιόφωνο και τήν Τηλεόραση συμφωνούν, ότι ύπάρχει παχύ πληροφοριακό νέφος που άπειλεί τήν πνευματική ζωή των προσώπων. Ποιά όμως θα είναι ή έπόμενη μέρα;

Αναμφίβολα τὰ Μ.Μ.Ε. πρέπει νὰ μποῦν στὴν ὑπηρεσία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κοινωνίας. Κανείς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἔχει ἀπόλυση ἐξουσία καὶ ἐκμετάλλευση. Ἡ ἔκπτωσή τους σὲ ὄργανα προπαγάνδας, ἰδεολογικοῦ πειθαναγκασμοῦ καὶ μηχανισμοῦ πολιτικῆς πειθοῦς εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη τους κατάρρα. Γι' αὐτὸ χρειάζεται νὰ μπεῖ τάξη στὴ λειτουργία τῶν Ραδιοφωνικῶν καὶ Τηλεοπτικῶν Σταθμῶν. Οἱ κανόνες καὶ ἡ νομικὴ κατοχύρωση, ἡ διασφάλιση τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου, ἡ χάραξη ἐθνικῆς στρατηγικῆς πολιτικῆς στοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ στοῦ ἐξωτερικοῦ, ὁ ἀπεγκλωβισμὸς τους ἀπὸ μεγάλα οἰκονομικὰ δίκτυα, ἡ ὑπευθυνότητα τῶν ὑπευθύνων, εἶναι στοιχεῖα ἀπαραίτητα γιὰ νὰ περάσουν τὰ Μ.Μ.Ε. ἀπὸ τὴν περιπέτεια στὴν ὁμαλὴ καὶ ἀποδοτικὴ λειτουργία.

Μέσα στὴ χαώδη κατάσταση τῆς συγχύσεως καὶ παραπληροφορήσεως ὑπάρχει καὶ ἡ Ἐκκλησία μὲ τὴ δική μας Ραδιοφωνία ποὺ προσπαθεῖ νὰ δώσει τὸ γνήσιο ραδιοφωνικὸ ἦθος καὶ ὕφος. Ἀμέτοχη στὰ μεγάλα παιχνίδια, οἰκονομικά, πολιτικά, διαφημιστικά, μακριὰ ἀπὸ τὸν ἀδυσώπητο ἀνταγωνισμὸ, ἀνεξάρτητη ἀπὸ πολιτικὲς ἰδεολογίες, μὲ ἀπόλυτο σεβασμὸ στοῦ ἀνθρώπινο πρόσωπο προσφέρει ἀδιάκριτα ἐνημέρωση, ἐπιμόρφωση καὶ ψυχαγωγία στοῦ μέτρου ποὺ τῆς ἐπιτρέπουν οἱ δυνατότητές της, ἡ ἀνέντιμη πολεμικὴ ἀπὸ σκοτεινὰ κέντρα καὶ ἡ νομικὴ ἀκαμψία τοῦ κράτους.

Πρωταρχικὸς στόχος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ραδιοφωνίας εἶναι ἡ γνήσια ἐπικοινωνία τοῦ λαοῦ. Ὁ κόσμος σήμερα ἐπικοινωνεῖ τυπικὰ καὶ ἀνούσια. Δὲν κοινωνεῖ τῆς ἀγάπης. Ἡ πολυφωνία τῶν Μ.Μ.Ε. εἶναι στὴν οὐσία μονόλογος μὲ παθητικούς ἀποδέκτες τοῦ λόγου. Ἐνὸς λόγου ποὺ ἐντείνει τὸ ἄγχος καὶ ἐπιβάλλει τὴ σιωπὴ.

Ἡ Ἐκκλησία μὲ τὴ δική της φωνὴ δὲν πειθαναγκάζει, οὔτε χρησιμοποιεῖ πονηροὺς προσηλυτιστικούς τρόπους ἀλλὰ ἐλεύθερα προσφέρει τὸ ζωοποιὸ λόγο καὶ συντροφεύει μέσα στὴ μοναξιά τῆς πολυκοσμίας τὸν μοναχικὸ ἀνθρώπο.

Μὲ τὰ προγράμματά της προβάλλει τὶς διαχρονικὲς ἀξίες τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Προσφέρει τὸ ἦθος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Δημιουργεῖ τὶς προϋποθέσεις γιὰ συμμετοχὴ στὴ ζωὴ. Διασφαλίζει τὴν Ἑλληνορθόδοξη ταυτότητα τοῦ λαοῦ καὶ διατυπώνει ἓνα μοντέλο Ραδιοφωνίας πρόδρομο γιὰ μιὰ ἀναγέννηση στὰ Μ.Μ.Ε.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ 1989 ποὺ ἄρχισε ἡ λειτουργία τοῦ Ρ/Σ τῆς Ἐκκλησίας δέχθηκε σκληρὴ κριτικὴ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ νόμισαν ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἦταν ἄξια νὰ ἀκολουθήσει τὴν ἀλματώδη ἐξέλιξη τῆς Ραδιοφωνίας. Καταβλήθηκε προσπάθεια νὰ ἐμφανισθεῖ ὡς θρησκευτικὸς, γιὰ νὰ ἀπορριφθεῖ ἀπὸ τὸν ραδιοφони-

κὸ κόσμο. Ἐκ τῶν πραγμάτων ὅμως διαφεύσθηκαν, γιὰτὶ μέρα μὲ τὴ μέρα ὄλο καὶ περισσότερο κατακοῦσε τὶς καρδιὲς τῶν ἀκροατῶν μὲ ἀποτέλεσμα σήμερα νὰ θεωρεῖται ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ραδιοφωνία ἡ πιὸ καλὴ ποιότητα καὶ ἡ μεγάλη ἐλπίδα τοῦ λαοῦ μας. Ἐχει κουραστεῖ ὁ κόσμος ἀπὸ τὸν ἀγχώδη βομβαρδισμὸ τῶν εἰδήσεων, ἀπὸ τὴν προβολὴ τῆς βίας καὶ τοῦ ἐγκλήματος, ἀπὸ τὰ ὅσα ξένα πρὸς τὴν παράδοσή του προβάλλονται ἀδιάκριτα καὶ πρόχειρα. Θέλει νὰ ζεῖ μέσα στὴν πραγματικότητα μὲ ἡρεμία καὶ μέτρο. Αὐτὴ τὴ λεπτὴ αὖρα τῆς ἐπικοινωνίας βρῖσκει στὴν Ἐκκλησία. Καὶ παρ' ὅλη τὴν πολεμικὴ ποὺ κατὰ καιροὺς μεθοδεύουν τὰ Μ.Μ.Ε. κατὰ τῆς Ἐκκλησίας μὲ ἀφορμὴ ἀνθρώπινες ἀδυναμίες λειτουργῶν της, δὲν χάνει τὴν ἐμπιστοσύνη του σ' Αὐτήν. Δὲν θὰ ἔπρεπε αὐτὴ τὴ μοναδικὰ γνήσια καὶ ἐποικοδομητικὴ φωνὴ νὰ ἀπλώσει τὸ κράτος μας σ' ὅλα τὰ μῆκη καὶ πλάτη τῆς πατρίδος μας; Ἡ τουλάχιστον νὰ ἀφήσει ἀνεμπόδιση τὴν Ἐκκλησία νὰ ἐπεκτείνει μόνη της τὴ φωνὴ τῆς ἐλπίδας καὶ τῆς ἀγάπης στὰ ὄρια τοῦ ἔθνους μας;

Ἄρα γε δὲν ἔχουν κατανοήσει οἱ ὑπεύθυνοι τὸ σωστικὸ ρόλο ποὺ διαδραματίζει Ἡρθόδοξη Ἐκκλησία στὴ ζωὴ τοῦ ἔθνους μας ἢ σκόπιμα τὸν ἀγνοοῦν; Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιχορηγηθεῖ ἡ Ἐκκλησία μ' ἓνα σεβαστὸ ποσὸ γιὰ τὴ βελτίωση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ραδιοφωνίας, ὥστε νὰ φθάσει ἡ φωνὴ τῆς Ἡρθόδοξίας σὲ κάθε χωριὸ τῶν νησιῶν, τῆς Μακεδονίας, τῆς Θράκης καὶ τῆς Βορείου Ἡπείρου; Εἶναι ἐπιτρεπτὸ μετὰ τόσες διευκρινήσεις, παρουσιάσεις στοῦ Ραδιοτηλεοπτικὸ Συμβούλιο, καταθέσεις στοῦ ἀνακριτῆ, νὰ μὴ ἔχει δοθεῖ ἀκόμα ἡ ἄδεια λειτουργίας τοῦ Ρ/Σ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἄλλων τοπικῶν Ραδιοφωνικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σταθμῶν;

Πίσω ἀπὸ τὰ φαινόμενα ὑπάρχει τὸ παρασκήνιο ποὺ ἐμποδίζει ἀκόμα καὶ εὐσεβεῖς καὶ συνειδητοὺς κρατικὸς φορεῖς νὰ διευκολύνουν τὴν Ἐκκλησία, ἢ ὅποια δὲν προωθεῖ τὸ ἔργο της μὲ τὴν ὑποστήριξη ἰσχυρῶν οἰκονομικῶν κεφαλαίων τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀλλὰ μὲ τὴ δύναμη τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ λαοῦ της.

Μέσο γνώσεως ἢ ἀπογνώσεως;

Στὴν ἔκρηξη τοῦ ἡφαιστείου ποὺ λέγεται Media τὸν πρῶτο ρόλο ἔχει ἡ τηλεόραση. Αὐτὴ κατέχει τὰ πρωτεῖα στὴν πληροφόρηση. Δὲν ὑπάρχει σπίτι ποὺ νὰ μὴ ἔχει τὸ φωτεινὸ αὐτὸ παράθυρο ἀπὸ τὸ ὁποῖο εἰσέρχονται στὶς καρδιὲς τῆς οἰκογένειας νέα μηνύματα, νέα ἦθη καὶ νέα ἐρεθίσματα. Ἐσθῆσαν πιά οἱ ὠραῖες συντροφίες μὲ τὴ συνομιλία καὶ τὴν ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων. Καταργήθηκε ὁ διάλογος. Ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι κρέμονται ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ τηλεπαρου-

σιαστού ή του ήθοποιου, ή του καλλιτέχνη που από τη φωτεινή οθόνη διαπαιδαγωγεί, ψυχαγωγεί και μορφώνει τους μαθητές του. Η τηλεόραση έχει κατακτήσει τα ενδιαφέροντα των περισσότερων ανθρώπων. Εύκολη τροφή, άσκοπη συσσώρευση γνώσεων, ποικιλία επιλογής θεμάτων και άλλα προσόντα της κάνουν τον κουρασμένο πολίτη του κόσμου αυτού πιστό όπαδό και πειθήνιο όργανό της. Οί τηλεοπτικές έμπομπές εισδύουν με μοναδική άμεσότητα στο έσωτερικό των καρδιών και παρεισάγουν σύγχυση έννοιών και αξιών, έπιφέρουν ψυχικούς τραυματισμούς και έθισμό του τηλεθεατή σε μιá πνευματική παθητικότητα. Η ζημιá είναι μεγαλύτερη στα παιδιά και τους έφηβους που γοητευμένοι επί ώρες παρακολουθούν τις έμπομπές, οί περισσότερες από τις όποιες γέμουν ήθικών άσχημιών και έθίζουν σε θέματα που ύπονομεύουν τó ήθοπλαστικό έργο της άγωγής. Έργα βίας, σεξουαλικών άνωμαλιών, μυήσεως στη μαγεία, φανταστικών τεράτων, οίκογενειακής άπιστίας, δημιουργούν ένα άπαισιο ήθος κοινωνικής άπανθρωπιάς χωρίς ήθικά στηρίγματα και ύγιείς όραματισμούς.

Η μεγάλη αυτή τεχνολογική πρόοδος μπορεί από θύρα γνώσεως και έπικοινωνίας να μεταβληθεί σε θυρίδα του διαβόλου για την άλωση της ψυχής μας. Όπως και στο Ραδιόφωνο, τó ίδιο κι εδώ χρειάζεται προσοχή. Καλή χρήση και επιλογή.

Ό Τηλεοπτικός Σταθμός της Έκκλησίας

Η συμβολή της Έκκλησίας και στο θέμα της τηλεοράσεως ύπήρξε δυναμική. Άν και είχαν άκουσθεί διάφορες γνώμες για την επιδώξη αναλήψεως τηλεοπτικών ώρών σε κρατικούς και ιδιωτικούς Τηλεοπτικούς Σταθμούς για την προβολή των θέσεων της Έκκλησίας, μετά την προκλητική κώφευση των ύπευθύνων στις παρακλήσεις των Έκκλησιαστικών φορέων και την παραχώρηση ώρών σε κερδοφόρες διαφημιζόμενες έμπομπές, ή Έρεá Σύνοδος κατέθεσε στο Υπουργείο Προεδρίας Κυβερνήσεως, Ειδική Υπηρεσία Μέσων Μαζικής Έπικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ), την ύπ' άριθμ. πρωτ. 1235/17-2-92 (Ζ 2 - 287 - 12-2-92) αίτησή της για άδεια ίδρύσεως έγκαταστάσεως και λειτουργίας Τηλεοπτικού Σταθμού με την έπωνυμία «ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ». Η αίτηση συνοδεύθηκε από τó υπό του νόμου όριζόμενα δικαιολογητικά και τεχνική μελέτη την όποία έκπόνησε ή Τεχνική Υπηρεσία του Έπικοινωνιακού και Μορφωτικού Ίδρύματος της Έκκλησίας. Για την ύποστήριξη της αίτησεως της Έκκλησίας μαζί με τόν Πανοσιολογιότατο Άρχιγραμματέα της Έρεás Συνόδου Άρχμ. Δαμασκηνό Καραθάκη και ό συντάκτης του παρόντος παρουσια-

στήκαμε στο Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο και δώσαμε τις δέουσες διευκρινήσεις. Διαβιβάσαμε την πρόταση της Έρεás Συνόδου και του Μακαριωτάτου Άρχιεπισκόπου να δοθεί ειδική άδεια στην Έκκλησία που έμπροσωπείται από τó 98% του Έλληνικού λαού και να μη συσχετισθεί ή δική της αίτηση με τις αίτησεις των άλλων ιδιωτικών φορέων και σωματείων. Δυστυχώς όμως ή παχυλή άγνοια εκ μέρους των άρμοδιών περί της Έκκλησίας, της συμβολής και των ιδιαιτεροτήτων της κρατεί ακόμα στα συρτάρια του Υπουργείου τó δικαιολογητικά του Τηλεοπτικού Σταθμού της Έκκλησίας, ενώ ό Προτεσταντικός Τηλεοπτικός Σταθμός «Hellas 62», άν και δέν έλαβε άδεια, έξακολουθεί να εκπέμπει τó άμερικάνικα προγράμματά του παραπλανώντας τους άμαθείς. Γιατί αυτή ή τακτική εις βάρος της Έκκλησίας και γιατί αυτή ή άνοχη στο αίρετικό κανάλι;

Η λειτουργία του Έκκλησιαστικού Τηλεοπτικού Σταθμού είναι πιá θέμα χρόνου. Η Έκκλησία δέν μπορεί να μείνει μακριά από τις εξέλιξεις της κοινωνίας. Η Τηλεόραση θά της δώσει νέες διαστάσεις και νέα μέτρα για την προώθηση του Ευαγγελικού μηνύματος. Ό κόσμος άπαιτεί να ιδεί στη τηλεόραση και προγράμματα ποιότητας, που θά διασφαλίζουν την πολιτιστική του κληρονομιά, θά ξεκουράζουν, θά ίσχυροποιούν τους δεσμούς του με την παράδοση και την Όρθοδοξία. Αυτά τó προγράμματα που σπανίζουν στα σημερινά κρατικά και ιδιωτικά κανάλια περιμένει να τó ιδεί στο κανάλι της Έκκλησίας.

Θά ήταν κανείς εκτός πραγματικότητας άν ύποστήριζε, ότι μπορεί ή Έκκλησία να συναγωνισθεί τó άλλα τηλεοπτικά κανάλια. Με τó σημερινά δεδομένα των παιχιδιών που παίζονται σ' αυτά, ή Έκκλησία δέν μπορεί να ακολουθήσει τó δρόμο τους. Τά πρώτα βήματα πρέπει να είναι συνετά και μετρομημένα. Ένα τρίωρο άπογευματινό πρόγραμμα με την Άκολουθία του έσπερινού, ένα δελτίο ειδήσεων και μιá έμπομπή λόγου, είναι ό,τι καλύτερο για μιá καλή άρχή. Παράλληλα ή προετοιμασία βιντεοταινιών με θέματα από την Χριστιανική Άρχαιολογία, τη Θεία Λατρεία, τόν Έλληνισμό της διασποράς, τó Άγιο Όρος κ.λπ., ή βιντεοσκοπήση έκκλησιαστικών γεγονότων και δραστηριοτήτων θά άποτελέσει την άρχή δημιουργίας άρχείου ταινιών, οί όποιες θά προβάλλονται περιστασιακά. Στο τρίτο στάδιο, όταν θά έχει ύπάρξει προσαρμογή των στελεχών, κτιριακή έξασφάλιση, έξέυρεση έξειδικευμένου προσωπικού και οικονομική άυτοδυναμία, θά άγκαλιάσει πιá όλο τó 24ωρο του τηλεθεατή ή Έκκλησία, προσφέροντάς του όπως και στο Ραδιόφωνο ό,τι καλύτερο διαθέτει για την ψυχική του ύγεια και εύτυχία.

Η ώρα της Όρθοδοξίας σημαίνει για όλους μας.

«Ἔστιν οὖν Ἑλλάς καὶ ἡ Μακεδονία»*

Στὴ νότια ζώνη περιλαμβάνονταν ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἑλληνόφωνους πληθυσμοὺς καὶ οἱ μεγαλύτερες μάζες τῶν σλαβόφωνων καὶ βλαχόφωνων κατοίκων ποὺ εἶχαν διατηρήσει τὴν ἑλληνικὴ τους ἐθνικὴ συνείδηση. Ὅσοσο σημαντικοὶ ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ εἶχαν παραμείνει στὰ ἐδάφη ποὺ περιήλθαν στὴ Σερβία καὶ τὴ Βουλγαρία καθὼς καὶ Βούλγαροι στὴν Ἑλλάδα. Ὁ Α' Παγκόσμιος πόλεμος καὶ ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ καὶ τὸ δραματικὸ τέλος τῆς ἐπέφεραν τεράστιες μετακινήσεις πληθυσμῶν ποὺ σταθεροποίησαν τὴν ἐθνικὴ ὁμοιογένεια τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας.

Στὴν Ἑλληνικὴ Μακεδονία οἱ κοσμογονικὲς ἐθνολογικὲς ἐξελίξεις καθιέρωσαν τὴν ἑλληνικὴ ἐθνολογικὴ ὁμοιογένεια τοῦ πληθυσμοῦ, ὅπου ὡς νησίδες μόνο πρόβαλλαν ἄλλοεθνεῖς κοινότητες. Οἱ συνθήκες τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου καὶ τῆς Λωζάννης (1923) εἶχαν θέσει τέρμα στὴν παραδοσιακὴ πολιτικὴ τῆς Μεγάλης Ἰδέας πρᾶγμα ποὺ ἐπέτρεψε στίς κατὰ καιροὺς ἑλληνικὲς κυβερνήσεις τοῦ μεσοπολέμου νὰ

στρέψουν τὴν προσοχὴ τους στὸ ἐσωτερικὸ γιὰ τὴν οἰκοδόμησι τοῦ σύγχρονου ἑλληνικοῦ κράτους.

Οἱ σλαβόφωνοι ποὺ ἐπέλεξαν νὰ παραμείνουν στὴν Ἑλλάδα ἦταν σὲ σημαντικὸ βαθμὸ Ἑλληνικῆς ἐθνικῆς συνείδησης, γεγονός ποὺ ἀνάγκασε τὴν Ἑλλάδα νὰ θεωρήσει ἐναπομεινάντες σλαβόφωνους κατοίκους, ὡς σλαβόφωνους Ἑλληνες, γεγονός ποὺ ἔγινε δεκτὸ μὲ μεγάλη ἀνακούφιση ἀπὸ τοὺς ἴδιους.

Ὁ Β' Παγκόσμιος Πόλεμος ἔδωσε τὴν εὐκαιρία

Τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. κ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΒΑΡΛΑ

στὴ Βουλγαρία νὰ ἐπιδιώξει τὴν προσάρτησι τῶν μακεδονικῶν ἐδαφῶν τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ τῆς Ἑλλάδας. Στὴ διάρκεια τῆς κατοχῆς οἱ βουλγαρικὲς ἀρχὲς ἐφάρμοσαν τὴν πολιτικὴ τοῦ βίαιου ἐκβουλγαρισμοῦ.

Ἡ πλήρης ὅμως ἐνσωμάτωσι τῆς ἀνατολικῆς Μακεδονίας στὴ Βουλγαρία ἀποτράπηκε χάρις στίς μαζικὲς κινητοποιήσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ στὴν Ἀθήνα καὶ τὰ ἄλλα κέντρα τῆς κατεχόμενης τότε Ἑλλάδας.

«Τί μὲ ἐνδιαφέρει ἂν τὰ θύματα τοῦ βουλγαρικοῦ κομιτάτου μιλοῦν ἑλληνικά, κουτσοβλάχικα, τούρκικα ἢ βουλγάρικα; Ὅ,τι μὲ ἐνδιαφέρει εἶναι πὼς ὅλοι αὐτοὶ οἱ Μακεδόνες, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ γλῶσσα τους προτιμοῦν νὰ σταυρωθοῦν ἀπὸ τοὺς κομιτατζήδες παρὰ νὰ ἀπαρνηθοῦν τὸν ἑλληνισμό τους. Οἱ ἄσμημοι αὐτοὶ ἦρωες εἶναι Ἑλληνες...», γράφει τὸ 1907 ὁ Γάλλος δημοσιογράφος Παγιαρέζ.

Καὶ ἐπειδὴ «ἠδεῖα τῶν γεγενημένων ἢ μνήμη» κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη καὶ ἡ γνώσι τῆς ἱστορίας ἀποτελεῖ προϋπόθεσι τῆς ἐθνικῆς αὐτογνωσίας κάθε λαοῦ, ἀποτελεῖ πρῶτιστο καθήκον κάθε Ἑλληνα ἢ γνώσι τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητας.

Τὸ Μακεδονικὸ Ζήτημα παρουσιάστηκε ἀρχικὰ στὰ τέλη τοῦ 19ου αἰ. ἐξαιτίας τῶν ἐπεκτατικῶν βλέψεων τῶν Βουλγάρων. Μετὰ τὴν ἀνεξαρτητοποίησι τους ἀπὸ τὴν ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία καὶ προκειμένου νὰ ἐπεκτείνουν τὸ κράτος τους, προέβησαν ἐδαφικὲς διεκδικήσεις πάνω στὴ Μακεδονία. Παράλληλα καὶ οἱ Σέρβοι προσπάθησαν νὰ προσεταιρισθοῦν τοὺς σλαβόφωνους κατοίκους τῆς ΒΔ Μακεδονίας. Οἱ βουλγαρικὲς καὶ γιουγκοσλαβικὲς ἐπιδιώξεις συνεχίζονται σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ 20ου αἰ. μὲ ποικίλες μορφές.

Τὸ θέμα ἐντάθηκε μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον, ὅταν ἡ γιουγκοσλαβικὴ ἡγεσία τοῦ Τίτο ἀντιμετώ-

---

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 495 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

Οἱ κατακτήσεις καὶ τὰ ἐπιτεύγματα στὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας δὲν γίνονται μόνο ἀπὸ τὴν διοίκησι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν εὐσεβῆ λαό, ποὺ γνωρίζει νὰ θυσιάζεται γι' Αὐτήν. Στους μεγάλους δωρητὲς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ραδιοφωνίας καπετὰν Νικόλα Φράγκο καὶ Θεόδωρο Μουστόγιαννη συνεχῶς προστίθενται κι ἄλλοι, χάρις στοὺς ὁποίους ἐπεκτείνεται καὶ βελτιώνεται ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἢ ἄλλη φωνὴ στὰ F.M. Ἡ βασικὴ ἀρχὴ τῶν Μ.Μ.Ε. «ἀπὸ τὴν κοινωνία γιὰ τὴν κοινωνία» βρίσκει πλήρη ἐφαρμογὴ καὶ ἐκφρασί τῆς στὴν Ἐκκλησία, «ἀπὸ τὸ λαὸ γιὰ τὸ λαό». Ἡ νέα τάξι πραγμάτων ποὺ ἔχει προγραμματισθεῖ ἀπὸ ἐκεῖνους ποὺ ρυθμίζουν τὴ ζωὴ τῶν κοινωνιῶν θὰ μᾶς φέρει ἀντιμέτωπους μὲ πολλοὺς καὶ γιὰ πολλὰ. Ἐπιβάλλεται συσπείρωσι ὅλων μας γύρω ἀπὸ τὴ Μητέρα Ἐκκλησία καὶ συλλειτουργία ὅλων τῶν δυνάμεων μας γιὰ τὴ δικὴ τῆς δόξι. Ἡ Ραδιοφωνία καὶ ἡ Τηλεόρασι μᾶς προσφέρονται ὡς νέες δυνατότητες ἐκκλησιαστικῆς ἐπικοινωνίας, τίς ὁποῖες πρέπει νὰ προλάβουμε καὶ νὰ μεταμορφώσουμε μὲ τὸν πλοῦτο τῆς θείας γνώσεως καὶ τῶν χαρισμάτων τοῦ ἀγίου Πνεύματος.

Ἡ Ἐκκλησία πάντα ἦταν καὶ θὰ εἶναι στὸ κέντρο τῆς ζωῆς σύγχρονη, δυναμικὴ, γνήσια καὶ προοδευτικὴ. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ραδιοφωνία - Τηλεόρασι μπορεῖ νὰ ὀδηγήσει τὸ σύγχρονον ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ἀλλοτρίωσι στὴν ἐλευθερία.

πιξε τὰ προβλήματα ὀργάνωσης τοῦ Κράτους σὲ ὁμόσπονδη βάση λόγω καὶ τῶν φιλοβουλγαρικῶν τάσεων ἐνὸς μέρους τοῦ πληθυσμοῦ. Γιὰ νὰ ξεπεράσει τὰ παραπάνω προβλήματα στὸ νότιο τμήμα τῆς χώρας, ὁ (Κροάτης) Τίτο κατασκεύασε τὴ σλαβική «Μακεδονική ἐθνότητα», ἡ ὁποία ἀπέκτησε δική της (τεχνητὴ) γλῶσσα, ἱστορία, ἐκκλησία καὶ ἐθνικὰ ὀράματα!... Ἔτσι τὸ 1944 ἰδρύθηκε ἡ «Σοσιαλιστικὴ Δημοκρατία τῆς Μακεδονίας» μὲ πρωτεύουσα τὰ Σκόπια.

Ἀπὸ τότε ἡ πολιτικὴ ἡγεσία τῶν Σκοπίων, μὲ τὴν ἀνοχή τῆς γιουγκοσλαβικῆς κυβέρνησης, προπαγάνδιζε τὴν ἰδρυση ἀνεξαρτήτου κράτους τῆς «Μακεδονίας» στὸ ὁποῖο θὰ περιλαμβάνονται ἐδάφη τῆς ἑλληνικῆς, γιουγκοσλαβικῆς καὶ βουλγαρικῆς Μακεδονίας. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ παραποιεῖ τὴν ἱστορία τῆς Μακεδονίας καὶ ἀμφισβητεῖ τὴν ἑλληνικότητά της.

Σήμερα μὲ τὸν ὄρο «Μακεδονικὸ Ζήτημα» ἐνοούμε τὸ σύνολο τῶν προβλημάτων πού ἔχουν προκληθεῖ ἀπὸ τὴν κατασκευὴ τῆς «Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τῆς Μακεδονίας» καὶ τῶν διεκδικήσεών της ἀπὸ τὰ γειτονικά κράτη.

Ἡ τριγωνικὴ διαμάχη σχετικὰ μὲ τὸ ἱστορικὸ παρελθὸν τῆς Μακεδονίας καὶ ἡ ἐπίδρασή της στὴ διαμόρφωση ἐθνικῆς ταυτότητας, ἔχει μεταφερθεῖ καὶ στὸ ἐξωτερικὸ καὶ ἰδιαιτέρως σὲ χώρες πού ὑπάρχουν συμπαγεῖς κοινότητες μεταναστῶν ἀπὸ τὴ Μακεδονία, καὶ συγκεκριμένα σὲ χώρες ὅπως οἱ ΗΠΑ, ὁ Καναδὰς καὶ ἡ Αὐστραλία. Στὶς χώρες αὐτὲς ἔχουν μεταναστεύσει ἀπὸ τὴ Μακεδονία ἄτομα τόσο πρὶν ὅσο καὶ μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμο. Σὲ σημαντικὸ βαθμὸ τὰ ἄτομα αὐτὰ ἦταν φορεῖς ποικίλων ἐθνικῶν προσανατολισμῶν, τοὺς ὁποίους οἱ ἴδιοι ἢ οἱ οἰκογένειές τους εἶχαν διαμορφώσει σὲ ὀρισμένες ἱστορικὲς περιόδους.

Ἐδῶ καὶ δύο δεκαετίες περίπου, ὁ Καναδὰς καὶ ἡ Αὐστραλία υἱοθέτησαν μιὰ νέα πολιτικὴ πολιτιστικοῦ πλουραλισμοῦ. Ἀνάλογες τάσεις διαγράφονται καὶ στὶς Ἡνωμένες Πολιτείες. Οἱ ἐξελίξεις αὐτὲς ἔδωσαν τὴ δυνατότητα στὶς διάφορες ἐθνικὲς ομάδες τῶν κρατῶν αὐτῶν νὰ ἐπιδοθοῦν μὲ ἰδιαίτερη φροντίδα στὴν προβολὴ τῶν πολιτιστικῶν ἰδιαιτεροτήτων τους, στὶς ὁποῖες περιλαμβάνεται ὅπωςδήποτε καὶ ἡ ἱστορικὴ κληρονομιά τους. Οἱ σλαβομακεδόνας, πού προέρχονταν κυρίως ἀπὸ τὴ γιουγκοσλαβικὴ Μακεδονία, ἀκολουθώντας τὴν ἐπίσημη γραμμὴ, ἐπιδόθηκαν σὲ μιὰ προσπάθεια διάδοσης τοῦ δόγματος τῆς νέας ἐθνότητας, ἡ ὁποία, ὡς τὸ Β' Παγκόσμιον Πόλεμο, ἦταν παντελῶς ἄγνωστη στὶς ὑπερπόντιες μεταναστευτικὲς χώρες. Ἀπὸ τὴν ἄλλη ὅμως πλευρά, μετανάστες σλαβόφωνης προέλευσης ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ

Μακεδονία, ἡ ἀπόγονοι μεταναστῶν, κινούμενοι ἀπὸ ἓνα εἶδος ρομαντικοῦ νεοεθνικισμοῦ, δὲν φάνηκαν διατεθειμένοι νὰ υἱοθετήσουν τυφλὰ τὸ δόγμα τῆς «μακεδονικῆς ἐθνογένεσης», ὅπως αὐτὴ εἶχε ἀναπτυχθεῖ στὰ Σκόπια. Ἰδιαιτέρως ἐπέδειξαν μεγάλη εὐαισθησία καὶ ἀντίδραση σὲ θεωρίες πού κατὰ ἄμεσο ἢ ἔμμεσο τρόπο ἔτειναν νὰ τοὺς ἀποκόψουν ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ κληρονομιά τῆς ἀρχαίας Μακεδονίας καὶ τῶν βασιλείων τῆς Φιλίππου καὶ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἀντίθετα, μὲ κάθε τρόπο προσπαθοῦσαν νὰ προβάλουν μὲ ὑπερηφάνεια τὴν καταγωγή τους ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας βασιλεῖς, τοὺς ὁποίους ὅμως ἀπογύμνωσαν ἀπὸ κάθε ἑλληνικὸ στοιχείο. Ἔτσι ἔκανε τὴν ἐμφάνισή του ἓνα νέο ἀλλόκοτο ἐθνικὸ σχῆμα, μὲ τὴν ἀπίθανη πρόσμειξη τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μακεδονικῆς καὶ μεσαιωνικῆς σλαβικῆς κληρονομιάς. Μὲ σχετικὸ κίνδυνο γελοιοποίησης, τὸ σχῆμα αὐτὸ θὰ μπορούσε νὰ ἀποκληθεῖ «καναδομακεδονικὴ» ἐθνότητα, «αὐστραλομακεδονικὴ», καὶ οὕτω καθεξῆς.

Νὰ διαλύσουμε, ἐπ' εὐκαιρία, καὶ ἓναν ἄλλο μῦθο, στὸν ὁποῖο κατὰ καιροὺς ἡ ἑλληνικὴ διπλωματία καὶ οἱ ἑλληνικὲς κυβερνήσεις εἶχαν ἐπίσης παγιδευθεῖ, τὸ μῦθο τῆς διαφορᾶς Βελιγραδίου καὶ Σκοπίων. Δὲν ὑπάρχει καμιὰ διαφορὰ. Ἀνάμεσα στὸ Βελιγράδι καὶ τὰ Σκόπια ὑφίστανται διαφορὲς ὕφους καὶ λόγου, ἀλλὰ οὐσιαστικὴ διαφορὰ πολιτικῆς δὲν ὑπάρχει. Δὲ χρειάζεται νὰ πῶ, νὰ ἐξηγήσω τί σημαίνει «νὰ κάνουμε ὅ,τι κάνουν». Ἔχουμε ἓνα σκέλος διαφώτισης, πράγματι. Τὸ γεγονός ὅτι ἓνα κρατίδιο ὀνομάζεται Μακεδονία, παγιδεύει τὴν κοινὴ γνώμη. Ἡ κοινὴ γνώμη δὲν ἀκούει περὶ Μακεδονίας στὴν Ἑλλάδα, ἐκτὸς ἀπὸ κείνους πού ἔχουν ἀπ' τὴν ἐγκύκλια μάθησή τους κάποια πληροφορία ἱστορικὴ ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ μυθολογία πού διδάσκονται, ἐνδεχομένως, ὅτι ὑπάρχει ἑλληνικὴ Μακεδονία. Ἀπ' τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο ἴσως κάτι. Ἀλλιῶς δὲν πληροφοροῦνται περὶ Μακεδονίας τίποτα. Ἐνῶ ἀκοῦν συχνὰ γιὰ τὸ κράτος Μακεδονία τῶν Σκοπίων. Καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ, ὅπως εἶχα καὶ ἄλλοτε τὴν εὐκαιρία νὰ πῶ, ἓνα ἰσχυρότατο ὄπλο γιὰ τὰ Σκόπια. Πράγμα πού δημιουργεῖ γιὰ μᾶς πολὺ μεγαλύτερες ὑποχρεώσεις στὴν ἐξουδετέρωση τῆς προπαγάνδας. Σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τὶς χώρες πού ζοῦν Ἕλληνες προερχόμενοι ἀπὸ τὴν Μακεδονία καὶ Γιουγκοσλαβία, ἡ δουλειὰ εἶναι μία: Νὰ κινητοποιηθεῖ ἡ Ὁμογένεια. Καὶ ἡ Ὁμογένεια θὰ δράσει ὅπως δρῶν αὐτοί. Νὰ πάει ἀπὸ πολιτικὸ γραφεῖο σὲ πολιτικὸ γραφεῖο. Ἀπὸ ὑπουργὸ σὲ βουλευτὴ. Ἀπὸ βουλευτὴ σὲ ραδιοφωνικὸ σταθμὸ, σὲ τηλεόραση. Νὰ ἀντιδράσει, ὅταν τὸ ραδιόφωνο ἢ ἡ τηλεόραση ἐμφανίζει κάτι πού ἐκφράζει τὶς ἀπόψεις τῆς ἄλλης πλευ-

ρᾶς μὲ τρόπο ἀνθελληνικό. Αυτό είναι μιὰ δουλειὰ πὺν πρέπει νὰ γίνεϊ πρωτίστως ἀπὸ τὴν Ὁμογένεια.

Μὲ τὴν Κροατία καὶ τὴ Σλοβενία στὰ βόρεια συν-ορὰ τῆς, ἢ Σερβία – πὺν εἶναι καὶ ἡ πὺν καθυστερη-μένη οἰκονομικὰ – χρειάζεται πρόσβαση πρὸς τὴ Θεσσαλονίκη γιὰ νὰ ἀναπτύξει τὶς οἰκονομικὲς τῆς σχέσεις. Ἐνδεχόμενη ὁμως ἀνεξαρτητοποίηση τῆς Δημοκρατίας τῶν Σκοπίων σημαίνει ὅτι ἡ πρόσβαση τῶν Σέρβων πρὸς τὴ Θεσσαλονίκη θὰ ἐξαρτάται ἀπὸ τὶς σχέσεις μὲ τὰ Σκόπια. Καὶ γιὰ τὴν ἑλληνικὴ πλευρὰ αὐτὸ θὰ ἐσήμαινε ὅτι, ἀργὰ ἢ γρήγορα, καὶ μᾶλλον γρήγορα, ἢ Σερβία θὰ ὑποχρεωνόταν νὰ ἐνστερνισθεῖ καὶ νὰ ὑποστηρίξει τὶς ἐπεκτατικὲς διαθέσεις τῶν Σκοπιανῶν εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος.

Ἄκομη σπουδαιότερος εἶναι ὁ πολιτικὸς ρόλος πὺν μποροῦν νὰ διαδραματίσουν τὰ Σκόπια. Μὲ σημαντικὴ μουσουλμανικὴ καὶ ἀλβανικὴ μειονότητα στὸ ἔδαφός τους, θὰ μποροῦσαν – καὶ αὐτὸ ἀνησυχεῖ ἰδιαίτερα τοὺς Σέρβους – νὰ ἀναλάβουν οἱ Σκοπιανοὶ τὸ ρόλο τοῦ ὑπερασπιστῆ τῆς μουσουλμανο-σλαβικῆς μειονότητας (1,5 ἑκατ. περίπου) τοῦ Κοσσυφοπεδίου – τῆς ἀχιλλεῖου πέτρας τῆς Σερβίας. Νὰ ὑποκαταστήσουν, δηλαδή, τὴν Ἀλβανία, πὺν ἀντιμετωπίζονται πιεστικὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα δὲν ἀποτολμᾶ, ἐπὶ τοῦ παρόντος, νὰ συγκροσθεῖ μὲ τοὺς Σέρβους.

Ἡ Ἑλλάδα δὲν ἔχει ἔδαφικὲς διεκδικήσεις σὲ βάρος γειτονικῶν ἐπικρατειῶν. Θεωρεῖ ὅτι τὰ σύνορα πὺν ἔχουν καθιερωθεῖ μὲ διεθνεῖς συνθήκες καὶ ἔχουν ἐπικυρωθεῖ μὲ τὴν Τελικὴ Πράξη τοῦ Ἐλσίνκι εἶναι ἀπαραβίαστα. Σ' ὅτι ἀφορᾶ τὴν Ἑλληνικὴ Μακεδονία, ἢ ἔθνολογικὴ ὁμοιογένεια τῆς περιοχῆς τὴν καθιστᾶ ἀπρόσβλητη ἀπὸ ποικίλες διεκδικήσεις πὺν προβάλλονταν στὸ παρελθὸν μὲ τὴν ἀφορημὴ μειονοτικῶν αἰτημάτων.

Γιὰ τὴ γιουγκοσλαβο-βουλγαρικὴ διένεξη εἶναι φυσικὸ νὰ θεωρεῖ ὅτι ἡ ὑπαρξὴ αὐτοῦ τοῦ προβλήματος μακροπρόθεσμα δυνατὸν νὰ ἐγκυμονεῖ κινδύνους οἱ ὅποιοι μποροῦν νὰ ἐμπλέξουν τὴν εὐαίσθητη περιοχὴ τῆς Βαλκανικῆς σὲ νέες περιπέτειες. Γι' αὐτὸ προσβλέπει θετικὰ σὲ κάθε προσπάθεια ἢ ὅποια τείνει νὰ ἐκτονώσει τὴν ἄλλοτε ἔντονη αὐτὴ διαμάχη. Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο χαιρετίζει ὡς θετικὴ τὴ βουλγαρικὴ πολιτικὴ ἔναντι τῆς χώρας μας, τὴν ὅποια ἄλλωστε διαδοχικὲς ἑλληνικὲς κυβερνήσεις τὴν ἔχουν ἀνταποδώσει μὲ τὸν ἴδιο θετικὸ τρόπο...

Τὸ Μακεδονικὸ πρόβλημα ἔγκειται ὄχι στὸ ἂν ἢ Ἑλλάδα ἀναγνωρίζεϊ ἢ δὲν ἀναγνωρίζεϊ ἕνα νέο ἔθνος πὺν κατασκευάστηκε, ἢ τὴ γλώσσα πὺν ὁμιλεῖ αὐτὸ τὸ ἔθνος καὶ τὴ λογοτεχνία πὺν δημιουργεῖ, ἀλ-

λὰ στὸ ὄνομα πὺν χρησιμοποίησε τὸ ἔθνος αὐτὸ γιὰ νὰ αὐτοπροσδιορισεῖ. Ὅπως ἀναφέρθηκε καὶ προηγουμένως, τὸ μακεδονικὸ ὄνομα – ἕνα ἀρχαῖο ἑλληνικὸ ὄνομα – ὡς γεωγραφικὸ χρησιμοποιεῖται ἀκόμα στὴν Ἑλλάδα γιὰ νὰ προσδιορίζει τοὺς κατοίκους τῆς γεωγραφικῆς περιοχῆς τῆς ἑλληνικῆς Μακεδονίας. Τυχὸν καθιέρωση τῆς μονοπώλησης αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος ἀπὸ τοὺς σκοπιανούς θὰ προκαλέσει τεράστια σύγχυση στὴν Ἑλλάδα ἀλλὰ καὶ στὸ ἐξωτερικὸ γιὰ τοὺς Ἑλληνες Μακεδόνες πὺν χρησιμοποιοῦν τὸ ὄνομα μὲ τὴ γεωγραφικὴ του ἔννοια. Βέβαια, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν πρακτικὴ τῆς πλευρᾶς, ἢ διαμάχη γύρω ἀπὸ τὸ ὄνομα ἔχει ἔντονα καὶ τὸ στοιχεῖο τῆς πολιτισμικῆς κληρονομιάς τοῦ ὀνόματος τὴν ὅποια οἱ Ἑλληνες δὲν εἶναι διατεθειμένοι νὰ δεχθοῦν νὰ τὴν ἐκλειστηριάσουν. Ἐπακόλουθα, τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι ἢ μὴ ἀναγνώριση ἑνὸς ἔθνους, ἀλλὰ ἢ ἐγκατάλειψη τῆς μονοπώλησης τοῦ ὀνόματος ἀπὸ τοὺς σφετεριστές του.

Ἀπὸ ἑλληνικῆς πλευρᾶς ἔχουν διατυπωθεῖ διάφορες θέσεις πάνω στὸ ζήτημα αὐτὸ. Ἡ πὺν παραδοσιακὴ τονίζει ὅτι οἱ μόνον πραγματικοὶ Μακεδόνες εἶναι οἱ Ἑλληνες κάτοικοι τῆς Μακεδονίας καὶ οἱ μόνον πὺν δικαιωματικὰ μποροῦν νὰ χρησιμοποιοῦν τὸ ὄνομα αὐτὸ. Ἡ ἄποψη αὐτὴ στηρίζεται σὲ ἰσχυρὲς ἱστορικὲς βάσεις. Ὅστόσο, τὸ πολιτικὸ πρόβλημα πὺν ἔχει δημιουργηθεῖ, ἰδίως μετὰ τὸ 1944, ἔχει ὀδηγήσει καὶ σὲ ἄλλες σκέψεις. Ὅρισμένοι προτείνουν ὅτι οἱ διάφοροι Μακεδόνες, δηλαδή οἱ διάφορες ἔθνικες ὀμάδες πὺν κατοικοῦν στὸν εὐρύτερο μακεδονικὸ χωρὸ, θὰ πρέπει νὰ προσδιορίζονται σαφέστερα – καὶ ἰδίως ὅταν βρίσκονται στὸ ἐξωτερικὸ – ὡς Σλάβοι ἢ Γιουγκοσλάβοι Μακεδόνες, Ἑλληνες Μακεδόνες ἢ Βούλγαροι Μακεδόνες.

Ἡ Ἑλλάδα ἀμήχανη παρατηρεῖ μακρόθεν τὰ γινόμενα. Τί ἔπρεπε νὰ εἶχε κάνει; Τὰ πάντα. Στὶς ἄμεσες πρωτοβουλίες τῆς νομίζω πρέπει νὰ εἶναι καὶ οἱ ἀκόλουθες:

ΠΡΩΤΟΝ: Ἐνημέρωση ὄλων τῶν ξένων κυβερνήσεων ὅτι ἐνδεχόμενη ἀναγνώριση κράτους μὲ τὸ ὄνομα Μακεδονία ἀποτελεῖ ἀνθελληνικὴ ἐνέργεια.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ: Ἐνεργὸ ἀξίωση ἀπέναντι τῶν κυβερνήσεων μὲ τὶς ὅποιες ἢ χώρα μας βρίσκεται σὲ διμερεῖς ἢ πολυμερεῖς συμφωνίες πὺν παρέχουν ἀμοιβαῖες ἐγγυήσεις ἀσφάλειας (π.χ. ΗΠΑ, ΝΑΤΟ καὶ ΕΟΚ) νὰ ἀπόσχουν ἀπὸ κάθε πράξη ἀναγνώρισης. Γιὰ διαφορετικὸς λόγους ἀνάλογη ἀπαίτηση νὰ προβληθεῖ ἔναντι τῶν χωρῶν πὺν ἔχουν ὑπογράψει τὴ συμφωνία τῆς ΔΑΣΕ.

(Συνεχίζεται)

Στή διάρκεια σεμνής τελετής**ΤΙΜΗΘΗΚΕ Ο ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΔΡΑΜΑΣ κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ**Άπό τή Νομαρχία και τόν Δήμο Δράμας

Στήν επίβλητική αίθουσα τελετών τού Διοικητηρίου Δράμας, ή Νομαρχία και ό Δήμος Δράμας τίμησαν τόν Σεβ. Μητροπολίτη κ. Διονύσιο «για τήν ανακηρυγή του ως διδάκτορας τής Θεολογικής Σχολής τού Άριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης», όπως σημειώνεται και στή σχετική πρόσκλησή τους. Τήν εκδήλωση λάμπρυναν με τήν παρουσία τους ό ύφυπουργός Βιομηχανίας, Ένέργειας και Τεχνολογίας κ. Θ. Δαμιανός, ό Νομάρχης κ. Εύθ. Μαύ-

Ακολούθησαν οι θερμές προσφωνήσεις - χαιρετισμοί τού κ. Μαργαρίτη Τζήμα, Δημάρχου Δράμας, τού κ. Θεοδ. Δαμιανού, ύφυπουργού Βιομηχανίας, Ένέργειας και Τεχνολογίας, τών βουλευτών Δράμας κ.κ. Εύστ. Σαραφοπούλου, Κων. Γουνατίδη και τού πολιτευτού κ. Στ. Παπαδοπούλου, τού εκπροσώπου τού ύπουργείου Πολιτισμού και τού Καθηγητού π. Θεοδώρου Ζήση, εκπροσώπου τού Παν/μίου Θεσσαλονίκης, ό οποίος σημείωσε χαρακτηριστικά, ότι ή Θεολογική Σχολή, κατά τήν πενηνταετία λειτουργίας της (1942-1992) «εύκλεις παρήγαγε καρπούς: επισκόπους 15 περίπου, εκατοντάδας ιερέων, χιλιάδας θεολόγων και εκπαιδευτικών και ανάμεσα σ' αυτούς ό εύκλεέστερος, πρώτος επίσκοπος και διδάκτωρ, ό Μητροπολίτης Δράμας κ. Διονύσιος».

Τού κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Π. ΛΕΚΚΟΥ

Δ/ντoυ Έκδόσεων τής Άποστολικής Διακονίας

ρος, οι βουλευτές κ.κ. Ε. Σαραφόπουλος και Κ. Γουνατίδης, ό στρατηγός - διοικητής τής 11ης Μ.Π. κ. Π. Πουλάκος, ό επιθεωρητής τής Έλληνικής Άστυνομίας Άνατ. Μακεδονίας - Θράκης κ. Γιαρμίδας, οι Δήμαρχοι Δράμας κ. Μ. Τζήμας, Προσοτσάνης κ. Κ. Ράγιας, Νευροκοπίου κ. Μ. Μαυρίδης και Δοξάτου κ. Στ. Δαϊλάκης, ό άνώτερος Στρατ. Διοικητής Φρουράς Δράμας κ. Στ. Παπαδόπουλος, Άστυν. Διευθυντής Δράμας κ. Καρανίκας, ό διοικητής Πυροβολικού τής 11ης Μ.Π., ό διευθυντής τής Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Δράμας κ. Κ. Παπαδόπουλος, ό πολιτευτής τής Ν.Δ. κ. Στ. Παπαδόπουλος, πολλοί πρόεδροι Κοινοτήτων και εκλεκτά μέλη τής κοινωνίας τής πόλεως και τού Νομού Δράμας.

Τήν εκδήλωση, που πραγματοποιήθηκε στις 3 Ίουλίου 1993, πλαισίωσε ή Βυζαντινή Χορωδία ύπαλλήλων τού Ύπουργείου Πολιτισμού με χοράρχη τόν κ. Έλ. Γεωργιάδη.

Στήν άρχή ό κ. Βασ. Άρβανιτίδης, διευθυντής τής Νομαρχίας, έκανε σύντομη προσφώνηση - εισήγηση, για νά ανέβει κατόπιν στο βήμα ό Νομάρχης κ. Εύθύμιος Μαύρος, ό οποίος μεταξυ άλλων χαρακτήρισε τόν Σεβ. Δράμας ως ένα εκ τών πλέον «διδασκικών και πνευματικών Έπισκόπων», «σεμνόν και εύπρεπή κληρικόν τής Έλλαδικής Έκκλησίας», «άθόρυβον έργατην τής Έκκλησίας και τής κοινωνίας» και εύχήθηκε μακροήμερευσή του στόν αγιώτατο θρόνο τής Ί. Μητροπόλεως Δράμας.

Στή διάρκεια τής εκδηλώσεως στόν τιμώμενο ό Νομάρχης επέδωσε ειδική πλακέτα και δίπλωμα «για τήν μακρόχρονη και επίζηλη διακονία του στήν προαγωγή τών θεολογικών γραμμάτων», ενώ ανάλογα διπλώματα και πλακέτες επέδωσαν ή «Άκαδημία Μεσογείου», με τόν εκπρόσωπό της κ. Χ. Γκητάκο και ή ΧΙ Μεραρχία Πεζικού.

Τήν εκδήλωση έκλεισε ό Σεβ. Μητροπολίτης Δράμας κ. Διονύσιος, ό οποίος είπε τά έξης:

“Όταν πριν δύο χρόνια (19 Μαΐου 1991), με πρωτοβουλία τού εύγενικού και δραστήριου Δημάρχου τής πόλεώς μας, άξιοτίμου κ. Μαργαρίτη Τζήμα και τού Δημοτικού Συμβουλίου, είχαν οργανωθεί εκδηλώσεις, για νά τιμηθεί ή είκοσιπενταετία τής επισκοπικής ζωής και δράσεώς μου (1965-1990), είχα επισημάνει, στή σύντομη αντίφώνησή μου στό Μητροπολιτικό Ναό, ότι οι εκδηλώσεις εκείνες — εκτός τών άλλων — προανήγγειλαν τόν μέλλον: «με τήν έννοια ότι άνα νέωναν τις επισκοπικές ύποσχέσεις τού ένθρονιστηρίου μου λόγου, νά είμαι “έτοιμος εις μάστιγας, πρόθυμος εις θυσίαν, ύπήκοος άχρι θανάτου” και πώς με έδέσμευαν νά επαναλάβω ότι διαπομαίνω τήν Ίεράν Μητρόπολιν Δράμας, με τήν χάρη τού Κυρίου, “ούχι ίνα ζητήσω τι δι' έαυτόν, άλλ' έπιποθών τήν ύμετέραν προκοπήν,

τὴν ὑμετέραν οἰκοδομὴν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ τελείωσιν».

Ἐχω τὴ μαρτυρία τῆς συνειδήσεώς μου, ὅτι παρὰ τὶς δυσκολίες καὶ τὰ προβλήματα, τὰ ὁ-

Ὁ Σεβ. κ. Διονύσιος ἐπὶ τοῦ βήματος.

ποῖα εἶναι φυσικὸ νὰ συνυπάρχουν, συνέχισα τὸ ἔργο μου ὡς Ἐπισκόπου: τὸ ἀγιαστικὸ - λειτουργικὸ, τὸ ποιμαντικὸ, τὸ διοικητικὸ.

Παράλληλα ὅμως δὲν ἔκρυψα τὸ μικρὸ τάλαντο ποῦ μοῦ ἐμπιστεύθηκε ὁ οὐράνιος Δομῆτωρ τῆς Ἐκκλησίας, αὐτὸ τῆς συγγραφῆς. Γιατὶ πιστεύω ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ στηρίζεται τὸ πλῆρωμα τῆς Ἐκκλησίας μὲ ὅλα τὰ πρόσφορα μέσα: Μὲ τὸ λόγο - προφορικὸ καὶ γραπτὸ -, μὲ τὸ παράδειγμα, μὲ τὴν προσευχὴ. Ἔτσι, λοιπόν, διέθεσα ἀρκετὸ ἀπὸ τὸν χρόνο τῆς ἀναπαύσεώς μου γιὰ νὰ μελετήσω, νὰ ἐρευνήσω πηγές, νὰ κατατάξω, νὰ ἀξιολογήσω, νὰ συγγράψω καὶ νὰ ὑποβάλω στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἐπιστημονικὴ διατριβὴ μὲ θέμα:

**«Ο ΑΓΙΟΣ ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΚΑΙ Η ΔΥΣΗ.**

Ἡ λατινικὴ Ἐκκλησία καὶ οἱ καινοτομίες τῆς».

Ἡ μελέτη ἀπαρτίζεται ἀπὸ 163 σελίδες καὶ, ὅπως γνωρίζετε, ἐγκρίθηκε ὁμόφωνα ἀπὸ τὸ Τμήμα Ποιμαντικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, βαθμολογήθηκε μὲ «ἄριστα» καὶ μοῦ ἀπονειμή-

θηκε (στὸν πρῶτο Ἐπίσκοπο - ἀπόφοιτο τῆς Σχολῆς) ὁ τίτλος τοῦ Διδάκτορος Θεολογίας.

Ἐκφράζοντας τὴ χαρὰ τους ἡ Νομαρχία Δράμας καὶ τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο τῆς πόλεώς μας, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν ἀγαπητὸ μου κ. Δήμαρχο, τιμᾶ σήμερα τὸ γεγονός τοῦτο. Δέχομαι μὲ εὐγνωμοσύνη τὴν τιμὴ, πιστεύοντας ὅτι αὐτὴ ἀντανακλᾷ σὲ ὅλους τοὺς δημότες τῆς Δράμας καὶ τοὺς χριστιανοὺς τῆς Μητροπόλεώς μας.

Ἐπισημῶς μοῦ ζητήθηκε νὰ εἶμαι ὁ βασικὸς ὁμιλητὴς στὴ σημερινὴ ἐκδήλωση. Τὸ πράττω εὐχαρίστως. Γιατὶ τὴ θεωρῶ ἄριστη εὐκαιρία, προκειμένου νὰ σᾶς μεταφέρω, μὲ συντομία, τὰ σημαντικότερα σημεῖα τῆς διδακτορικῆς μου διατριβῆς. Ἐχω τὴν πεποίθηση, ὅτι ἡ κρίσιμότητα τῶν καιρῶν, ἐπιβάλλει νὰ εἴμαστε ἐνημερωμένοι καὶ σὲ θέματα Πίστεως, τὰ ὁποῖα στὴν περιοχὴ τῶν Βαλκανίων δέχονται ἀνέκαθεν ἐπίδραση ἀπὸ τὶς ἐπεκτατικὲς βλέψεις τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας, ἐπηρεάζοντας καὶ τὰ ἔθνη καὶ θέματα. Μὲ ὀδηγὸ μας, λοιπόν, τὸν Ἅγιο Συμεῶν, ἀρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης, θὰ ἀναφερθῶ σ' αὐτά.

Ἡ μεγάλη μορφή τοῦ Συμεῶν - ποῦ ἐπίσημα κατετάγη στὸ ἑορτολόγιο τῆς Ἐκκλησίας μας τὸ 1981 - παρουσιάζει ἐξαιρετικὴ σπουδαιότητα, γιατί δείχνει πῶς ἔβλεπε τὶς θεολογικὲς καὶ ἐκκλησιολογικὲς διαφορὲς τῆς λατινικῆς ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, στὴ διάρκεια τῆς τελευταίας περιόδου τοῦ Βυζαντίου. Οἱ ἀπόψεις ποῦ ὑπάρχουν στὰ συγγράμματά του δείχνουν ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ τὴ διατήρηση τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως στὴν Ἀνατολή, ἀλλὰ καὶ τὶς πραγματικὰ τρομακτικὲς ἀλλοιώσεις, προσθήκες καὶ ἀλλαγές ποῦ ἔγιναν στὴν παπικὴ Δύση, παραμορφώνοντας τὴν ἀληθινὴ μορφή τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴ διδασκαλία καὶ τὴ ζωὴ.

Ὅλοι οἱ μεγάλοι ἅγιοι καὶ πατέρες τῆς ἐποχῆς μετὰ τὸ Σχίσμα (1054), ἀφιέρωσαν σημαντικὸ μέρος τῆς συγγραφικῆς δραστηριότητός τους στὴν ἀπόκρουση τῶν λατινικῶν καινοτομιῶν. Πολλοί, μάλιστα, ταλαιπωρήθηκαν καὶ διώχθηκαν ἀπὸ λατινόφρονες βασιλεῖς ἢ καὶ πατριάρχες. Ὁ ἅγιος Συμεῶν Θεσσαλονίκης, ζώντας σὲ μιὰ ἐποχὴ ἔντονης ἀντιπαράθεσης μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, ἔχει ἀσχοληθεῖ πολὺ μὲ τὶς παπικὲς καινοτομίες. Ὅχι μόνο γιὰ λόγους θεολογικούς, ἀλλὰ καὶ ἔθνικους θὰ λέγαμε σήμερα. Διότι, ὡς ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης ἀντιμετώπιζε συγκεκριμένα προβλήματα: Μετὰ τὴν παράδοση τῆς μακεδονικῆς πρωτεύουσας, τὸ 1423, στοὺς Βενετούς, πιεζόταν νὰ δεχθεῖ τὴν ὑ-

Ἡ τοπικὴ πολιτικὴ Ἡγεσία (α' σειρά) παρακολουθεῖ τὴν ὁμιλία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δράμας κ. Διονυσίου.

παγωγή τῆς Θεσσαλονίκης στὴ δικαιοδοσία τοῦ πάπα, ὥστε ν' ἀποφευχθεῖ – ὅπως νόμιζαν τότε πολλοί – ἡ κατάκτησή της ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἐτσι, ἀναπόφευκτα, ἀνέλαβε νὰ διαφωτίζει τὸ ποιμνίό του γιὰ τὸ ποιοὶ ἦταν οἱ Λατῖνοι / παπικοὶ καὶ οἱ καινοτομίες τους. Ἄς τὶς δοῦμε, τώρα, κι ἐμεῖς:

1. **Ἡ ἐκπόρευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (filio-que).** Κατὰ τὴν ἐκτίμηση τῶν Ὁρθοδόξων, ἡ σοβαρότερη καινοτομία τῶν παπικῶν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ πρωτεῖο, εἶναι ἡ διδασκαλία τους γιὰ τὸ filio-que, τὴν ἐκπόρευση δηλαδὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ», σὲ ἀντίθεση πρὸς τὴν πίστη τῆς ἀδιαίρετης Ἐκκλησίας, πού διακηρύχθηκε σὲ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, ὅτι τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἐκπορεύεται «ἐκ τοῦ Πατρὸς», ὅπως βεβαιώθηκε καὶ ἀπὸ τὸν Ἴδιο τὸν Ἰησοῦ Χριστό: «(τὸ Ἅγιον Πνεῦμα) ὁ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται».

2. **Τὸ πρωτεῖο τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης** γίνεται δεκτὸ ἀπὸ τὸν ἅγιο Συμεών, ὄχι ὅμως μὲ τὴν ἔννοια πού τοῦ προσδίδουν οἱ παπικοί. Δὲν ἀμφισβητεῖ τὴ σχέση Ρώμης καὶ Ἀποστόλου Πέτρου. Ὁ Ρώμης εἶναι διάδοχος τοῦ Πέτρου. Ἡ

διατήρηση ὅμως αὐτῆς τῆς διαδοχῆς καὶ τῆς σχέσεως δὲν εἶναι κάτι ἐξωτερικό. Συνδέεται μὲ τὴν πίστη τοῦ Πέτρου καὶ τὴ στάση καὶ συμπεριφορὰ του ἀπέναντι στοὺς ἄλλους Ἀποστόλους, καθὼς καὶ μὲ τὴν ταπείνωση καὶ μετάνοιά του σὲ περιπτώσεις λαθῶν καὶ σφαλμάτων. Ἀπὸ τὴ στιγμή πού ὁ πάπας ἔπαψε νὰ μιμεῖται τὸν Πέτρο στὴν πίστη καὶ στὴ ζωὴ, ἔπαψε νὰ εἶναι καὶ διάδοχος τοῦ Πέτρου: «εἰ δὲ οὐ διάδοχος τῆς πίστει τοῖς ἁγίοις ἐκεῖνοις ἐστίν, οὐδὲ διάδοχος τοῦ θρόνου». Αὐτὴ εἶναι ἡ γραμμὴ πάνω στὴν ὁποία κινεῖται ὁ ἅγιος Συμεών γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει τὶς υπερήφανες καὶ υπερφίαλες ἀξιώσεις τῶν παπῶν περὶ πρωτεῖου.

3. **Ἡ χρῆση ἄζυμου ἄρτου στὴ Θεία Εὐχαριστία.** Ἡ χρῆση ἄρτου καὶ οἴνου στὴ Θεία Εὐχαριστία συνεστήθη ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὅταν παρέδιδε τὸ Μηστήριο κατὰ τὸ Μυστικὸ Δεῖπνο. Ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος καθαγιαζόμενα μεταβάλλονται σὲ Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ καὶ μεταδιδόμενα ἀποτελοῦν «φάρμακον ἀθανασίας», «ἀντίδοτον τοῦ μὴ ἀποθανεῖν». Ἐπὶ 1000 χρόνια ἡ ἐνωμένη καὶ ἀδιαίρετη Ἐκκλησία χρησιμοποιοῦσε ἐνζυμο ἄρτο. Μόνο ἰουδαίζου-

Παρούσα και η στρατιωτική Ήγεσία στην τιμητική εκδήλωση.

σες αίρετικές ομάδες χρησιμοποιούσαν άζυμο άρτο. Ταυτόχρονα με την προσθήκη του filioque, καθιερώθηκε στη Δύση και η χρήση άζυμου άρτου στη Θεία Εύχαριστία. Ο άγιος Συμεών καταδικάζει τη χρήση του με τὸ ἐπιχειρημα ὅτι εἶναι παλαιὸ ἰουδαϊκὸ ἔθιμο νὰ γιορτάζεται τὸ Πάσχα με ἄζυμα· σὲ μᾶς ὅμως εἶναι ὅλα καινούργια, τὰ παλαιὰ καταργήθηκαν. Ἄλλωστε ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας ἐπιβάλλει νὰ προσφέρεται ὀλοκληρωμένος, τέλειος ἄρτος, πὺ εἶναι ὁ ἐνζυμος, γιατί και ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, μᾶς δόθηκε τέλειος· ἦταν τέλειος Θεὸς και ἔγινε και τέλειος ἄνθρωπος. Γι' αὐτὸ τὴ βασιλεία του και τὸ σωτηριῶδες ἔργο του, τὰ παρομοιάζει με ζύμη, στή γνωστὴ παραβολή.

4. **Ὁ καθαγιασμός τῶν Τιμίων Λώρων.** Κατὰ τὴν πίστη τῆς ἀδιαίρετης Ἐκκλησίας, ἡ μεταβολὴ τοῦ ἄρτου και τοῦ οἴνου σὲ Σῶμα και Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή ὁ καθαγιασμός τους γίνεται τὴ χρονικὴ στιγμή πὺ ὁ Ἱερεὺς εὐχεται: «κατάπεμψον τὸ Πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς και ἐπὶ τὰ προκειμένα δῶρα ταῦτα και ποιήσον ...μεταβαλὼν τῷ Πνεύματί σου τῷ Ἁγίῳ». Οἱ παπικοὶ ὅμως δέχονται πλέον ὅτι ὁ κα-

θαγιασμός γίνεται με τὴν ἀπαγγελία τῶν ἰδρυτικῶν τοῦ Μυστηρίου λόγων τοῦ Χριστοῦ: «Λάβετε, φάγετε... Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες...». Τὴν ἀποψη αὐτὴ ὁ ἅγιος Συμεών θεωρεῖ «βλάβσημη», παρὰ τὸ γεγονός, βέβαια, ὅτι και οἱ ἰδρυτικοὶ λόγοι ἔχουν τὴ θέση και τὴ σημασία τους.

5. **Τὸ καθαρτήριο πῦρ.** Οἱ Λατίνοι εἰσήγαγαν και τὴ διδασκαλία γιὰ τὴν ὑπαρξη καθαρτηρίου πυρὸς πρὶν ἀπὸ τὴν τελικὴ κρίση, με τὸ ὅποἰον τιμωροῦνται προσωρινὰ ὄσες ψυχὲς βρίσκονται στή «μέση κατάσταση». Και τὴν καινοτομία αὐτὴ καταδίκασαν με ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα τόσο ὁ ἅγ. Συμεών, ὅσο και στή Σύνοδο Φερράρας - Φλωρεντίας οἱ Ὁρθόδοξοι ἐκπρόσωποι, με ἐπικεφαλὴς τὸν ἅγ. Μάρκο Ἐφέσου τὸν Εὐγενικό.

6. **Ἦουχασμός.** Σημαντικὲς θεολογικὰ εἶναι οἱ ἀπόψεις τοῦ Ἁγίου μας και στὶς καινοτομίες τῶν Δυτικῶν πάνω σὸ θέμα πὺν ἀνέκλυψε σχετικὰ με τὶς λεγόμενες «Ἦουχαστικὲς ἔριδες», δηλαδή τὴ διάκριση οὐσίας και ἐνεργειῶν, πρὸ ἀπίστου φωτὸς κ.λ.π. τὶς ὅποιες ὑποκίνησε ὁ Βαρλαάμ, τὸ ὄργανο αὐτὸ τῆς Ρώμης.

Ἄλλὰ οἱ καινοτομίες τῶν Λατίνων δὲν εἶναι μόνον αὐτές. Ἴδου μερικὲς ἀκόμη, τὶς ὅποιες με

Ο Νομάρχης Δράμας κ. Ευθύμιος Μαύρος επιδίδει στον Σεβ. κ. Διονύσιο την περγαμινή και την τιμητική πλακέτα.

αδιάσειστα επιχειρήματα πολέμησε ο άγιος Συμεών:

7. Χωρισμός και διάκριση τών Μυστηρίων του Βαπτίσματος, του Χρίσματος και της Θ. Εύχαριστίας. Κατά την πίστη της αδιαίρετης Έκκλησίας, τὰ τρία αυτά Μυστήρια αποτελούν έναία και αδιάσπαστη ολόκληρη και ένότητα. Αναγεννιέται ο χριστιανός δια του Βαπτίσματος, σφραγίζεται με τη χάρη του Άγιου Πνεύματος δια του Χρίσματος και τρέφεται πνευματικά με τη Θεία Εύχαριστία. Δυστυχώς στην παπική Δύση έχει ανατραπεί όχι μόνον η ένότητα τών τριών Μυστηρίων προκειμένου περι νηπίων, αλλά και η σειρά χορηγήσεως τών Μυστηρίων, αφού σε μερικές περιοχές η Θεία Εύχαριστία χορηγείται πριν από το Χρίσμα, σε άλλες αναβάλλεται μέχρι και το 7ο έτος της ηλικίας τών παιδιών. Στο θέμα δεν υπάρχει σήμερα ομοιομορφία και μεταξύ τών παπικών: Στην Ελλάδα οι παπικοί χορηγούν το Χρίσμα ένα χρόνο μετά την πρώτη Θεία Κοινωνία, η οποία χορηγείται στη Β' τάξη του Δημοτικού, ενώ το Χρίσμα στη Γ' τάξη ή και αργότερα. Ο άγιος Συμεών, όμως, τονίζει ότι χωρίς Χρίσμα ο χριστιανός δεν είναι πλήρως ενσωματωμένος στην Έκκλησία.

Άλλά οι παπικοί επέφεραν και άλλες καινοτομίες και αλλοιώσεις, όπως:

8. Στο Βάπτισμα Ο Άγιός μας καταδικάζει την αλλαγή που έκαναν στο θέμα του Βαπτίσματος: «ού γάρ εν καταδύσεσιν τρισίν, άλλ' έπιχύσεσιν ενεργουσι, και δίχα μύρου» γράφει. Άλλη καινοτομία έκαναν στα λόγια. Ο Όρθόδοξος ιερεύς λέγει: «Βαπτίζεται ο δούλος του Θεού...», ο λατίνος: «Έγώ σε βαπτίζω...».

9. Στη Θεία Εύχαριστία. Έκτος από όσες αναφέρθηκαν ήδη, άλλη σημαντική αλλαγή και στο θέμα αυτό είναι η στέρηση από τους λαϊκούς του Αίματος του Χριστού και η μετάδοση μόνον του Σώματος, με την όστια, που αποτελεί μία επί πλέον διαστρέβλωση, αφού η όστια δεν «μελιζεται», δεν τεμαχίζεται, και επομένως οι λαϊκοί δεν μετέχουν του αυτού άρτου.

10. Στη Μετάνοια. Πρόκειται για το σχετικό γνωστό θέμα τών αφέσεων, που διανεμόνταν αφειδώς, όχι με βάση την προσωπική μετάνοια και συντριβή, αλλά την αξιομισθία τών Άγίων, με τὰ «συγχωροχάρτια». Κατηγορηματικά ο άγιος Συμεών καταδικάζει τις καινοτομίες αυτές, που είναι αντίθετες με την Όρθόδοξη πίστη και τη διδασκαλία της αδιαίρετης Έκκλησίας.

11. **Στην Ίερωσύνη.** Ο Άγιός μας καταδικάζει την παρέκκλιση των λατίνων, οί όποίοι επιτελούν τις χειροτονίες όχι με επίθεση των χειρών, αλλά με μύρο και Χρίσμα.

12. **Στόν Γάμο.** Ο Άγιος Συμεών κατηγορεί τους Δυτικούς, διότι παραβαίνουν τους Κανόνες που κωλύουν τὸ γάμο μεταξύ συγγενών, όπως πατέρα και γιου με μητέρα και κόρη, και δύο αδελφών με δύο αδελφές.

13. **Στὸ Εὐχέλαιο** Παρὰ τὴ σαφῆ μαρτυρία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου («ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους...» κ.λπ.), οί λατίνοι περιορίσαν τὴ χρήση τοῦ Μυστηρίου αὐτοῦ μόνο στους ἀποθνήσκοντες και όχι γενικά στους ἀρρώστους.

14. **Καὶ στόν Μοναχισμό** καινοτόμησαν οί Λατίνοι. Ἐνῶ, λέει ὁ ἅγιος Συμεών, τὸ σχῆμα τῶν μοναχῶν εἶναι ἓνα, τὸ διήρθεσαν σὲ πολλὰ και διαμόρφωσαν πολλὰ μοναχικά σχήματα και τάγματα, πράγμα πὸ κανένας ἀπὸ τοὺς Πατέρες δὲν νομοθέτησε.

15. Ἀλλὰ και τις νηστείες παραποίησαν, ὅπως τὴν Μεγάλῃ Τεσσαρακοστή. Κατήργησαν τὴ νηστεία τῆς Τετάρτης και Παρασκευῆς, ἐνῶ τηροῦν τὴ νηστεία τοῦ Σαββάτου (πὸ ὅμως ἀπαγορεύουν οί Κανόνες, πλὴν αὐτῆς τοῦ Μεγάλου Σαββάτου).

16. Τέλος, ὁ ἅγιος Συμεών, ἀναφέρεται σὴν **ἐπιεικῇ ἀντιμετώπιση** τῶν ἠθικῶν παραπτωμάτων τῶν κληρικῶν και λαϊκῶν ἐκ μέρους τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας, σὴν ἀδεια εἰσόδου και γυναικῶν στὸ Ἅγιο Βῆμα, στὸ ξύρισμα τῶν γενειῶν τοῦ πώγωνος τῶν κληρικῶν κ.λπ.

Μὲ ὅλες αὐτὲς τις καινοτομίες οί λατίνοι —κατὰ τὸν ἅγιο Συμεών— ἔχουν ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὴν ἀλήθεια. Γι' αὐτὸ παραγγέλλει στους Ὁρθοδόξους νὰ προσέχουν μήπως ἀπὸ ἄγνοια «κοινωνήσουν» με τοὺς «ἀκοινωνήτους». Τοὺς θεωρεῖ αἰρετικούς, ἀφοῦ «ἀπερράγησαν τῆς τοῦ Χριστοῦ καθολικῆς Ἐκκλησίας». Μοναδικὴ ὁδὸς γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς κοινωνίας μαζί τους εἶναι ἡ μετάνοιά τους και ἡ ἐπιστροφή σὴν πίστη τῆς ἀδιαίρετης Ἐκκλησίας.

Ὅμως τὰ πράγματα δείχνουν ὅτι ὄχι μόνο μετάνοια δὲν ὑπάρχει σὴν λατινικῇ Ἐκκλησία, ἀλλὰ ἡ ἐκκοσμίκευση τοῦ Βατικανοῦ, ἡ συγκέντρωση δυνάμεως και πλοῦτου, ἡ ταυτόχρονη ἰδιότητά του και ὡς κράτους, ἡ ἐπιθυμία του γιὰ αὐξηση τῆς ἐπιρροῆς του, πὸ τὸ ὁδηγοῦν σὲ πράξεις και ἐνέργειες ὅπως και οί ἐντελῶς πρόσφατες στὸ χῶρο τῶν Βαλκανίων. Ἐδῶ δοκιμάζονται, φθίνοντας τοῦ 20οῦ αἰῶνος, οί Ὁρθόδοξοι Σέρβοι ἀδελφοί μας. Οί παπικοὶ Κροά-

τες συμμαχοῦν με τοὺς Μουσουλμάνους προκειμένου νὰ πλήξουν τοὺς ἐκεῖ Ὁρθοδόξους. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Βατικανοῦ ἐπισκέπτεται ἐπιδεικτικὰ τοὺς ἐλάχιστους ρωμαιοκαθολικούς σὴν Ἀλβανία. Ἡ Ρώμη διατηρεῖ και ὑποθάλλει τὴν Οὐνία, ὡς δούρειο ἵππο κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας. Θεωρεῖ τις Ὁρθόδοξες χῶρες τοῦ πρώην κομμουνιστικοῦ στρατοπέδου ὡς περιοχὲς ρωμαιοκαθολικῆς ἱεραποστολῆς. Ὅλα ὅσα καταδίκασε ὁ σοφὸς και ἅγιος Συμεών Θεσσαλονίκης, κι ἀκόμα περισσότερα, συμβαίνουν στους κόλπους τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας. Δυστυχῶς!

Δὲν ἐπιθυμῶ, ὅμως, νὰ σᾶς καταπονήσω περισσότερο. Ἄλλωστε ἡ σημερινὴ ἡμέρα εἶναι ἡμέρα χαρᾶς. Καὶ οί ψυχές μας, πλημμυρισμένες πάντοτε ἀπὸ τὸ ἀνέσπερο φῶς τοῦ κενοῦ Μνημείου και τὴ λάμψη τοῦ ἐγερθέντου Κυρίου, ἄς ἀναπέμψουν ὕμνον εὐχαριστίας πρὸς τὸν Ζωοδότην Χριστὸν μας και ἄς τὸν ἱκετεύσουν νὰ χαρίζει ὑγεία, εὐτυχία, εἰρήνη και κάθε ἀγαθὸ στὸν καθένα ἀπὸ σᾶς, σὴν πόλη και τὴν περιοχή της, σὴν Ἑλλάδα μας και σ' ὀλόκληρο τὸν κόσμο.

Κύριε Ὑπουργέ, κύριοι Βουλευταί, κύριε Νομάρχα, κύριοι Δήμαρχοι, κύριοι Δημοτικοὶ Σύμβουλοι, κύριοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν τῆς Πόλεως και τοῦ Νομοῦ μας, ἀγαπητό μου Πρεσβυτέριο, κυρίες και κύριοι σᾶς εὐχαριστῶ ἀπὸ τὴν καρδιά μου και γιὰ τὴ σημερινὴ τιμητικὴ πρὸς τὸ πρόσωπό μου ἐκδήλωση και γιὰ τὴν ἐδῶ εὐγενικὴ παρουσίας σας. Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς εὐλογεῖ.

Στὸν Σεβ. Μητροπολίτη Δράμας κ. Διονύσιο, γιὰ τὴν ἀναγόρευσή του σὲ Διδάκτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἔστειλαν συγχαρητήρια Γράμματα, ἐπιστολές και τηλεγραφήματα: Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, ἡ Α.Μ. ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Παρθένιος Γ', ἡ Α.Μ. ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Διδώρος Α', ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος, ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πολλοὶ Καθηγητὲς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν και Θεσσαλονίκης, Ἡγούμενοι και Ἱερομόναχοι ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος και ἄλλα σημεῖα τῆς Ἑλλάδος, κληρικοὶ και λαϊκοί, ὁ Νομάρχης Πέλλης, οί Δήμαρχοι Δράμας και Προσοτσάνης, ὁ πρόεδρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, τὸ Διοικ. Συμβούλιο τοῦ «Καλοῦ Σαμαρείτη», ἐνῶ εὐμενέστετα σχόλια και δημοσιεύσεις καταχωρήθηκαν στὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Ὁ ἅγιος Νικήτας» Σερρών, «Ἅγιος Βησσαρίων» Τρικάλων, «Ἀνάπλασις», και τις τοπικὲς ἐφημερίδες τῆς Δράμας «Πρωϊνὸς Τύπος» και «Χρονικά».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἡ ἀφύπνισις τῆς Πανορθόδοξου αὐτοσυνειδησίας

Ὁ Παναγιώτατος Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως κ. Βαρθολομαῖος ἐν τῷ Μηνύματι, ὅπερ ἀπήλυθε πρὸς τοὺς μετασχόντας τῆς ἐν τῷ συγκροτήματι «Πόρτο Καρράς» (Χαλκιδικῇ) συγκροτηθείσης Διεθνούς Διασκέψεως περὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῷ μετακομμουνιστικῷ κόσμῳ, ἀναφερόμενος εἰς τὰ ἐσχάτως λεγόμενα περὶ ἀνάγκης συγκροτήσεως «ὀρθόδοξου τόξου», ἐτόνισεν, ὅτι οἱ Ὁρθόδοξοι ὡς ἄριστον παραδοσιακὸν τρόπον συνενώσεώς των γνωρίζουν τὸν Συνοδικὸν θεσμὸν καὶ οὐχὶ στρατιωτικὴν ἐνοπλιον συνεργασίαν, δοθέντος ὅτι «οὔτε αἱ πολιτικαὶ ἐπιστήμαι, οὔτε τὸ διεθνὲς δίκαιον, οὔτε οἱ σχηματισμοὶ οἰκονομικῆς συνεργασίας, πολὺ περισσότερον αἱ διπλωματικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ συμφωνίαι δύνανται νὰ προσφέρουν» ὅ,τι προσφέρεται ὑπὸ τῶν ἐνοποιητικῶν πνευματικῶν ἠθασαυρῶν τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὅθεν, ὡς προσέθεσεν ὁ Παναγιώτατος, αἱ ἐκ τοῦ Φαναρίου προερχόμεναι ἢ εὐλογούμεναι πρωτοβουλίαι «διὰ τὴν ἀφύπνισιν τῆς πανορθόδοξου αὐτοσυνειδησίας θὰ συνεχισθοῦν μὲ γοργὸν ρυθμὸν», διότι «οἱ καιροὶ οὐ μενετοί».

Συγκλονιστικὴ πατριαρχικὴ ὁμιλία

Ἐξ ἀφορμῆς τῶν βανδαλισμῶν Τούρκων ἐν τῷ ὀρθόδοξῳ ἑλληνικῷ κοιμητηρίῳ τοῦ Νεοχωρίου Βοσπόρου, ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, ὁμιλήσας ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Κοιμωριωτίσσης Νεοχωρίου, ἐχρησιμοποίησε συγκλονιστικὴν καὶ αὐστηρὰν γλῶσσαν καὶ πολλὰ σχήματα ἐρωτήσεων, διὰ νὰ σιγματίσῃ τὰ εἰς βάρος τῶν Ὁρθόδοξων διαπραχθέντα ἢ καὶ τεκταινόμενα: «Διατί; Πρὸς τί; Τί τοὺς ἐπταισαν οἱ νεκροὶ μας; Κατὰ τί τοὺς ἐθίξαμεν ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ περιλειπόμενοι, ἐὰν πρὸς ἐκδίκησιν ἡμῶν προέβησαν εἰς τὴν ἀπολίτιστον αὐτὴν πράξιν, διὰ νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὸν ἐπιεικέστερον χαρακτηρισμὸν; ...Δὲν ὑπέστημεν πολλὰ χωρὶς νὰ πταίωμεν ποσῶς, ἐπειδὴ εἴμεθα Ρωμοὶ τὸ Γένος καὶ Ὁρθόδοξοι τὴν πίστιν, θεωρηθέντες διὰ τοῦτο ὡς μειονοτικοί; ...Δὲν ἀρκεῖ τὸ γεγονός, ὅτι ἐμείναμεν τόσον ὀλίγοι ἐδῶ ἐξ αἰτίας τοῦ τελευταίου τούτου σημείου; Ἐπρεπε νὰ ὑποστώμεν καὶ ἄλλα καὶ μάλιστα οἱ νεκροὶ μας;».

Αἱ ἀμείλικτοι καὶ εὐγλωττοι ἐρωτήσεις αὐταὶ συνεπληρώθησαν διὰ τῆς διατυπώσεως θαρραλέου αἰτήματος: «Ἀξιούμεν ὡς νομοταγεῖς πολῖται ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν τῆς χώρας μας νὰ προστατεύσῃ τὰ

ὄσια καὶ τὰ ἱερά μας, τὴν ζωὴν καὶ τὴν περιουσίαν μας». Ἐξ ἄλλου, ἀπευθυνόμενος ὁ Παναγιώτατος πρὸς τοὺς δοκιμασθέντας ὁμογενεῖς, ἐτόνισεν μετὰ τοῦ Ἀπ. Παύλου: «Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε» (Α' Κορ. ιστ' 13).

Οἱ πολιτειακοὶ ἄρχοντες

Ἐπικειμένων τῶν ἐκλογῶν καὶ τῆς συγκροτήσεως τῆς νέας Κυβερνήσεως, δεόν νὰ ὑπομνησθῇ διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν, ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς ποιότητος τῆς πολιτείας καὶ τῆς καλῆς ἀσκήσεως τῆς νομοθετικῆς, ἐκτελεστικῆς καὶ δικαστικῆς ἐξουσίας εἶναι ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει πρόβλημα ἠθικῆς ποιότητος τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν κρατικῶν ὀργάνων καὶ τῆς θετικῆς ἢ ἀρνητικῆς συναρτήσεως αὐτῶν πρὸς τὰς χριστιανικὰς ἀξίας.

Ὡς τονίζουσι τὰ λειτουργικὰ κείμενα τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ἄρχοντες δεόν νὰ εἶναι «πιστότατοι» καὶ «φιλόχριστοι», νὰ ἔχουν ὡς «καύχημα τὸν Τιμιὸν Σταυρὸν», νὰ εἶναι φρουροὶ τῆς ὀρθόδοξου πίστεως, νὰ «στεφανῶνται ὀπλῶ ἀληθείας» καὶ «ὀπλῶ εὐδοκίας», νὰ ἀκούουν τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λαλουμένων «εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν ἀγαθῶν ὑπέρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ», νὰ κοσμῶνται διὰ τῆς θείας σοφίας, δι' ἧς οἱ ἄρχοντες «γράφουσι δικαιοσύνην» καὶ οὕτω νὰ ἀποφεύγουν νὰ παρουσιάζουν τὴν εἰκόνα τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡσαίου κατακαυομένων ἀρχόντων τῆς Σιών, οἵτινες παρουσιάζονται «ἀπειθοῦντες, κοινωνοὶ κλεπτῶν, ἀγαπῶντες δῶρα, διώκοντες ἀνταπόδομα, ὀρφανοὺς οὐ κρίνοντες καὶ κρίσει χηρῶν οὐ προσέχοντες» (Ἡσ. α' 23).

Τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εὐχεται, ὅπως ἡ νέα Κυβέρνησις, ἥτις θὰ ἀναδειχθῇ ἐκ τῆς βουλήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, διέπηται ὑπὸ τῶν ὡς ἄνω ἀρχῶν.

Οἱ καρποὶ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λήμνου καὶ Ἀγίου Εὐστρατίου κ. Ἱερόθεος ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 44 Ἐγκυκλίῳ πρὸς τοὺς Γονεῖς, Ἐκπαιδευτικούς, Μαθητὰς καὶ Μαθητρίδας τῆς ὑπ' αὐτοῦ ποιουμένης Ἱ. Μητροπόλεως, προβάλλων τὸν θεσμὸν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καὶ ἀντικρουσῶν ἐμμέσως τὰς κατ' αὐτοῦ κακοπίστους ἢ καλοπροαιρέτους ἐπικρίσεις, τονίζει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἐξῆς:

«Τὸ Κατηχητικὸ Σχολεῖο εἶναι ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι φυσικὴ ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς τῆς. Εἶναι ἡ λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας. Ὅπως λειτουργοῦν ἡ καρδιά, τὰ πνευμόνια καὶ οἱ ἀδένες μέσα στὸν ἀνθρώπινο ὄργανισμὸν, ἔτσι λειτουργεῖ καὶ τὸ

Κατηχητικὸ Σχολεῖο μέσα στὸ θεῖο καὶ ταυτόχρονα ἀνθρώπινο ὄργανισμὸ τῆς Ἐκκλησίας.

»Ὁ θεσμὸς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, ποὺ οἱ οἴξεις τοὺς φθάνουν στὸ βάθος τῶν ἀρχαίων χριστιανικῶν χρόνων, ἔδωκε μέχρι σήμερα πολλοὺς καὶ εὐχυμοὺς καρποὺς. Στήριξε ἀμέτρητες ψυχὲς ἐπάνω στὸ γρανίτη τῆς πίστεως, ἐκτίσσε προσωπικότητες μὲ ὑλικὸ πολὺτιμο, μὲ τὴν ὀρθόδοξη εὐσέβεια, τὴν χριστιανικὴ ἀρετὴ καὶ τὴν ἀληθινὴ ἀγάπη. Δημιούργησε πλῆθος καλῶν χριστιανῶν, ποὺ τοὺς συναντᾶμε σ' ὅλη τὴν κλίμακα καὶ σ' ὅλες τὶς βαθμίδες τῆς κοινωνικῆς ἱεραρχίας ἀνάμεσα στοὺς ἐπιστήμονες, στοὺς διανοουμένους, στοὺς ἐκπαιδευτικούς, στοὺς δικαστικούς λειτουργοὺς, στοὺς στρατιωτικούς, στὸ δημοσιούπαλληλὸ καὶ ἐπαγγελματικὸ κόσμο, στὸν ἱερὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀλλοῦ, καὶ τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ, ὅπως γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μας εἶναι «ἐπιστολὴ Χριστοῦ ...γνωσκομένη καὶ ἀναγνωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων».

»Τὴν ἀλήθειαν αὐτὴ πρώτοι τὴν ψηλαφοῦν οἱ γονεῖς, κηδεμόνες καὶ ἐκπαιδευτικοί, γιατί πρώτοι αὐτοὶ διαπιστώνουν καὶ γεύονται τοὺς γλυκεῖς καρποὺς τῆς πνευματικῆς καλλιέργειας καὶ τῆς ἠθικῆς μόρφωσης τῶν παιδιῶν μέσα στὴν εὐλογημένη καὶ μυρωμένη ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀτμόσφαιρα τοῦ θεσμοῦ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς Ἐκκλησίας μας».

Οἰκουμενικὸν Σεμινάριον ἐν τῇ Ἰ. Μονῇ Μεταμορφώσεως Ναυπάκτου

Ἐπὶ τὰς εὐλογίας καὶ εὐχὰς τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἀγ. Βλασίου κ. Ἀλεξάνδρου, ἐν τῇ παρὰ τὴν Ναύπακτον ἀκτινοβολοῦσῃ καὶ λίαν φιλοξένῳ Ἰ. Μονῇ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος (Σκάλας) ἀπὸ 25ης μέχρι 30ῆς Σεπτεμβρίου 1993, διὰ τῆς συνεργασίας Ρωμαιοκαθολικῶν, Προτεσταντῶν καὶ Ὀρθοδόξων Καθηγητῶν τῶν Πανεπιστημίων Regensburg (Γερμανίας), Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, συνεκροτήθη Οἰκουμενικὸν Σεμινάριον πρὸς χάριν Γερμανῶν σπουδαστῶν.

Τὸ θέμα τοῦ Σεμιναρίου ἦτο «Ἡ Αἰσθητικὴ καὶ ἡ Θεολογία τῶν εἰκόνων». Οὕτως οἱ Γερμανοὶ σπουδασταί, ἀφοῦ ἐγνώρισαν τὰς εἰκόνας τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου, τῆς Ἰ. Μονῆς Καισαριανῆς, τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ καὶ τῆς κατ' ἀβραμαϊὸν τρόπον φιλοξενησάσης αὐτοὺς Ἰ. Μονῆς, ἐμνήθησαν διὰ τῶν εἰσηγήσεων τῶν παρευρισκομένων Καθηγητῶν (Ἰωάννου Καλογήρου, Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Ἰωάννου Παναγοπούλου καὶ Μαρίου Μπέγγου) εἰς τὴν Θεολογικὴν Αἰσθητικὴν τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ἥτις ἐμψυχούται ὑπὸ τῆς πεμπτουσίας τῶν κυριωτέρων πτυχῶν τῆς Ὀρθοδόξου Δογματικῆς

(Ἀνθρωπολογίας, Κοσμολογίας, Χριστολογίας, Πνευματολογίας, Ἐκκλησιολογίας, Σωτηριολογίας, Ἐσχατολογίας κ.λπ.) καὶ ὑπὸ τοῦ Ὀρθοδόξου μυσταγωγικοῦ καὶ ἀναγωγικοῦ λειτουργικοῦ πνεύματος.

Ἐπόμνησις τῆς σημασίας τῶν ἱερῶν εἰκόνων

Ἐν συνεχείᾳ σημειοῦμεν, ὅτι κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Σεμιναρίου Ναυπάκτου ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἡγούμενος τῆς Ἰ. Μονῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Ναυπάκτου π. Σπυρίδων (Λογοθέτης) ἐν τῇ χαιρετιστηρίῳ προσφωνήσῃ του πρὸς τοὺς Γερμανοὺς καὶ Ἕλληνας συνέδρους, ἐτόνισεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἐξῆς:

«Μὲ τὴν πόλιν τοῦ Regensburg, συνδεόμεστε ἐμεῖς οἱ Ναυπάκτιοι μὲ ἱστορικοὺς δεσμούς, ἀφοῦ εἶναι ἡ πόλις τῆς καταγωγῆς τοῦ Δὸν Χουὰν τοῦ Αὐστριακοῦ. Τοῦ ἐνδόξου ἐκείνου ἀρχηγοῦ τῶν ἐνωμένων χριστιανικῶν δυνάμεων, ποὺ ἔλαβαν μέρος στὴ Ναυμαχία τῆς Ναυπάκτου. Ὑπενθυμίζω ὅτι ἡ ἱστορικὴ αὐτὴ ναυμαχία τῆς Ναυπάκτου κατέληξε στὴν νίκη τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων, ποὺ κατετρόπωσαν τὸν τουρκικὸ στόλο καὶ ἔσωσαν τὴν Εὐρώπη ἀπὸ τὴν κυριαρχία τῶν Τούρκων. Ἡ πόλις τῆς Ναυπάκτου προσέφερε στὴν νίκη τοὺς κατοίκους τῆς, στρατιῶτες καὶ ναυτικούς καὶ τὴν μεγάλη βοήθεια καὶ εὐλογία τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνας τῆς ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙΩΤΙΣΣΗΣ. Ἡ εἰκόνα αὐτὴ εἶναι γνωστὴ στὴν Εὐρώπη μὲ τὸ ἰταλικὸ ὄνομα «Madona di Lerando» ἢ «Madona del Rosarii». Σ' αὐτὴν τὴν εἰκόνα ἀπεδόθη ἡ μεγάλη νίκη ἐκείνη, ὅπως μᾶς πληροφοροῦν οἱ ἱστορικοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

»Αὐτὴ ἡ ναυμαχία καὶ ἡ νίκη, δὲν μᾶς συνδέει μόνον ὡς πρὸς τὸ παρελθὸν ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸ παρὸν Σεμινάριον. Ὁ Δὸν Χουὰν τοῦ Ρέγκενσμπουργκ ἐνίκησε τότε, μὲ τὴν βοήθεια τῆς εἰκόνας. Κι ἐσεῖς οἱ ἀπόγονοί του εὐρίσκεσθε τώρα στὴν Ναύπακτο, γιὰ νὰ μελετήσετε τὴν εἰκόνα.

»Ὀρθόδοξοι καὶ Καθολικοὶ συναντόμεθα στὴν πίστι στὴν εἰκόνα. Διότι πιστεύουμε ὅτι ἡ θαυματουργὴ εἰκόνα ὄχι μόνον τῆς Παναγίας τῆς Ναυπάκτου, ἀλλὰ καὶ κάθε θαυματουργὴ εἰκόνα εἶναι τὸ ὄργανο τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ. Τὸ ὑλικοπνευματικὸ σημεῖο συναντήσεως Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. Πιστεύουμε στὶς εἰκόνας, ἀσπαζόμεθα καὶ προσκυνούμε τὶς εἰκόνας, μὲ ἀγάπη, σεβασμὸ καὶ εὐλάβεια, διότι εἰκονίζουσι τὰ ἀγαπημένα καὶ σεβαστά μας πρόσωπα. Δὲν λατρεύουμε τὶς εἰκόνας, ὅπως μᾶς κατηγοροῦν λανθασμένα καὶ ἄδικα. Μόνον εἰς τὸν Θεὸν προσφέρουμε λατρεία. Τὸν Χριστὸν λατρεύουμε καὶ τὶς εἰκόνας τὶς τιμοῦμε, τιμώντας ὄχι τὸ ξύλο καὶ τὰ χρώματα, ἀλλὰ τὰ εἰκονιζόμενα πρόσωπα».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ προήδρευσε τῶν ἐργασιῶν τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 137ης Συνοδικῆς περιόδου κατὰ τὴν 1ην καὶ 2αν Σεπτεμβρίου 1993.

Τὴν Παρασκευὴν 3ην Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ τοὺς Σεβ/τους Μητροπολίτας Καισαρείας Βασίλειον, Σκυθουπόλεως Κωνσταντίνου καὶ Ἰορδάνου Παλλάδιον καὶ τὸν Πανιερώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἱεραπόλεως κ. Εἰρηναῖον, ἅπαντας Ἱεράρχας τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων.

Τὴν Πέμπτην 9ην Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον ἐπεσκέφθησαν ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ, ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Παρθένιος καὶ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος, ἐνταῦθα παρεπιδημοῦντες.

Τὴν Πέμπτην 22αν Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν τῆς Ἱεράς Συνόδου ἐπεσκέφθη ὁ Πανιερώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως κ. Ἀμβρόσιος (Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων).

Ἱερά Μητρόπολις Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις ἐπληροφόρηθη ὅτι ἡ αὐτοαποκαλουμένη «Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῶν Πεντηκοστιανῶν» προτίθεται νὰ τελέσῃ τὸ Σάββατον 18ην Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. ἐγκαίτια εἰς τὴν πόλιν μας καὶ εἰς Αἶθουσαν ἔναντι τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίων Ἀναργύρων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κορίνθου. Κατόπιν τούτου ἐδραστηριοποίησε τὰ μέλη τοῦ Ἀντιαιρετικοῦ Ἀγῶνος τὰ ὅποια ἀμέσως ἔδωσαν ἐνημερωτικὴν ἀνακοίνωσιν διὰ τῶν Μέσων Μαζικῆς Ἐνημερώσεως. Στὴ συνέχεια ἐκοινοποιήθη ἐγκύκλιος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας πρὸς ὄλους τοὺς Ἱερούς Ναοὺς τῆς Μητροπολιτικῆς μας περιφερείας διὰ τῆς ὁποίας παρέχονται πληροφορίες διὰ τὴν προέλευσιν, τὴν ἐμφάνισιν καὶ τὰς κακοδοξίας τῆς αἱρέσεως τῶν Πεντηκοστιανῶν.

Τέλος συνιστάται εἰς τὸ Χριστεπώνυμον Πλήρωμα νὰ μὴν παρασύρονται οὔτε νὰ ἐμπλέκωνται εἰς τὰ δίκτυα τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ τῶν Πεντηκοστιανῶν, οἱ ὅποιοι εἶναι Προτεσταντικὴ Αἵρεσις, καὶ ὅσας ἀντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα νὰ ἀπευθύνωνται εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως ὅπου λειτουργεῖ Γραφεῖον Ἀντιαιρετικοῦ Ἀγῶνος πρὸς παροχὴν πληροφοριῶν.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Ἀπὸ τὴν 1η ὡς τὴν 9η Μαΐου 1993 πραγματοποιήθηκε προσκυνηματικὴ ἐκδρομὴ στὸ Ἅγιο Ὄρος μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸ Μητρ. πρ. Νέας Ὑόρκης Γελάσιο καὶ τὸν ἐπίσκ. Κωνσταντῖας Γρηγόριο ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγ. Γεωργίου στὴ μ. Ζωγράφου.

– Στὶς 10 Μαΐου 1993 συμπληρώθηκαν 40 χρόνια ἀπὸ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας σὲ Πατριαρχεῖο Βουλγαρίας (10 Μαΐου 1953). Τὸ γεγονός αὐτὸ πανηγυρίστηκε μὲ τὴν ἀρμόζουσα λαμπρότητα καὶ μὲ τὴ συμμετοχὴ ἐκπροσώπων ἀπὸ 10 Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες (Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖον, Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων, Ρωσίας, Ρουμανίας, Κύπρου, Ἑλλάδος, Πολωνίας, Ἀλβανίας, Ἀρχιεπισκοπῆς Σινᾶ). Στὶς 11.5.1993, ἐορτὴ τῶν ἁγ. Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, οἱ φιλοξενούμενοι κληρικοί ἔλαβαν μέρος σὲ πανηγυρικὴ Λειτουργία στὸν πατριαρχικὸ ναὸ Ἁγ. Ἀλεξάνδρου Νέφσκ.

– Στὶς 24.5.1993 ἐγκαινιάστηκε στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκῃ τῆς Σόφιας ἐκθεσὴ ἀφιερωμένη στὴν ἐπέτειο 1100 ἐτῶν ἀπὸ τὸ ἔτος συγκλήσεως τῆς Συνόδου τῆς Πρεσλάβας (893), μὲ τίτλο «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος».

– Ὁ νέος Διευθυντὴς τῶν Θρησκευμάτων Hristo Matanov μὲ δύο ἐγγράφα του ἔφερε ἐκ νέου στὴν τροχιά τῆς ἐπιλύσεως τὸ ἐκκλησιαστικὸ πρόβλημα τῆς Βουλγαρίας: α) Μὲ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 75/27.5.93 ἐγγραφο ἀνακοίνωσε στὴν Ἱερά Σύνοδο τὴ σημασίαν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 5/1992 ἀποφάσεως τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου γιὰ τὴ μὴ ἀνάμειξιν τῆς Πολιτείας στὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ γιὰ τὴν ἀντισυνταγματικότητα ἀρθρῶν τοῦ Νόμου περὶ τῶν Θρησκευμάτων, τὰ ὅποια κακῶς χρησιμοποιήθηκαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. β) Μὲ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 82/7.6.1993 ἐγγραφο κατέστησε σαφὲς στὴν Ἱερά Σύνοδο ὅτι ὁ προκάτοχός του καθ' ὑπέρβαση τῆς ἐξουσίας του ἐξέδωκε τὴν ὑπ' ἀριθμ. 92/25.5.1992 πράξιν του, μὲ τὴν ὁποία κατήργησε τὴν κανονικὴν Ἱερά Σύνοδο καὶ διόρισε νέα ἐνδεκαμελὴ Σύνοδο μὲ σκοπὸ τὴν ὀργάνωσιν τῆς Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως.

– Ἡ Ἱερά Σύνοδος μὲ ἐγγράφα τῆς πρὸς ἀρμόδια ὄργανα προσπάθησε νὰ ἐκμεταλλευθῆ τὸ περιεχόμενον τῶν ἀνωτέρω ἐγγράφων τῆς Διευθύνσεως τῶν Θρησκευμάτων, γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν παραμερισμὸ τῆς «διορισμένης Συνόδου» καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Συνοδικοῦ Μεγάρου. Εἰσαγγελία καὶ Ἀστυνομία ὅμως ἀρνοῦνται νὰ προσφέρουν τὴν συμπαράστασίν τους καὶ ἔτσι τὸ ἀδιέξοδο συνεχίζεται.

– Στὶς 10 καὶ 11.6.1993 τριμελὴς ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (μητρ. Δημητριάδος Χριστό-

δουλος, Ἐδέσσης Χρυσόστομος, Λήμνου Ἱεροθέος) ἐπισκέφθηκε τὸν πατριάρχη Μάξιμο, συζήτησε ἐπὶ τῶν συγχρόνων προβλημάτων καὶ ἀντάλλαξε ἀπόψεις γιὰ πιθανὲς λύσεις. Οἱ τρεῖς μητροπολίτες διήλθαν ἀπὸ τὴ Σόφια, γιὰ νὰ μεταβοῦν στὸ Βελιγράδι καὶ τὴν Πράγα γιὰ ἐπίσημη ἐπίσκεψη.

— Τὸν Ἰούνιο μῆνα 1993 ἐντάθηκαν οἱ ἐπαφὲς μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν τριῶν σχισματικῶν καθηρημένων μητροπολιτῶν (Νευροκοπίου Ποιμένα, Στάρας Ζαγόρας Παγκρατίου καὶ Βράτζης Καλλινίκου). Ἡ ἀπώλεια τοῦ προστάτη τους βουλευτῆ Χριστοφόρου Σάμπεβ, ἡ ἀλλαγὴ πολιτικῆς στὸ Ἐκκλησιαστικὸ ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση τοῦ L. Beron, ἡ κατακραυγὴ τοῦ κόσμου καὶ ἡ συνειδητοποίηση τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεως, στὴν ὁποία ὀδήγησαν τὴν Ὁρθοδοξία στὴ Βουλγαρία, τοὺς ὤθησαν νὰ ἀπευθυνθοῦν μὲ ἐπιστολὲς τους πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο (7.4.1993, 9 καὶ 22.6.1993 καὶ 1.7.1993), νὰ ἐκφράσουν τὴ λύπη τους καὶ νὰ ζητήσουν συγγνώμη γιὰ τὰ γενόμενα. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος σὲ ἀπαντήσεις τῆς θεωρεῖ ἀπαράδεκτη καὶ ἀντικανονικὴ τὴν ὁμαδικὴ αἴτηση συγγνώμης, ἐνῶ κρίνει ἀνεπαρκῆ τὴ μετάνοιά τους, ὅπως ἐκφράζεται μὲ τὶς πράξεις τους (π.χ. ἀκόμη κρατοῦν τὸ Συνοδικὸ Μέγαρο) καὶ παρουσιάζεται στίς ἐπιστολὲς τους. Σημειωτέον ὅτι καὶ ὁ καθηρημένος μητρ. Βελίκο Τυρνόβου Στέφανος ἀπέστειλε πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο ξεχωριστὴ συγκινητικὴ ἐπιστολὴ μετανοίας καὶ συγγνώμης (26.6.1993). Οἱ τρεῖς σχισματικοὶ πρ. μητροπολίτες ἐπανήλθαν ἐπὶ τοῦ θέματος καὶ στίς 31.8.1993, ἐν ὄψει τῆς ἀναμενόμενης ἐπίσημης ἐπισκέψεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Βαρθολομαίου στὴ Βουλγαρία (9-13 Σεπτεμβρίου 1993). Ζητοῦσαν τὴν ἀποκατάστασή τους σὲ ἔκτακτη εἰδικὴ συνεδρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, στὴν ὁποία θὰ ἐλάμβαναν μέρος καὶ οἱ ἴδιοι. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἂν καὶ θεώρησε ἀπαράδεκτους τοὺς ὅρους τῶν τριῶν «στασιαστῶν», γιὰ τὴν ἀποκατάστασή τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ὄρισε γιὰ τὶς 28.9.1993 σύνοδο ὄλων τῶν κανονικῶν ἀρχιερέων στὸ Συνοδικὸ Μέγαρο, «στὴν ὁποία θὰ κληθοῦν οἱ καθηρημένοι ἀρχιερεῖς, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ ἐκφράσουν προσωπικὰ τὴ μετάνοιά τους καὶ νὰ παρακαλέσουν τὴν Ἀρχιερατικὴ Σύνοδο γιὰ συγγνώμη».

— Στίς 13.6.1993 ἕνα νέο σχίσμα ἦλθε νὰ προστεθεῖ στὴν Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας. Ὁ καθηρημένος Χριστοφόρος Σάμπεβ στὸ Βελίκο Τυρνόβο μαζί μὲ ὁμοϊδεάτες του προχώρησε στὴ συγκρότηση μιᾶς νέας Ἐκκλησίας μὲ τὸν τίτλο Vsepravoslavna Bǎlgarska Arhieriskopija (= Πανορθόδοξη Βουλγαρικὴ Ἀρχιεπισκοπὴ ἢ Γνησιορθόδοξη Ἀρχιεπισκοπὴ Βουλγαρίας). Πρόεδρος τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου τῆς ἐξελέγη ὁ μητροπολίτης Σόφιας ἀρχιεπίσκοπος Χριστοφόρος καὶ μέλη του ὁ μητρ. Φιλίππουπόλεως καὶ Νότιας Βουλγαρίας Γεδεῶν (χειροτονήθηκε μιὰ ἐβδομάδα νωρίτερα ἀπὸ τοὺς καθηρημένους μητρ. Βελίκο

Τυρνόβου Στέφανο, ἐπίσκ. Προβάτας Ἀντώνιο καὶ Μακαριουπόλεως Χριστοφόρο), 5 ἱερεῖς καὶ 3 λαϊκοί. Ἡ νέα αὐτὴ «Ἐκκλησία», σὲ ἀνοικτὴ ἐπιστολὴ τῆς πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ βούλγαρους πιστοὺς, ἐμφανίζεται ὡς γνήσιο ὀρθόδοξο παλαιοημερολογίτικο κίνημα ποὺ θεωρεῖ ὅλους τοὺς ἄλλους ὡς αἰρετικούς. Οἱ βασικοὶ τῆς στόχοι εἶναι: α) ἡ ἔξοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας ἀπὸ τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν (τὸ θεωρεῖ αἴρεση), β) ἡ ἐπιστροφή στὸν Καταστατικὸ Χάρτη τῆς Βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας (ἀλλάχτηκε τὸ 1951), γ) ἡ ἐπιστροφή στὸ παλιὸ Ἰουλιανὸ ἡμερολόγιο (ἀλλάχτηκε τὸ 1968 μὲ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου) καὶ δ) ἐπιστροφή στὴν ὀρθόδοξη ἱερατικὴ ἐνδυμασία. Ὁ αὐτοχειροτόνητος ἀρχιεπίσκοπος Χριστοφόρος μάλιστα δήλωσε ὅτι δὲν θὰ ἔχει σχέσεις μὲ τὸν νεοχειροτονηθέντα παλαιοημερολογίτη ἐπίσκ. Σαρδικῆς Φώτιο καὶ ἄλλους παλαιοημερολογίτες τοῦ βουλγαρικοῦ χώρου, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι ἐξαρτῶνται ἀπὸ ἐξωβουλγαρικὰ κέντρα, ἀφ' ἑτέρου δὲ γιὰ ἀδιαφόρησαν γιὰ τὴν καταδίκη τοῦ κομμουνισμοῦ ἀπὸ τὸ «Πνευματικὸ Δικαστήριο» (26.1.1993), «μὴ ἐννοώντας ὅτι ἡ ἀποκατάσταση γνήσιας ὀρθοδοξίας εἶναι ἀδύνατη χωρὶς μετανοητικὴ ἀποκομμουνιστικοποίηση τοῦ ἀνώτατου κλήρου». Οἱ ἐνέργειες τοῦ βουλευτῆ Χριστοφόρου Σάμπεβ προκάλεσαν εὐλογηθῆναι ἀντιδράσεων σὲ ὅλους τοὺς ἐκκλησιαστικούς καὶ πολιτικούς κύκλους τῆς Βουλγαρίας, γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἴδιος μὲ ἄρθρα του καὶ συνεντεύξεις σὲ ἐφημερίδες ἄλλαξε κάποιες θέσεις του (π.χ. στὸ ζήτημα τῆς καταργήσεως τοῦ Πατριαρχείου κ.ά.).

— Τὸ διήμερο 26 καὶ 27 Ἰουνίου 1993 στὸ Bolgrad τῆς Οὐκρανίας ἔλαβαν χώρα ἐορταστικὲς καὶ ἄλλες ἐκδηλώσεις μὲ εὐκαιρία τῆς συμπλήρωσης 135 ἐτῶν ἀπὸ τὴν ἰδρυση τοῦ βουλγαρικοῦ Γυμνασίου τῆς πόλεως. Ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας συμμετέσχε στίς ἐκδηλώσεις ὁ ἀρχιμ. Γαβριήλ (πρωτοσύγκελλος τῆς μητροπόλεως Σόφιας). Στὸ διήμερο Διεθνῆς Συνέδριο γιὰ τὸ Γυμνάσιο διατυπώθηκαν ποικίλες ἀπόψεις γιὰ τὸν τρόπο ἐπαναλειτουργίας του.

— Στὴν Πανευρωπαϊκὴ Συνδιάσκεψη μὲ θέμα «Ἡ Ὁρθοδοξία ἐνώπιον τῆς νέας εὐρωπαϊκῆς πραγματικότητας», ποὺ ὁργανώθηκε ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας (30 Ἰουνίου - 4 Ἰουλίου 1993), στὸ πνευματικὸ κέντρο τῆς γυναικειᾶς μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου στὰ Ὁρμούλια Χαλκιδικῆς, τῆ μὲν Βουλγαρικὴ Βουλὴ ἐκπροσώπησαν ὁ ἱερέας Stefan Stefanov καὶ ἡ κ. Elisaveta Milenova, τὴν δὲ Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας ὁ ἐπίσκ. Κρουπνικίου Ναθαναὴλ καὶ ὁ ὑφηγητῆς τῆς Θεολ. Σχολῆς τῆς Σόφιας I. Ž. Dimitrov.

— Ὁ μητρ. Βάρνας καὶ Πρεσλάβας Κύριλλος ὁργάνωσε ἐπὶ τριήμερο (2-4 Ἰουλίου 1993) στὴ Βάρνα

έορταστικές εκδηλώσεις, για να τιμηθεί ή επέτειος 1100 ετών από τη σύγκληση της Συνόδου της Πρεσλάβας (893). Συμμετείχαν στον έορτασμό όχι μόνο μητροπολίτες και επίσκοποι της τοπικής Έκκλησίας, αλλά και αρχιερείς - εκπρόσωποι των Έκκλησιών Κωνσταντινουπόλεως, Ρωσίας, Σερβίας, Ρουμανίας και Ελλάδος.

— Στις μεγάλες συνοικίες της Σόφιας, που κτίστηκαν κατά τη διάρκεια του κομμουνιστικού καθεστώτος, ως γνωστόν, δέν υπήρχαν ναοί. Τώρα όμως έχουν εκλεγεί εκκλησι. επιτροπές, που ασχολούνται με τον προγραμματισμό ανέγερσης ναών και συγκεντρώσεως χρημάτων για τὸ σκοπὸ αὐτό. Ἦδη ἀρχισαν καὶ οἱ προσφορὲς (500.000 λέβα ἀπὸ τὴν πρόεδρο τῆς εταιρείας «Starts» κ. T. Stoilova γιὰ ναὸ στὴ συνοικία Ljulín, καὶ 1000 λέβα ἀπὸ τὴν κ. P. Kafedžijska γιὰ ναὸ στὴ συνοικία Družba).

— Στις 6.7.1993 προσυνοδικὴ διάσκεψη γιὰ τὴν Κληρικολαϊκὴ Συνέλευση (μέλη: Πατριάρχης, Ἱερὰ Σύνοδος Ἱεραρχίας, επίσκοποι, ἀρχιερ. ἐπίτροποι, ἐπαρχ. σύμβουλοι, κοσμητορες Ἐκκλ. Σχολῶν Σόφιας - Φιλιππουπόλεως, εκπρόσωποι Θεολ. Σχολῶν, παρὼν ὁ Διευθυντὴς Ἱεροσχευμάτων Hr. Matanov) ἀσχολήθηκε μὲ τὰ θέματα: α) συγκλήσεως τῆς Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως καὶ β) τοῦ ὑπάρχοντος σχίσματος. Ἀποφασίστηκε ἡ σύγκληση τῆς Συνελεύσεως νὰ γίνῃ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ Συνοδικοῦ Μεγάρου, μὲ σχετικὴ προετοιμασία καὶ προσδιορισμὸ προτάσεων γιὰ μεταβολὲς καὶ συμπληρώσεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ καθηρημένοι μητροπολίτες ὀφείλουν νὰ συμμορφωθοῦν μὲ τὴν ἀπόφαση τῆς Ἀρχιερατικῆς Συνόδου (22.7.1992) καὶ νὰ δείξουν ἐμπρακτὰ τὴ μετάνοιά τους.

— Στις 19.8.1993 τελέστηκαν μὲ πανηγυρικὸ τρόπο τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου καταστήματος τῆς Ἐκκλησίας (ιδιοκτησία τῆς μητροπόλεως Σόφιας), ὅπου κληρικοὶ καὶ πιστοὶ μποροῦν νὰ βροῦν εἰκόνες, σταυρουδάκια, καντήλια, κηροπήγια, ἄμφια, ὀρθόδοξα βιβλία κ.ἄ. Τὸ κατάστημα βρίσκεται στὴν ὁδὸ Car Šišman, ἀπέναντι ἀπὸ τὴ Βουλῆ.

— Ἐν ὄψει τῆς ἐπίσημης ἐπισκέψεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχῃ Βαρθολομαίου (9-13 Σεπτεμβρίου 1993) στὴ Βουλγαρία, διεξήχθησαν σκληρὲς διαπραγματεύσεις μεταξὺ ἐκπροσώπων τῶν «καταληψιῶν» καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, γιὰ νὰ γίνῃ ἡ ὑποδοχὴ τοῦ ὑψηλοῦ φιλοξενουμένου στὸ Συνοδικὸ Μέγαρο. Τελικὰ οἱ προσπάθειες ναυάγησαν, ἐπειδὴ οἱ «ὄροι» τῶν «ἀντιπατριαρχικῶν» ἦταν, πραγματικά, ἀπαράδεκτοι. Οἱ καθηρημένοι ἔπρεπε νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ὡς μὴ καθηρημένοι καὶ ἐπὶ ἴσοις ὄροις. Ἐπρεπε νὰ ἀναγνωρισθοῦν ὡς κανονικὲς ἀκόμη καὶ ὅλες οἱ ἀντικανονικὲς τους ἐνέργειες (9 χειροτονίες ἐπισκόπων κ.ἄ.).

Δ. Β. Γ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μόρφου

Στις 4 Σεπτεμβρίου 1993 ἔγινε στὸ Συνοδικὸ τοῦ Ἐπισκοπείου Εὐρύχου τὸ ΙΖ' Συνέδριο τῶν Συνεργατῶν τοῦ Πνευματικοῦ Ἔργου τῆς Μητροπόλεως Μόρφου. Σ' αὐτὸ παραβρέθηκαν ὁ Πανιερότατος Μητροπολίτης Μόρφου κ. Χρῦσανθος, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μόρφου Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης π. Παγκράτιος Ν. Μερακλῆς, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου τῆς Ἱεροσχευτικῆς Διαφώτισης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης π. Βασίλειος Χρ. Παπαφώτης, ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος π. Χαράλαμπος Κούρρης καὶ οἱ Ἱεροκήρυκες τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μόρφου κ. Μακάριος Παπαχριστοφόρου καὶ κ. Ἀντώνιος Ν. Στυλιανάκης. Στὸ Συνέδριο πήραν μέρος οἱ Κληρικοὶ καὶ Λαϊκοὶ Συνεργάτες τοῦ Πνευματικοῦ Ἔργου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μόρφου.

Τὶς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου διήρθη με πολλὴ ἐπιτυχία τὸ Προεδρεῖο, ποὺ ἀπαρτιζόταν ἀπὸ τὸν κ. Παναγιώτη Παπαπαναγιώτου, ἐκ Μενοίκου, ὡς Πρόεδρο, τὸν κ. Ἀνδρέα Α. Ἀντωνίου, ἐκ Φλάσου, καὶ τὸν κ. Μιχάλη Ἰωαννίδη ἐκ Γαλάτας, ὡς Γραμματεῖς. Τὸ πρόγραμμα τοῦ Συνεδρίου ἦταν τὸ ἑξῆς:

1) Προσευχὴ ἐνάρξεως. 2) Ἐκλογή Προεδρείου. 3) Εἰσαγωγικὴ ὁμιλία ἀπὸ τὸν Πρωτοσύγκελλο τῆς Μητροπόλεως Μόρφου π. Παγκράτιο Ν. Μερακλῆ. 4) Εἰσηγητικὴ ὁμιλία ἀπὸ τὸν Αἰδεσιμολογιώτατο Πρωτοπρεσβύτερο π. Χαράλαμπο Κούρρη μὲ θέμα «Ἡ σύνδεσή μας μὲ τὸν Ἰησοῦ μέσω τῆς Ἐκκλησίας». 5) Χωρισμὸς τῶν Συνέδρων σὲ ὁμάδες ἐργασίας πρὸς συζήτηση τῶν πτυχῶν τοῦ θέματος. 6) Διάλειμμα (προσφέρθηκε ἀναψυκτικὸ). 7) Παρουσίαση στὴν ὀλομέλεια τῶν Συνέδρων, ἀπὸ τοὺς Συντονιστὲς τῶν ὁμίλων, τῶν συμπερασμάτων τῆς συζήτησης τῶν πτυχῶν τοῦ θέματος τοῦ Συνεδρίου, καὶ γενικὴ συζήτηση πάνω σὲ αὐτὰ τὰ συμπεράσματα. 8) Ὁδηγίες γιὰ τὴ νέα Πνευματικὴ περίοδο 1993-94. 9) Διάφορα προβλήματα καὶ εἰσηγήσεις γιὰ τὰ Χριστιανικά μας Σωματεῖα. 10) Κλείσιμο τοῦ Συνεδρίου ἀπὸ τὸν Ἱεροκήρυκα τῆς Μητροπόλεως Μόρφου κ. Ἀντώνη Ν. Στυλιανάκη. 11) Προσευχὴ λήξεως. 12) Γεῦμα στοὺς κήπους τοῦ Ἐπισκοπείου Εὐρύχου.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

Κυκλοφορεῖ δίχρωμο τὸ

ΕΓΚΛΗΘΙΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

σὲ 12η ἐκδοση, μὲ νέα στοιχειοθεσία, μεγαλύτερα καὶ πολὺ εὐανάγνωστα γράμματα καὶ χρυσοῦδοτο.

Ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἰω. Β. Κογκούλη, Ο ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΛΑΤΡΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ (ἔκδ. ἀδελφῶν Κυριακίδη) Θεσ/νίκη 1992, σελ. 244.

Ὁ ἀναπληρωτὴς καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης κ. Ἰω. Κογκούλης, στὴν προσπάθειά του νὰ δώσει σὲ ὅλους ὅσοι εἶναι ἐπιφορτισμένοι μὲ τὴν θρησκευτικὴ ἀγωγή τῶν μαθητῶν τῆς Α/θμιας καὶ Β/θμιας ἐκπαίδευσης ἓνα βοήθημα πλήρες καὶ κατατοπιστικὸ γιὰ τὸ βασικὸ ὅσο καὶ ἐπίμαχο θέμα τοῦ ἐκκλησιασμοῦ τῶν μαθητῶν, ἔθεσε σὲ κυκλοφορία τὸ παραπάνω καλαίσθητο καὶ ὀγκῶδες βιβλίον του, στὸ ὁποῖο μὲ ἐμβριθεῖα καὶ πληρότητα ἀνθρώπου ποῦ ἀπὸ ἐτῶν ὑπηρετεῖ στὸν χώρο τῆς κατηχητικῆς καὶ χριστιανοπαιδαγωγικῆς προετοιμασίας τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογίας καὶ τῶν ἐπιμορφούμενων στὶς Σ.Ε.Λ.Μ.Ε. καὶ στὰ Π.Ε.Κ. θεολόγων καθηγητῶν, ἐρευνᾷ καὶ ἀναλύει ὅλες τὶς πτυχὲς τοῦ θέματος μὲ βάση τὶς βιβλικὲς καὶ πατερικὲς μαρτυρίες, τὶς ἱστορικὲς πληροφορίες καὶ πρακτικὲς καὶ τὶς σύγχρονες παιδαγωγικὲς ἀντιλήψεις. Τὸ πλούσιο ὑλικὸ τοῦ ὅλου βιβλίου κατανέμεται σὲ τέσσερα κεφάλαια.

Στὸ Α' κεφ. ἐξετάζεται γενικὰ ὁ ἐκκλησιασμὸς τῶν μαθητῶν τόσο στὴ ζωὴ καὶ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ὅσο καὶ στὴ νεότερη ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς σχολικῆς πραγματικότητας. Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ ὁ συγγραφεὴς κάνει δαψιλῆ ἀναφορὰ καὶ παράθεση λειτουργικῶν καὶ πατερικῶν κειμένων, καθὼς καὶ ἱστορικῶν μαρτυριῶν ποῦ καταδεικνύουν τὸ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν ἔνταξη τῶν νεαρῶν βλαστῶν στὸ σῶμα τῆς ἀπὸ αὐτὴν τῆ στιγμῆ τῆς γεννήσεώς τους, τὴ λατρευτικὴ ἀγωγή καὶ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴ βυζαντινὴ καὶ κυρίως κατὰ τὴν μεταβυζαντινὴ περίοδο, καὶ τὴν πρακτικὴν στὸ θέμα τοῦ ἐκκλησιασμοῦ τῶν μαθητῶν στὴ νεότερη ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς ἐκπαίδευσης.

Στὸ Β' κεφ. ἐπιχειρεῖται μιὰ θεολογικὴ καὶ χριστιανοπαιδαγωγικὴ θεώρηση τοῦ ὅλου θέματος τοῦ σχολικοῦ ἐκκλησιασμοῦ, μὲ ἔμφαση στὶς προϋποθέσεις κατανοήσεως καὶ τοῦ σκοποῦ στὸν ὁποῖο πρέπει νὰ ἀποβλέπει, μέσα στὰ πλαίσια πάντοτε τοῦ γενικότερου σκοποῦ τῆς κατήχησης καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς. Ἐπίσης ὑπάρχει πλούσια παραπομπὴ στοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ σὲ σύγχρονους, Ἕλληνες καὶ ξένους, θεολόγους καὶ παιδαγωγικούς.

Στὸ Γ' κεφ. ἐξετάζεται ἡ ἐνορία ὡς παιδαγωγοῦσα κοινότητα, σὲ σχέση μὲ τὸν ἐκκλησιασμὸ τῶν μαθητῶν. Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ, ὕστερα ἀπὸ ἐκτενῆ ἀναφορὰ στὸν παιδαγωγικὸ ρόλο τῆς ἐνορίας γενικὰ, γίνεται ἐπίσης μακρὸς λόγος γιὰ τὸν ἐλεύθερο χρόνο καὶ τὸν ἐκκλησιασμὸ τῶν μαθητῶν στὰ πλαίσια τῶν δραστηριοτήτων τῆς ἐνορίας καὶ γιὰ τὴ σχετιοδυναμικὴ προοπτικὴ τῆς ἐνορίας καὶ τοῦ σχολείου, ὡς προϋπόθεση ὀρθῆς θεωρήσεως τοῦ σχολικοῦ ἐκκλησιασμοῦ.

Τὸ Δ' κεφ., τέλος, ἀφιερώνεται στὴ συμβολὴ τῆς ἐνορίας, τῆς οἰκογένειας καὶ τοῦ σχολείου στὴν πραγμάτωση τοῦ ἐκκλησιασμοῦ τῶν μαθητῶν. Τονίζεται ὅτι μόνον σὲ συνεργασία οἱ τρεῖς αὐτοὶ φορεῖς μποροῦν νὰ συμβάλουν σημαντικὰ στὸν ἐθισμὸ τῶν μαθητῶν νὰ ἐκκλησιάζονται καὶ νὰ καρπώνονται τὰ ὀφέλη ἀπὸ τὴ συμμετοχὴ τους στὴ λατρευτικὴ ζωὴ τῆς ἐνορίας. Ἐπίσης ἐκτίθενται καὶ ἀντιμετωπιζονται κάποια προβλήματα ποῦ δημιουργοῦνται μὲ τὸν ἐκκλησιασμὸ τῶν μαθητῶν καὶ γίνονται προτάσεις γιὰ τὶς προϋποθέσεις τῆς ὀργάνωσης τοῦ σχολικοῦ ἐκκλησιασμοῦ, τὸ κατάλληλο γιὰ τὴν περίπτωση κήρυγμα καὶ τὴν ἀξιολόγηση τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ἐκκλησιασμοῦ τῶν μαθητῶν.

Ὁ σχολικὸς ἐκκλησιασμός, ποῦ ἀποτελεῖ οὐσιαστικὸ στοιχεῖο καὶ ἀπαραίτητο συμπλήρωμα τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς τῶν ἑλληνοπαίδων καὶ βασικὴ ὑποχρέωση τῶν σχολείων, κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχει ὑποβαθμισθεῖ σὲ βαθμὸ ἀνησυχητικό! Γιὰ τὰ αἷτια τῆς ὑποβαθμίσῃς του αὐτῆς εἶχαμε γράψει σὲ παλιότερο δημοσίευσμά μας σχετικὰ («Γρηγόριος ὁ Παλαμάς», Θεσσαλονίκη, τόμ. τοῦ 1987, σελ. 583-604). Μὲ τὸ παρουσιαζόμενον ἐδῶ βιβλίον τοῦ καθηγητῆ κ. Ἰω. Κογκούλη, τὸ ὅλο θέμα τοῦ σχολικοῦ ἐκκλησιασμοῦ ἐρευνᾶται ἀπὸ ὅλες του τὶς πλευρὲς καὶ σὲ ὅλες του τὶς διαστάσεις, κατὰ τρόπο ποῦ τὸ καθιστᾷ βοήθημα πολὺτιμο τῶν ἐκπαιδευτικῶν, γονέων καὶ κληρικῶν στὴν ἐπιτέλεση τοῦ βασικοῦ χρέους τους, ποῦ εἶναι νὰ ἐθίσουν τὰ βήματα τῶν μαθητῶν μας «εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου».

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ

Εἰδ. Πάρεδρος τοῦ Παιδαγωγικοῦ

Ἴνστιτούτου

Νίκου Χ. Βικέτου: Η ΑΓΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ ΚΑΙ Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. Ἐκδ. «Ἐνώσεως Σμυρναίων», Ἀθήνα 1993.

Τὸ θαυμάσιο αὐτὸ εὐσύνοπτο βιβλίον, περιέχει τὸ συγκινητικὸ καὶ ἔξοχο κείμενο τῆς ἀξιολογῆς διάλεξης, ποὺ ἔδωσε ὁ συγγραφέας στὶς 14 Σεπτεμβρίου 1992 στὸ Μέγαρον τῆς Παλαιᾶς Βουλῆς, δυὸ μῆνες περίπου (ἀκριβῶς 50 ἡμέρες) πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπίσημη ἀναγνώριση - ἀνακήρυξη τῆς ἀγιότητος τοῦ Ἐθνομάρτυρα - Ἱερομάρτυρα Σμύρνης Χρυσοστόμου ἀπὸ τὴν σεπτῆ Διαρκῆ Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Στὸ ἔργο αὐτό, ποὺ προλογίζει ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως Σμυρναίων κ. Τάκης Βεζυργιάννης, τὴν παρουσίαση πρωταρχικὰ βιογραφικῶν σημαντικῶν στοιχείων ἀκολουθεῖ ἡ παράθεση τῆς πολυειδούς προσφορᾶς (ἐκκλησιαστικῆς, ἐθνικῆς, παιδευτικῆς καὶ κοινωνικῆς), τῆς ἀγίας βιοτῆς καὶ ἀσπογῆς διαγωγῆς τοῦ Χρυσοστόμου Σμύρνης τοῦ ἀπὸ Δράμας. Ἐπακολουθεῖ ὡς ἐπιστέγασμα ἢ περιγραφή τῆς αὐτοθυσίας - τοῦ μαρτυρίου τοῦ Μεγαλομάρτυρα καὶ οἱ συναφεῖς μαρτυρίες.

Ἀπὸ τὰ συγκλονιστικώτερα θέματα, ἀνάμεσα σὲ ἄλλα πολλά, τὰ ὁποῖα συμπεριλαμβάνονται στὸ κείμενο, εἶναι ἡ προσωπικὴ μαρτυρία ἀπὸ μέρους τοῦ Θωμᾶ Βούλτσου, πάππου (ἐκ μητρὸς) τοῦ κ. Ν. Βικέτου, γιὰ τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο, τὸ ὁποῖο μελετοῦσε ὁ Ἱερομάρτυράς μας λίγη ὥρα πρὶν τὸν συλλάβουν καὶ κατακρεουργήσουν οἱ βάρβαροι. Τὸ ἱερὸ αὐτὸ βιβλίον «ἔφερε ἐπάνω του φανερὰ τὰ ἴχνη ἀπὸ τὸν ἰδρώτα καὶ τὰ δάκρυα τοῦ Μητροπολίτη» (σ. 29). Παράλληλα παραθέτει ἐπιπλέον ὁ ἐκλεκτὸς συγγραφέας μιὰ ἄλλη ἀξιοσημείωτη μαρτυρία τοῦ Καθηγητῆ Γεωργίου Μυλωνᾶ γιὰ τὸ μαρτύριο καὶ τὸ μαρτυρικὸ τέλος τοῦ Ἐθνο-ιερομάρτυρα.

Στὴν τελευταία ἐνότητα ἀναφέρονται οἱ λόγοι γιὰ τὴν ἀναγνώριση ὡς ἀγίου τοῦ Νεομάρτυρα καὶ οἱ ὁμαδικὲς ἐπιμαρτυρίες γιὰ τὸν Μάρτυρα αὐτὸν τῆς Σμύρνης ἀπὸ μέρους Συλλόγων, ἐκκλησιαστικῶν προσώπων, εἰδικῶν ἐρευνητῶν καὶ ἐπιστημόνων κ.ἄ.

Σὲ παράρτημα δημοσιεύονται «Τὸ Ὑπόμνημα τῆς Ἐνώσεως Σμυρναίων γιὰ τὴν ἀγιοκατάταξη τοῦ Χρυσοστόμου Σμύρνης», οἱ Γιορτὲς ποὺ προηγήθηκαν στὴν Κόρινθο, στὸ Βόλο καὶ στὴ Σάμο ἀπὸ τοὺς οἰκείους καὶ διακεκριμένους Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτες, καθὼς καὶ σχετικοὶ ἐγκωμιαστικοὶ ὕμνοι τοὺς ὁποῖους ἔχουν συντάξει κατὰ καιροὺς ἐξαίρετοι ὑμνογράφοι.

Ἡ ἐμπεριστατωμένη ἐρευνα καὶ ἀπαράμιλλη αὐτὴ

μελέτη μὲ τὸ ἐπιλεγμένο λεκτικὸ καὶ τὴν ἀκριβολογία, καθὼς καὶ τὴ βιβλικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ φρασεολογία τῆς, διακρίνεται γιὰ τὴν ἐμβριθία καὶ τεκμηρίωσή της. Ἡ ἐπιστημονικὴ εὐσυνειδησία καὶ ἡ μεθοδικὴ ἐπεξεργασία, μὲ τὴν ὁποία ὁ ἄριστος συγγραφέας χρησιμοποιεῖ τὶς πηγὲς καὶ τὰ βοηθήματά του, καταφαίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, στὶς ἀπαραίτητες παραπομπές, στὶς ἀξιοπρόσεκτες ἐπεξηγήσεις, ὅπως ἐπίσης στὸς εὐστοχοὺς σχολιασμοὺς ποὺ πλουτίζουν καὶ τεκμηριώνουν τὸ ὅλο θέμα μὲ τὴν ἀνάλογη ἐπιχειρηματολογία γιὰ τὴν ἀγιότητα τοῦ τελευταίου «ἀγγέλου» - ἐπισκόπου τῆς Ἐκκλησίας τῶν Σμυρναίων.

Ἡ ὑποδειγματικὴ ἐπιμέλεια, προσοχὴ καὶ συστηματικότητά, παράλληλα μὲ τὴν ἐξονυχιστικὴ ἐρευνητικότητα, τὴν ἐπιστημονικὴ ἐντιμότητα - ἀντικειμενικότητα καὶ ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτήρα του, ποὺ διακρίνουν τὸν συγγραφέα σὲ συναφεῖς ἐργασίες καὶ συνεργασίες του, εἶναι ἐμφανεῖς καὶ ἐδῶ, καθὼς ἀκριβῶς καὶ στὴν ἀξιοθαύμαστη ἐπανεκδόση, ποὺ ἐπιμελήθηκε ὁ ἴδιος προηγουμένως, τοῦ ὑπέροχου ἔργου τοῦ Χρ. Σολομωνίδη «Ὁ Σμύρνης Χρυσόστομος».

Ἡ παρουσίαση τῶν τεκμηρίων καὶ λοιπῶν ἐπιχειρημάτων γιὰ τὴν «ἀγιοκατάταξη» - κατάταξη στὸ Ἀγιολόγιο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Μεγαλομάρτυρα - Ἐθνομάρτυρα - Ἱερομάρτυρα Σμύρνης προσφέρουν οὐσιώδη ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα.

Ἡ ὅλη ἐργασία αὐτὴ ἀποτελεῖ πάντως ἐπιμαρτυρία τοῦ δόκιμου συγγραφέα προκειμένου νὰ ἀντικρούσῃ τοὺς κυριολεκτικὰ καὶ οὐσιαστικὰ ἐλάχιστους ἐκείνους, ποὺ ἔχουν ἀντιταχθεῖ στὴν ἀγιωνυμία τοῦ Μεγαλομάρτυρα Νεομάρτυρα τῆς Σμύρνης ἀγίου Χρυσοστόμου τοῦ Νέου!

Οἱ ἀδιάπτωτοι ἀγῶνες καὶ οἱ ἀνύστακτες ἀγωνίες («ἀνύστακτον τῆς ψυχῆς τὴν λαμπάδα, ἐλαίω τῶν ἀγῶνων τηρήσας») τοῦ ἀγωνιζόμενου ἀθόρυβα συγγραφέα, γιὰ τὶς ὁποῖες καταθέτομε ἐδῶ ἐμεῖς τὴν προσωπικὴ μας μαρτυρία, ποὺ προφανῶς ἀποσκοποῦσαν στὴν ἐπίσημη ἀνακήρυξη σὲ ἅγιο «τοῦ ἀγγέλου» αὐτοῦ τῆς Σμύρνης, ἔχουν ἐπιστεφθεῖ τελικὰ ἀπὸ τὴν ὁμόφωνη ἀνάλογη ἀπόφαση τῶν Μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Προηγουμένως εἶχαν ἐπιβεβαιωθεῖ οἱ προσπάθειες αὐτὲς ἀπὸ τὴ σύμφωνη καὶ ὁμόθυμη προσμαρτυρία «τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν» καὶ μάλιστα τῶν μικρασιατῶν προσφύγων «μέχρι τρίτης γενεᾶς», στὴν ὁποία ἀνήκει καὶ ὁ φίλιτος συγγραφέας.

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΔΡΟΥΛΙΑΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Άριθμ. Πρωτ. 458 Έν Θεσσαλονίκη τῆ 12.8.1993

Άπόφαισις ὑπ' ἀριθμ. 235/93

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Έχοντες ὑπ' ὄψει:

1) Τὰ ἄρθρα 29 καὶ 30 τοῦ Ν. 590/31.5.77 (ΦΕΚ 146 Α), «περὶ καταστατικοῦ χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»,

2) Τὸν Ν. 1730/87 καὶ τὸ Π.Δ. 25/88 «περὶ ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας ραδιοφωνικῶν σταθμῶν», καὶ

3) Τὰς λατρευτικὰς, ποιμαντικὰς καὶ πνευματικὰς ἀνάγκας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως,

ἀποφασίζομεν

ἰδρύομεν Ῥαδιοηλεκτρονικὸν Σταθμὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἀνήκοντα εἰς τὴν κανονικὴν ἡμῶν διακαιοδοσίαν, οὗτινος τὰ τῆς διοικήσεως καὶ λειτουργίας ἀναφέρονται ἐν τῷ σχετικῷ κανονισμῷ λειτουργίας τούτου, ἀποτελουμένῳ ἐκ τριῶν (3) κεφαλαίων καὶ δέκα ὀκτώ (18) ἄρθρων.

Έν Θεσσαλονίκη τῆ 12.8.1993

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΗΜΩΝ ὁ Β΄.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΡΑΔΙΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Άρθρο 1

α) Ὁ παρῶν κανονισμὸς ἀφορᾶ τὴν συγκρότησιν καὶ λειτουργίαν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ διοικητικῶν, οἰκονομικῶν καὶ βοηθητικῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ, καθὼς καὶ τῶν κάθε φύσεως θέσεων τοῦ Προσωπικοῦ κατὰ κλάδους, κατηγορίας, βαθμούς.

Ἐπίσης προβλέπει καὶ προσδιορίζει τὰ ἀπαραίτητα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν θέσεων, τὴν ἀρμοδιότητα καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ Προσωπικοῦ, πού θὰ ὑπηρετεῖ στὸν Ῥαδιοηλεκτρονικὸν Σταθμὸν καὶ κάθε γενικώτερη λεπτομέρεια γιὰ τὴν διαχείρισιν καὶ λειτουργίαν τοῦ Ῥαδιοηλεκτρονικοῦ Σταθμοῦ.

β) Στὸν κανονισμὸν αὐτὸν ὁ Ῥαδιοηλεκτρονικὸς Σταθμὸς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης σημειώνεται χάριν συντομίας μετὰ τὰ γράμματα Ρ.Τ./Σ. - Ι.Μ.Θ..

γ) Ὁ Ρ.Τ./Σ. - Ι.Μ.Θ., διοικεῖται ἀπὸ ἐπταμελὲς (7) Δ.Σ., ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, ὁ ὁποῖος καὶ διορίζει τὰ μέλη του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Άρθρο 2

Καθήκοντα Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ρ.Τ./Σ. ἢ τοῦ Ἀναπληρωτοῦ του.

α) Ὑλοποιεῖ τὴν σχετικὴν ἀποφάσειν τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ῥαδιοηλεκτρονικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἱ.Μ.Θ., πρὸς τὸ ὁποῖον καὶ προωθεῖ τὴν συζήτησιν καὶ λήψιν ἀποφάσεων ἐπὶ θεμάτων ἀρμοδιότητός του.

β) Ἀσκεῖ τὸν ἐλεγχὸν στὴν Ὑπηρεσίαν - Διευθύνσειν τοῦ Ρ.Τ./Σ..

γ) Εἰσπγγεῖται στὸ Δ.Σ. τὴν πρόσληψιν τοῦ ἀπαραίτητου προσωπικοῦ καὶ προτείνει τὴν μισθοδοσίαν αὐτοῦ, καθὼς καὶ τὴν συνεργασίαν καὶ τὴν ἀντιμισθίαν τῶν παραγωγῶν ἐκπομπῶν. Συνεργάζεται μετὰ τὸν Τεχνικὸν Διευθυντὴ γιὰ τὸ Τεχνικὸν Προσωπικόν, μετὰ τὸν Ὑπεύθυνον Προσωπικοῦ γιὰ τὸ Διοικητικὸν Προσωπικόν καὶ τοὺς παραγωγοὺς ἐκπομπῶν, ὅπως ἐπίσης καὶ μετὰ τὸν Διευθυντὴ Προγράμματος ἢ τὸν Ἀναπληρωτὴν του.

δ) Ἐνημερώνεται ἀπὸ τοὺς Διευθυντὰς καὶ τοὺς Ὑπευθύνους τῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ρ.Τ./Σ. γιὰ τὰ ζητήματα πού τοὺς ἀφοροῦν.

ε) Μετὰ ἀπὸ δικὴν του ἔγκρισιν ὑλοποιεῖται τὸ Πρόγραμμα Λειτουργίας τοῦ Ρ.Τ./Σ..

στ) Δίδει ἀδείας στοὺς Διευθυντὰς τῶν τομῶν.

ζ) Ὑπογράφει τὴν μισθοδοτικὴν καταστάσειν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ρ.Τ./Σ..

η) Θεωρεῖ καὶ ὑπογράφει ὅλα τὰ τιμολόγια δαπανῶν. Τιμολόγιον χωρὶς τὴν θεώρησίν του θεωρεῖται ἀνεκτέλεστο.

θ) Ἐγκρίνει καὶ θεωρεῖ τὴν γενόμενεν δωρεῆς πρὸς τὸν Ρ.Τ./Σ..

ι) Γιὰ ὁποιαδήποτε ἐξωτερικὴ μετάδοσιν ἔρχεται σὲ ἀπ' εὐθείας συνεννόησιν μετὰ τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ ἀνάλογα ἀποφασίζει.

ια) Θέτει ἐκτὸς ὑπηρεσίας ὁποιοδήποτε ὑπάλληλον τοῦ Ρ.Τ./Σ., ὅταν κατὰ τὴν κρίσιν του ἢ δραστηριότητά του δὲν συμβιβάζεται μετὰ τὴν ἀρχὴν λειτουργίας τοῦ Ρ.Τ./Σ. καὶ τὸ ἦθος του εἶναι ἐξωεκκλησιαστικόν. Ὁ ἀπολυθεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς γραπτῆς ἀπολογίας, ὅποτε ἀποφασίζει τὸ Δ.Σ. στὴν ἐπομένη τακτικὴ συνεδρίασίν του. Μέχρι τότε ὁ ὑπάλληλος εἶναι ἐκτὸς ὑπηρεσίας.

ιβ) Μετὰ ἀπ' εὐθείας ἐντολήν του παύεται ἢ μετάδοσιν ὁποιασδήποτε ἐκπομπῆς μέχρις ὅτου ἀποφασίσει ἢ Ἐπιτροπὴ Δεοντολογίας γιὰ τὴν τύχην αὐτοῦ. Ἐχει τὸ δικαίωμα τῆς καθ' ἰοιονδήποτε τρόπον ἐπεμβάσεως στὸ πρόγραμμα τοῦ Σταθμοῦ, λογοδοτώντας ἀπ' εὐθείας στὸ Δ.Σ..

ιγ) Χαρακτηρίζει τὴν ἐκπομπὴν ἀρχείου, ἐπιβλέπει τὴν τήρησιν ἀρχείου καὶ ὑπογράφει τὰ σχετικὰ βιβλία τήρησώς του.

ιδ) Θεωρεῖ τὰ τηρούμενα βιβλία προμηθειῶν καὶ διαχειρίσεως ὑλικῶν.

Άρθρο 3

Καθήκοντα του Διευθυντού Προγράμματος ή του Αναπληρωτού του.

α) Συντάσσει το Πρόγραμμα λειτουργίας του Ρ.Τ./Σ., με βάση τις οδηγίες του Γενικού Διευθυντού και το υποβάλλει σ' αυτόν για έγκριση.

β) Έρχεται σε επικοινωνία και συνεργασία με τους παραγωγούς έκπομπών, δέχεται προτάσεις για επέκταση - αλλαγή του προγράμματος, προβαίνει στην ποιοτική αξιολόγηση και έρευνά την απήχσή τους στο ακροαματικό κοινό και εισηγείται αρμοδίως στον Γενικό Διευθυντή.

γ) Φροντίζει για το είδος των μουσικών έκπομπών, καθώς και για την μουσική επένδυση των έκπομπών (από τις οποίες αποκλείονται ρεμπέτικα τραγούδια, μουσική συνθετών ή εκτελεστών δεδηλωμένα αίρετικών ή όπαδών παραθρησκευτικών οργανώσεων, μουσική που εκθειάζει ή προβάλλει τον αισθησιακό τρόπο ζωής και μουσική που προσβάλλει τα ήθη και έθιμα του ελληνικού λαού).

δ) Αναφέρει στους υπεύθυνους ροής την ύλοποίηση του έγκρισμένου προγράμματος και ελέγχει την εφαρμογή του.

ε) Ένημερώνεται από τους υπεύθυνους ροής, τη Γραμματεία και τον (την) υπεύθυνο Δημοσίων Σχέσεων, για κάθε ζήτημα, που αφορά το πρόγραμμα του Ρ.Τ./Σ..

Άρθρο 4

Καθήκοντα Τεχνικού Διευθυντού

α) Έχει την συνολική ευθύνη της λειτουργίας του Ρ.Τ./Σ. από τεχνική άποψη.

β) Συνεργάζεται με τον Γενικό Διευθυντή και τον Διευθυντή Προγράμματος για την άριστη λείτουργία του Ρ.Τ./Σ..

γ) Αναφέρει στον Γενικό Διευθυντή τις ανάγκες σε τεχνική υποδομή του Ρ.Τ./Σ., εισηγούμενος τις ένδεικνυόμενες προτάσεις.

δ) Φροντίζει για τις έξωτερικές μεταδόσεις.

ε) Μεριμνά για όλα τα ζητήματα τεχνικής φύσεως.

στ) Έγκρίνει την προμήθεια υλικού με βάση τον προϋπολογισμό του Ρ.Τ./Σ. και προτείνει αρμοδίως κάθε επιβεβλημένη τροποποίησή του για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών.

ζ) Με ευθύνη του τηρούνται τα βιβλία: 1) ήμερολόγιο βλαβών και αποκαταστάσεώς τους, 2) βιβλίο προμηθειών υλικού (ανάλωσιμου - μη ανάλωσιμου), 3) πρωτόκολλο διαχείρισεως υλικού.

η) Υπογράφει όλα τα τιμολόγια δαπανών τεχνικής φύσεως μαζί με τον Γενικό Διευθυντή.

Άρθρο 5

Καθήκοντα Υπευθύνου Λογιστηρίου

α) Τηρεί βιβλία έσόδων - εξόδων.

β) Είναι υπεύθυνος για οποιαδήποτε φορολογική υπόθεση του Ρ.Τ./Σ. με τις Δημόσιες Υπηρεσίες.

γ) Λαμβάνει έντολές για οποιαδήποτε δαπάνη από τον Γενικό Διευθυντή και προωθεί για υπογραφή όλα τα σχετικά τιμολόγια δαπανών (τιμολόγιο χωρίς την υπογραφή του Γενικού Διευθυντού θεωρείται ανεκτέλεστο)

δ) Συνοπογράφει όλα τα τιμολόγια δαπανών.

ε) Είναι υπεύθυνος για την εκπλήρωση οποιασδήποτε υποχρεώσεως απέναντι στο Ι.Κ.Α. και τηρεί τα βιβλιάρια ενσήμων του προσωπικού.

Άρθρο 6

Καθήκοντα Διευθυντού Προσωπικού

α) Καθορίζει τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις του Προσωπικού σε συνεννόηση με τις αρμόδιες Διευθύνσεις.

β) Συνεργάζεται με τους Διευθυντές τομέων για κάθε αναγκαία πρόσληψη και εισηγείται στον Γενικό Διευθυντή.

γ) Δέχεται τα αιτήματα ή τα παράπονα του Προσωπικού και επιλύει τα υπηρεσιακής φύσεως, όπως άδειες, ρεπώ Προσωπικού, κ.ά..

δ) Εισηγείται στον Γενικό Διευθυντή θέματα μισθοδοσίας - αντιμισθίας σε συνεννόηση με το Νομικό Σύμβουλο και τον Υπεύθυνο Λογιστηρίου.

ε) Συντάσσει την κατάσταση ρεπώ του Προσωπικού του Ρ.Τ./Σ., και την υποβάλλει στην Έπιθεώρηση Έργασίας για έγκριση.

στ) Είναι υπεύθυνος απέναντι στην Έπιθεώρηση Έργασίας για οποιαδήποτε άναγγελία έναρξεως ή διακοπής εργασίας Προσωπικού του Ρ.Τ./Σ.

ζ) Φροντίζει για τις συνθήκες εργασίας και επιβλέπει την τήρηση μέτρων ασφαλείας.

Άρθρο 7

Καθήκοντα Υπευθύνου Δημοσίων Σχέσεων

α) Έκτελεί κάθε σχετική υπηρεσία που του ανατίθεται από τον Γενικό Διευθυντή ή κατ' έντολή του από τον Εισηγητή του Γενικού Διευθυντού και από τις άλλες Διευθύνσεις του Ρ.Τ./Σ..

β) Έρχεται σε έπαφή και επικοινωνία με οποιονδήποτε έξωτερικό φορέα για την προβολή του Ρ.Τ./Σ., ή για την ενημέρωσή του, καθώς και για την πρόκληση έδιαφέροντος σε νέους παραγωγούς - συνεργάτες.

γ) Μεριμνά για την προσέλκυση ενδιαφερομένων στον τομέα των διαφημίσεων, προβαίνει στις έπιβαλλόμενες συνεννοήσεις, και ενημερώνει τον Γενικό Διευθυντή ή Εισηγητή του και τον Διευθυντή Προγράμματος, για οποιαδήποτε σχετική ένέργεια.

δ) Μεριμνά, ενημερώνεται και ενημερώνει αρμοδίως για την ακροαματικότητα του Ρ.Τ./Σ., καθώς και για κάθε συναφές ζήτημα ή πρόβλημα.

ε) Με βάση συμπληρωμένα από τους παραγωγούς έντυπα, μεριμνά για την απόδοση των νομίμων δικαιωμάτων προς τις δισκογραφικές εταιρείες και τους συνθέτες για την χρησιμοποίηση των σχετικών μουσικών επενδύσεων.

Άρθρο 8

Καθήκοντα Γραμματέως ή Γραμματειακής Υπηρεσίας.

α) Έκτελεί κάθε γραμματειακή ή τηλεφωνική υπηρεσία που του ανατίθεται από τον Γενικό Διευθυντή και τους άλλους Διευθυντές του Ρ.Τ./Σ..

β) Προωθεί προς την ιδιαίτερα Γραμματεία όλα τα εισερχόμενα έγγραφα για χαρακτηρισμό από τον Γενικό Διευθυντή.

γ) Διεκπεραιώνει τα έγγραφα του Ρ.Τ./Σ. και ενημε-

ρώνει τις υπηρεσίες και τους παραγωγούς για την αλληλογραφία.

δ) Τηρεί το αρχείο (είσερχομένων - έξερχομένων) εγγράφων του Ρ.Τ./Σ..

ε) Έχει την ευθύνη προμήθειας για τα αναλώσιμα υλικά των γραφείων του Ρ.Τ./Σ., και αναφέρεται αρμοδίως στον Γενικό Διευθυντή.

στ) Τηρεί αρχείο έκπομπών (τίτλος - περιεχόμενο - ήμερομηνία - ώρα μεταδόσεως), με βάση τα συντασσόμενα σχετικά έντυπα των παραγωγών.

Άρθρο 9

Καθήκοντα Ύπευθύνων Ροής

α) Εκπροσωπούν τον Διευθυντή Προγράμματος σε θέματα επείγουσας ανάγκης, όταν απουσιάζει, κατά τον χρόνο ευθύνης τους.

β) Προσέρχονται τουλάχιστον 15 πρώτα λεπτά πριν από την έναρξη του Προγράμματος και συνεργάζονται με τους ήχολήπτες και τους άλλους υπεύθυνους.

γ) Βοηθούν τους υπεύθυνους - παραγωγούς έκπομπών και επιλύουν οποιοδήποτε έκτακτο αναφυόμενο πρόβλημα.

δ) Είναι υπεύθυνοι για την άπαρέγκλιτη τήρηση του Προγράμματος ακολουθώντας τις οδηγίες του Γενικού Διευθυντού Προγράμματος.

ε) Παρακολουθούν προσεκτικά όλες τις έκπομπες ευθύνης τους, συζητούν με τους παραγωγούς θέματα ουσιαστικής ή τεχνικής φύσεως και αναφέρουν σχετικά στον Διευθυντή Προγράμματος.

στ) Προσέχουν τις τηλεφωνικές παρατηρήσεις των ακροατών, τις οποίες και προωθούν αρμοδίως.

ζ) Αν συμβεί κάτι απρόοπτο, που προσβάλλει την δεοντολογία και το ήθος του Ρ.Τ./Σ., έχουν το δικαίωμα και το καθήκον της παρεμβάσεως και της διακοπής μιάς έκπομπής, ενημερώνοντας άμεσα τον Διευθυντή Προγράμματος.

η) Ρυθμίζουν το πρόγραμμα των Ήχοληπτών και εγκρίνουν το πρόγραμμα (χρόνο - τόπο) εγγραφής των μη ζωντανών έκπομπών.

θ) Έπισημαίνουν στους παραγωγούς τυχόν συμπτώσεις, επαναλήψεις ή αλληλοκαλύψεις και αναφέρουν σχετικά στον Διευθυντή Προγράμματος.

Άρθρο 10

Καθήκοντα Ήχοληπτών

α) Προσέρχονται στο Σταθμό τουλάχιστον 15 πρώτα λεπτά, πριν από την έναρξη του προγράμματος.

β) Συνεργάζονται και αναφέρουν στον Τεχνικό Διευθυντή κάθε τεχνικό πρόβλημα.

γ) Συνεργάζονται για ζητήματα προγράμματος με τους Ύπευθύνους ροής.

δ) Συντελούν στην καλή απόδοση των έκπομπών από τεχνική άποψη, εξυπηρετώντας τους παραγωγούς, με βάση τις αρμόδιες εντολές και υποδείξεις.

ε) Είναι έτοιμοι για την παρεμβολή μουσικών διαλειμάτων σε κάθε ένδεχομένο πρόβλημα.

στ) Ευθύνονται για την χρήση των μηχανημάτων Studio στο χρόνο υπηρεσίας τους.

ζ) Οί ήχολήπτες κάθε βάρδιας, πριν αποχωρήσουν, έτοιμάζουν τις ταινίες των ήχογραφημένων έκπομπών, που πρόκειται να μεταδοθούν στην έπομένη.

η) Ύπογράφουν το πρωτόκολλο παραλαβής αναλώσιμου υλικού, που τηρείται από την τεχνική διεύθυνση.

Άρθρο 11

Καθήκοντα Παραγωγών Έκπομπών

α) Δίνουν στον Διευθυντή Προγράμματος σειρά έκπομπών (θεματολογία - περιεχόμενο) για έγκριση.

β) Συντάσσουν κάθε φορά κατάσταση με τίτλο, περιεχόμενο, ήμερομηνία, ώρα, μουσική επένδυση των (ζωντανών ή ήχογραφημένων) έκπομπών, που παρήγαγαν για το αρχείο του Ρ.Τ./Σ..

γ) Συνεργάζονται με τους Ύπευθύνους ροής για την εγγραφή ή την ζωντανή παρουσίαση της έκπομπής τους, με βάση το έγκρινόμενο πρόγραμμα.

δ) Αναφέρουν ονόματα προσκεκλημένων στις έκπομπές τους, για τους οποίους παίρνουν σχετική άδεια από τον Γενικό Διευθυντή, ή τον Διευθυντή Προγράμματος.

ε) Οί Παραγωγοί σε θέματα που έχουν σχέση με την Θεολογία, Ιστορία, Πολιτική, ή Κοινωνικά, θα αναφέρονται και συνηνοούνται εκ των προτέρων με τους αρμοδίους στα παραπάνω θέματα, που θα έχει όρισει ο Γενικός Διευθυντής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 12

Θέματα που δέν προβλέπονται από τον παρόντα κανονισμό, ρυθμίζονται με απόφαση του Δ.Σ., που λαμβάνεται με πλειοψηφία των 3/5 του συνόλου των μελών του, και υπό την προϋπόθεση ότι θα τηρηθούν οί ρυθμιζουσες κάθε περίπτωση διατάξεις του νόμου.

Άρθρο 13

Ο σταθμός έχει σφραγίδα, μία ό Ραδιοφωνικός και μία ό Τηλεοπτικός, που θα φέρει την όνομασία «Ραδιοφωνικός» ή «Τηλεοπτικός» Σταθμός της Ήρας Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης και τον δικέφαλο αετό.

Άρθρο 14

Η ποιότητα και το είδος, αλλά και το ήθος των προγραμμάτων του ραδιοτηλεοπτικού σταθμού, θα έλέγχονται από πενταμελή (5) έπιτροπή δεοντολογίας, τα μέλη της οποίας διορίζονται από τον Παναγιώτατο Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης.

Άρθρο 15

Όλα τα όργανα του Σταθμού θα διορίζονται από το αντίστοιχο Δ.Σ. του Ρ.Τ./Σ. της Ήρας Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.

Άρθρο 16

Η τροποποίηση, συμπλήρωση και επέκταση των όρων του παρόντος για την κάλυψη των έμφανισθησομένων κενών στην διοικητική λειτουργία του ραδιοτηλεοπτικού σταθμού της Ήρας Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ανήκει στο Δ.Σ. του έν λόγω σταθμού, το οποίο και αποτελεί το άνώτατο όργανό του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 (115 21)

Πρωτ. 2751

Άριθ. Διεκπ. 1074

Άθήνησι τῆ 27ῃ Αὐγούστου 1993

Πρὸς

τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν

Ἐνταῦθα

Διὰ τοῦ παρόντος, γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἡ ὑπ' ἀριθμ. 6/1993 ἀπόφασις τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Δικαστηρίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀφορῶσα εἰς τὸν Ἀρχιμ. Ἰάκωβον Παπαδάτον κατὰ κόσμον Γρηγόριον τοῦ Τρύφωνος, Κληρικὸν τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος, συνωδῶταίς διατάξεσι τῶν ἀρθρῶν 125, 126, 127, 128, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139 καὶ 151 τοῦ Νόμου 5383/1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας», ὡς τίθενται καὶ ἰσχύουν κατὰ τὰ σαφῶς ὀριζόμενα ὑπὸ τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἀρθρου 44 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» κατέστη ἡδὴ ἀπὸ τῆς 6ῆς μ.μ. τῆς 26ῆς Αὐγούστου 1993, τελεσιδικος, ὀριστικὴ καὶ ἀμετάκλητος, παρελθούσης ἀπράκτου τῆς προθεσμίας ἀσκήσεως κατ' αὐτῆς τῶν ἐνδίκων μέσων τῆς ἀνακοπῆς ἐρημοδικίας καὶ τῆς ἐφέσεως.

Ἐντολῆ καὶ ἐξουσιοδοτήσε τῆς Ἱεράς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Καρπαθάκης

Κοινοποιήσις:

- α) Ἱερὰν Μητρόπολιν Φθιώτιδος εἰς Λαμίαν
- β) Ἱ. Μητρ. Ἰωαννουπόλεως καὶ Πρετορίας εἰς Γιοχάννεσμπουργκ
- γ) κ. Γρηγόριον Παπαδάτον.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τῶν ἀρθρῶν 38, παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 2799/16.12.1982 Ἀπόφασιν Ἡμῶν «Περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἐνοριακοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Ἱεράς Ἀρ-

Ἄρθρο 17

Ἐὰν διαλυθεῖ ὁ σταθμὸς, ἡ περιουσία του, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν καὶ τρίτοι μέτοχοι, θὰ ἐκποιηθεῖ καὶ ἀφοῦ καταβληθεῖ τὸ μερίδιον τῶν ἰδιωτῶν, τὸ ὑπόλοιπον θὰ δοθεῖ στὴν Ἱερὰ Μητρόπολιν Θεσσαλονίκης.

Ἄρθρο 18

Κάλυψις δαπάνης

Ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ αὐτοῦ προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν μπορεῖ νὰ προσδιορισθεῖ.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΗΜΩΝ ὁ Β'.

χιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν», καὶ προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ἁγίου Ἐλευθερίου - Ἄρεως

καλούμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴ Διακονικὴν ταῦτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 34/1α τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 14ῃ Σεπτεμβρίου 1993

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερὰ Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης Καμπῆς Πρεβέζης καλούμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Πρεβέζῃ τῆ 1ῃ Αὐγούστου 1993

† Ὁ Νικοπόλεως ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Πατρῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίας Ἄννης Ἀρραβωνίτης Πατρῶν καλούμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Πάτραις τῆ 16ῃ Σεπτεμβρίου 1993

† Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίου Νικολάου τοῦ χωρίου Ἅγιος Νικόλαος καλούμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύ-

σεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Τρικάλαις τῆ 24ῃ Σεπτεμβρίου 1993

† Ὁ Τρίκης καὶ Σταγῶν ΑΛΕΞΙΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις: α) τῶν ἄρθρων 38, παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ ἰ. ναῷ

Ἁγίας Ἐπισκέψεως Τρικάλων

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσιν τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Τρικάλαις τῆ 24ῃ Σεπτεμβρίου 1993

† Ὁ Τρίκης καὶ Σταγῶν ΑΛΕΞΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Κοιμήσεως Θεοτόκου Χρυσοβιτίου

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Τριπόλει τῆ 29ῃ Σεπτεμβρίου 1993

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀξώμης

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀξώμης ἐνδιαφέρεται διὰ κληρικούς - ἱερεῖς 2 πού νὰ ἐπιθυμοῦν νὰ ὑπηρετήσωσιν τὸν Ἀπόδημον Ἑλληνισμόν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν.

Συγκεκριμένα ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότης τῆς Ἀντὶς Ἀμπέμπα, ἔχει ἀνάγκη τακτικοῦ Ἐφημερίου. Δύνανται ἀκόμη νὰ ἔλθωσιν μετ' ἀπόσπασιν καὶ κληρικοὶ Ἐκπαιδευτικοί, ὅπως καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι. Οἱ ὅροι διαβιώσεως καὶ αἰ συνθήκαι ζωῆς, εἶναι πολὺ καλά.

Πᾶσαν πληροφορίαν δύνασθε νὰ λάβετε εἴτε τηλεφωνικῶς, εἴτε δι' ἐπιστολῶν, εἰς τὴν διεύθυνσιν πού ἀναγράφεται.

Ἐπίσης δύνασθε νὰ ζητήσετε ἀπὸ τὰ Γραφεῖα τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας εἰς Ἀθήνας: Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Κυρήνης κ. Θεόδωρον. Καὶ Κύριον Ἄρην Πλωμαρίτην, Γενικὸν Σύμβουλον τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς. Διεύθυνσις: Γ' Σεπτεμβρίου 56, Ἀθήναι, Τ.Κ. 104 33. Τηλ. 8842.914, 8842.915 καὶ 8242.913. Fax: 8230.490.

Ἐκ τῶν Γραφείων τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τηλ. 72.18.308, Fax 72.26.597

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Ζακύνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότ. Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἄρχων Διδάσκαλος τοῦ Ευαγγελίου

τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, «Τὸ Ε' παγκόσμιον συνέδριον Πίστεως καὶ Τάξεως» ἐν Santiago de Compostela.

Μητροπ. Κορίνθου Παντελεήμονος, Ἐθναυρὸς σοφίας.

Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Μνήμη Ἁγίων Χρυσοστόμου Σμύρνης καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τελειωθέντων.

Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Ταῦτις τῆς Κεφαλῆς πρὸς τὴν Μελίτην τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων.

Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστῆς Ἀντωνίου, Ἡ θρησκεία τοῦ ἀπὸ Ναζαρετ Ἰησοῦ εἶναι δύναμις.

Πρακτικὸν τῆς ἐν Φαναρίῳ συνελθούσης Μειζονος καὶ ὑπερτελοῦς Συνόδου.

Παν. Ι. Μπούμη, Ἡ θεραπεία μιᾶς ἀντικανονικότητος.

Ἀρχιμ. Γρηγορίου Τσάκαλη, Ὁ Βερροίας καὶ Ναούσης Παῦλος (†).

Ἀρχιμ. Νικ. Ι. Πρωτοπαπᾶ, Ἐκκλησιαστικὴ Ραδιοφωνία - Τηλεόραση.

Ἀρχιμ. Μακαρίου Βαβλά, «Ἔστιν οὖν Ἑλλὰς καὶ ἡ Μακεδονία».

Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Τιμήθηκε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δράμας κ. Διονύσιος.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά

Βιβλιοκρισίαι.

Πράξεις συστάσεως ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων.

Παράρτημα.

